

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΤΑ/01/2017

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ**

**ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:
ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ**

20 Σεπτεμβρίου 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A.	Εισαγωγή	3
B.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία	4
Γ.	Ευρήματα.....	6
4.	Γενικά στοιχεία για τα Συμβούλια.....	6
5.	Τα αποχετευτικά τέλη.....	7
6.	Σύγκριση Κόστους Λειτουργίας και Συντήρησης Αποχετευτικών Συστημάτων	19
7.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας.	24
7.1	Γενικά.....	24
7.2	Προϋπολογισμός 2017	28
7.3	Δείκτες Λειτουργίας.....	29
8.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας	30
8.1	Γενικά.....	30
8.2	Ελεγμένοι Λογαριασμοί.....	37
9.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λάρνακας.....	41
9.1	Γενικά.....	41
9.2	Λογαριασμοί 2013	41
9.3	Δείκτες Λειτουργίας.....	42
10.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Παραλιμνίου	43
10.1	Γενικά.....	43
10.2	Λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος	45
10.3	Ελεγμένοι Λογαριασμοί.....	45
10.4	Δείκτες Λειτουργίας.....	46
11.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Αγίας Νάπας	48
11.1	Γενικά.....	48
11.2	Ελεγμένοι Λογαριασμοί.....	49
11.3	Δείκτες Λειτουργίας.....	49
12.	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου.....	50
12.1	Γενικά.....	50
12.2	Λειτουργία του Αποχετευτικού Συστήματος.....	50
12.3	Περιοχές που καλύπτει το Αποχετευτικό Σύστημα.....	51
12.4	Χρηματοδότηση Έργων.....	52

12.5	Στάδιο Υλοποίησης Έργων και Οικονομική Κατάσταση των Έργων	53
12.6	Απαιτήσεις και Ανταπαιτήσεις ΣΑΠΑ.....	56
12.7	Τέλη Αποχέτευσης και Όμβριων	58
12.8	Ελεγμένοι Λογαριασμοί.....	59
12.9	Δείκτες Λειτουργίας.....	59
13	Πρακτικές που ακολουθούνται για τα τέλη σε άλλες Ευρωπαϊκές και άλλες Χώρες	60
13.1	Βασικές αρχές της ρύθμισης των τελών ύδατος στις χώρες της ΕΕ.....	60
13.2	Διάρκεια της ρυθμιστικής περιόδου	61
13.3	Επιβολή τελών	61
13.4	Στοιχεία που υπολογίζονται στα τέλη στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	62
14.	Σχόλια από Συμβούλια στην προκαταρκτική έκθεση.....	64
15.	Σχόλια από Υπουργείο Εσωτερικών στην προκαταρκτική έκθεση.....	65
Δ.	Συμπεράσματα	66
16.1	Γενικά.....	66
Ε.	Συστάσεις	68
17.1	Καθορισμός και είσπραξη τελών.....	68
17.2	Ενοποίηση των Συμβουλίων Αποχετεύσεων.....	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	73

Σύνοψη

Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων (Συμβούλια ή ΣΑ) συστήνονται και λειτουργούν σύμφωνα με νομοθεσία που ψηφίστηκε το 1971. Είναι Οργανισμοί/Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου, υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών και ελέγχονται από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Τα Συμβούλια έχουν την ευθύνη για τη μελέτη, κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του Κεντρικού Αποχετευτικού Συστήματος συλλογής και επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων/ αστικών λυμάτων, και ενίοτε και της κατασκευής της βασικής υποδομής του συστήματος αποχέτευσης των όμβριων υδάτων στην περιοχή που εμπίπτει στα όρια του κάθε Συμβουλίου. Διοικούνται από Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο του αντίστοιχου Δήμου, με Πρόεδρο τον Δήμαρχο και αιρετούς εκπροσώπους των Δήμων ή και Κοινοτήτων που είναι ενταγμένοι εντός της περιοχής του Συμβουλίου.

Τα Συμβούλια επιβάλλουν τέτοια τέλη τα οποία θα τους επιτρέπουν να χρηματοδοτούν τα κατασκευαστικά έργα, τη λειτουργία και συντήρηση του έργου, καθώς επίσης και να δημιουργούν ικανοποιητικό αποθεματικό για μελλοντικές επεκτάσεις, αναβαθμίσεις και αντικαταστάσεις του συστήματος.

Οι προϋπολογισμοί των Συμβουλίων εγκρίνονται από τους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών αφού ληφθούν απόψεις από αρμόδια Τμήματα. Τα τέλη τυγχάνουν της έγκρισης της Βουλής.

Τα Συμβούλια διεξάγουν μελέτες για τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών και για σκοπούς χρηματοδότησης των έργων που προτίθενται να εκτελέσουν. Τα αποχετευτικά τέλη αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε Συμβουλίου. Ο καθορισμός των τελών έχει σχέση με τα οικονομικά δεδομένα του κάθε Συμβουλίου, τα έργα που εκτελέστηκαν αλλά και τα προγραμματιζόμενα έργα.

Τα επιβαλλόμενα τέλη μπορούν να διαχωριστούν σε δύο κατηγορίες:

- Ετήσιο κεφαλαιουχικό τέλος αποχετεύσεων που υπολογίζεται ως ποσοστό (%) επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων που εμπίπτουν στα όρια του κάθε Συμβουλίου, όπως η αξία αυτή καθορίζεται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Το τέλος αυτό επιβάλλεται για την κάλυψη των κεφαλαιουχικών δαπανών για την κατασκευή του αποχετευτικού συστήματος
- Τέλος χρήσης του συστήματος αποχετεύσεων που στηρίζεται, στη μεν περίπτωση των συστημάτων λυμάτων στην κατανάλωση νερού, στα δε συστήματα ομβρίων υδάτων στην επιφάνεια της ακίνητης ιδιοκτησίας. Το τέλος αφορά στην κάλυψη των εξόδων λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος.

Από μελέτες που διεξάχθηκαν σχετικά με τις μεθοδολογίες χρεώσεων και διατιμήσεων αποχετευτικών τελών, υποδεικνύονται κάποιες στοιχειώδεις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι μεθοδολογίες αυτές, καθώς και πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες:

- η αρχή της πλήρους ανάκτησης του κόστους από τον οργανισμό παροχής των υπηρεσιών,
- η αρχή που υποστηρίζει ότι ο καταναλωτής (ο χρήστης) πληρώνει,
- η αρχή της ισότητας,
- η αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει με σκοπό την αποφυγή της σπατάλης και επίτευξη της αειφορίας, καθώς και
- η πρόνοια για ευάλωτους καταναλωτές που μπορούν να καταβάλλουν μειωμένες χρεώσεις.

Κατά την άποψη της Υπηρεσίας μας είναι προφανές πως οι πιο πάνω αρχές πληρούνται στην περίπτωση των **τελών χρήσης**.

Όσον αφορά στα **κεφαλαιουχικά τέλη για τα αποχετευτικά συστήματα λυμάτων**, είναι άποψή μας πως η σημερινή μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιουχικών τελών αποτελεί εύλογη επιλογή

μέσω της οποίας πληρούνται επαρκώς οι πιο πάνω αρχές, αλλά μόνο αν οι εκτιμημένες αξίες που λαμβάνονται υπόψη είναι επικαιροποιημένες. Θεωρούμε ως εκ τούτου ότι η μεθοδολογία δημιουργούσε σοβαρές στρεβλώσεις όταν οι εκτιμημένες αξίες ήταν αυτές που ίσχυαν την 1/1/1980.

Όσον αφορά στα κεφαλαιουχικά τέλη για τα αποχετευτικά συστήματα ομβρίων υδάτων, είναι άποψή μας πως η σημερινή μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιουχικών τελών δεν επιμερίζει δίκαια τη κεφαλαιουχική δαπάνη, αφού η εκτίμηση της παροχής των αγωγών ομβρίων υδάτων προϋποθέτει και βασίζεται κυρίως στην επιφάνεια απορροής από την οποία τα όμβρια ύδατα θα καταλήξουν λόγω βαρύτητας στους αγωγούς αποχέτευσης. Συνεπώς, δικαιότερη μέθοδος επιμερισμού της κεφαλαιουχικής δαπάνης είναι στη βάση του εμβαδού κάθε ακίνητης ιδιοκτησίας και όχι της αξίας της και εισηγούμαστε όπως επανεξεταστεί το θέμα από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Επισημαίνουμε επίσης ότι σε ορισμένα Συμβούλια τα τέλη που επιβάλλονται για βιομηχανικές, δημόσιες και δημοτικές καταναλώσεις δεν είναι αυτά που προβλέπονται.

Στην έκθεση παρουσιάζονται στοιχεία για την χρηματοδότηση των έργων, για τις δανειακές συμβάσεις που έχουν συναφθεί και για τα υπόλοιπα των δανείων. Συνολικά όλα τα Συμβούλια έχουν υπόλοιπα δανείων της τάξης των €624.530.430.

Το συνολικό παραγόμενο νερό τριτοβάθμιας επεξεργασίας που παράγεται από τη λειτουργία των σταθμών ανέρχεται στα 29.715.092κ.μ. ετησίως, το οποίο προστίθεται στο υδατικό ισοζύγιο και χρησιμοποιείται για αρδευτικούς και άλλους σκοπούς.

Επίσης, γίνεται σύγκριση του κόστους κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης των αποχετευτικών συστημάτων και του κόστους διοίκησης των διαφόρων Συμβουλίων. Καταγράφονται σοβαρές διακυμάνσεις στα μεγέθη αυτά.

Για παράδειγμα, το κόστος κατασκευής των δικτύων κυμαίνεται μεταξύ €113 και €212 ανά μέτρο. Το ύψος του κόστους αυτού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις τεχνικές προδιαγραφές που εφαρμόζει το κάθε Συμβούλιο. Ωστόσο, εδώ παρατηρούμε ότι το ΣΑ Λεμεσού Αμαθούντας (ΣΑΛΑ) που έχει τις αυστηρότερες προδιαγραφές, έχει και το δεύτερο χαμηλότερο κόστος, ενώ το ΣΑ Πάφου (ΣΑΠΑ) το ψηλότερο, γεγονός που επιβεβαιώνει και την κακή διαχείριση των συμβάσεων. Σε λιγότερο βαθμό, αλλά πάλι ψηλότερο από το ΣΑΛΑ είναι το κόστος των ΣΑ Λάρνακας και ΣΑ Λευκωσίας (2ο και 3ο ψηλότερο αντίστοιχα), στις συμβάσεις των οποίων διαπιστώθηκε (όπως και στο ΣΑΠΑ) κακοδιαχείριση και βρίσκονται υπό ποινική διερεύνηση για φαινόμενα διαφθοράς.

Επίσης, τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης κυμαίνονται από €0,657/κ.μ μέχρι €1,174/κ.μ με μέσο όρο €0,753/κ.μ. Και εδώ παρατηρείται σημαντική διακύμανση, γεγονός που δείχνει ότι τα ΣΑ με το μεγαλύτερο κόστος (ΣΑ Αγίας Νάπας και ΣΑ Παραλιμνίου) έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης.

Το συνολικό ετήσιο κόστος λειτουργίας όλων των συστημάτων είναι γύρω στα €30εκ., το οποίο ανεβάζει το κόστος της επεξεργασίας στα €1,010 ανά κυβικό μέτρο.

Για κάθε ένα από τα μεγάλα Συμβούλια παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στα έργα που έχουν υλοποιηθεί, στα προγραμματισμένα έργα, στην οικονομική κατάσταση κ.λπ.

Στην έκθεση περιλαμβάνονται συστάσεις ως προς τον καθορισμό και είσπραξη τελών, ως προς την ενοποίηση των Συμβουλίων Αποχετεύσεων και ως προς την υλοποίηση κατασκευαστικών έργων των Συμβουλίων. Γίνεται εισήγηση όπως την προκήρυξη και ανάθεση όλων των συμβάσεων έργων αποχετευτικών συστημάτων αναλάβει στο μέλλον το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το οποίο θα αποτελεί την αναθέτουσα αρχή που θα ενεργεί εκ μέρους των Συμβουλίων. Τούτο ήδη γίνεται σε σχέση με έργα των μικρών Συμβουλίων Αποχετεύσεων.

Η ανάληψη, από τον Απρίλιο του 2016, της ευθύνης έγκρισης αλλαγών και απαιτήσεων σε έργα του ευρύτερου τομέα από την Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα κατά τη διαχείριση συμβάσεων από τα Συμβούλια, που στο παρελθόν αποτέλεσε σημείο αδυναμίας που επέτρεψε την εμφάνιση πολύ σοβαρών φαινομένων διαφθοράς.

A. Εισαγωγή

1. Η κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων συμβάλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση των συνθηκών υγείας και κατ' επέκταση στην ποιοτική αναβάθμιση της ζωής των Δημοτών και των επισκεπτών διασφαλίζοντας υγιεινό περιβάλλον και καθαρές θάλασσες και παραλίες, αποτρέποντας τη δημιουργία δυσοσμίας και γενικά προστατεύοντας το περιβάλλον από τη ρύπανση. Παράλληλα, διευκολύνουν την παροχή νερού για γεωργικούς σκοπούς, τη διατήρηση των υπόγειων υδάτινων πόρων και την διατήρηση και ανάπτυξη του τουρισμού.

Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων (ΣΑ ή Συμβούλια) συστήνονται και λειτουργούν σύμφωνα με νομοθεσία που ψηφίστηκε το 1971 και σύμφωνα με τους Κανονισμούς του κάθε Συμβουλίου. Εγκαθιδρύθηκαν κατά καιρούς με σχετικό Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου και είναι Οργανισμοί/Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου. Υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών και ελέγχονται από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Τα Συμβούλια έχουν την ευθύνη για τη μελέτη, κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του Κεντρικού Αποχετευτικού Συστήματος συλλογής και επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων/αστικών λυμάτων, και ενίοτε και της κατασκευής της βασικής υποδομής του συστήματος αποχέτευσης των όμβριων υδάτων στην περιοχή που εμπίπτει στα όρια του κάθε Συμβουλίου. Διοικούνται από Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο του αντίστοιχου Δήμου, με Πρόεδρο τον Δήμαρχο και αιρετούς εκπροσώπους των Δήμων ή και Κοινοτήτων που είναι ενταγμένοι εντός της περιοχής του Συμβουλίου.

Τα Συμβούλια δεν είναι κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, εφόσον τα τέλη και δικαιώματα που επιβάλλουν με βάση τον Νόμο, για την παροχή υπηρεσιών αποχέτευσης ή και συλλογής όμβριων (τέλη σύνδεσης, τέλη αποχέτευσης λυμάτων ή και όμβριων υδάτων επί της εκτιμημένης αξίας ακινήτων και τέλη χρήσης του αποχετευτικού συστήματος επί της κατανάλωσης νερού), στοχεύουν στην ανάκτηση του σχετικού κόστους, την κάλυψη των τρεχουσών δαπανών/υποχρεώσεων του Συμβουλίου και τη δημιουργία αποθεματικού για επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια κ.λπ.

Το τεράστιο κόστος που έχει ήδη δαπανηθεί για την κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων και το μεγάλο κόστος που συνεπάγεται η λειτουργία τους, και τα οποία αμφότερα μετακυλίνουν στους χρήστες, καθιστούν σημαντική τη διεξαγωγή διαχειριστικού ελέγχου, ώστε να διαφανεί κατά πόσο οι πόροι των ΣΑ διατίθενται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό.

Αυτός ήταν και ο λόγος που η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αποφάσισε τη διεξαγωγή σχετικής μελέτης, μισθώνοντας τις υπηρεσίες του επί μακρόν ανώτερου λειτουργού στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, πολιτικού μηχανικού, κ. Δήμου Αντωνίου, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά για την καθοριστική συμβολή του στην διεξαγωγή της μελέτης και τη σύνταξη και ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης.

Ευχαριστούμε επίσης πολύ όλα τα ΣΑ για την άμεση ανταπόκρισή τους και την υποβολή στοιχείων, καθώς και σχολίων και απόψεων επί του προσχεδίου της Έκθεσης που τους είχε σταλεί. Ομοίως ευχαριστούμε το Υπουργείο Εσωτερικών για τα δικά του σχόλια και απόψεις.

B. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

2. Σκοπός του ελέγχου

Η Ελεγκτική Υπηρεσία, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση που υπάρχει στα αποχετευτικά τέλη που επιβάλλονται από τα ΣΑ, αποφάσισε τη διεξαγωγή μελέτης για την αξιολόγηση των τελών σε πέντε Συμβούλια Αποχετεύσεων. Τα ΣΑ είναι το ΣΑ Λευκωσίας (ΣΑΛ), το ΣΑ Λεμεσού και Αμαθούντας (ΣΑΛΑ), το ΣΑ Λάρνακας (ΣΑΛ), το ΣΑ Παραλιμνίου (ΣΑΠ), το ΣΑ Αγίας Νάπας (ΣΑΑΝ) και το ΣΑ Πάφου (ΣΑΠΑ).

3. Μεθοδολογία

3.1 Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

3.2 Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους **οικονομικούς ελέγχους** ("financial audit"), τους **ελέγχους συμμόρφωσης** ("compliance audit") και τους **διαχειριστικούς ελέγχους** ("performance audit"). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος διαχειριστικού ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ISSAI 300 – Θεμελιώδεις Αρχές Διαχειριστικού Ελέγχου

3.3 Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η **αρχή της οικονομίας** εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η **αρχή της αποδοτικότητας** εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η **αρχή της αποτελεσματικότητας** εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιο τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι

αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

3.4 Η παρούσα μελέτη βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από τα Συμβούλια, από αναρτήσεις στις ιστοσελίδες τους στο διαδίκτυο, καθώς και από διάφορες μελέτες και σχετικά άρθρα που έχουν διεξαχθεί για το θέμα.

Η λήψη των απαραίτητων για την παρούσα έρευνα στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Τα αρχικά συμπεράσματα της μελέτης διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στα ΣΑ, καθώς και στο Υπουργείο Εσωτερικών.

3.5 Σημειώνεται ότι η χρήση ειδικών (experts) για τη διεξαγωγή διαχειριστικών ελέγχων προβλέπεται στα πρότυπα ISSAI 3000 («Πρότυπο για Διαχειριστικό Έλεγχο») και ISSAI 3100 («Βασικές παράμετροι διαχειριστικών ελέγχων»).

Γ. Ευρήματα

4. Γενικά στοιχεία για τα Συμβούλια

Όπως αναφέρεται και πιο πάνω, τα ΣΑ είναι οργανισμοί (νομικά πρόσωπα) δημοσίου δικαίου. Ο βασικός Νόμος που καθορίζει το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα Συμβούλια Αποχετεύσεων είναι «ο περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμος» (Ν.1/1971) (στο εξής «ο Νόμος»). Ο Νόμος τροποποιήθηκε από το 1971 μέχρι σήμερα είκοσι δύο φορές, με τελευταία τροποποίηση τον Ιούνιο του 2017. Το κάθε Συμβούλιο, μετά την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου και στη συνέχεια της Βουλής των Αντιπροσώπων, θεσπίζει τους δικούς του Κανονισμούς δυνάμει του Άρθρου 15Α και του Άρθρου 49 του Νόμου. Οι Κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα που αφορούν στην ποιότητα των υγρών αποβλήτων, διαδικασίες σύνδεσης με το αποχετευτικό σύστημα, καθώς επίσης και τον καθορισμό του ύψους των αποχετευτικών τελών τα οποία επιβάλλονται στους χρήστες.

Τα ΣΑ επιβάλλουν τέτοια τέλη, τα οποία θα τους επιτρέπουν να χρηματοδοτούν τα κατασκευαστικά έργα, τη λειτουργία και συντήρηση του έργου, καθώς επίσης και να δημιουργούν ικανοποιητικό αποθεματικό για μελλοντικές επεκτάσεις, αναβαθμίσεις και αντικαταστάσεις του συστήματος. Αυτός είναι ο στόχος όταν τα Συμβούλια ετοιμάζουν τους Προϋπολογισμούς τους και καθορίζουν τα τέλη.

Οι Προϋπολογισμοί των Συμβουλίων εγκρίνονται από τους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών, αφού ληφθούν απόψεις από αρμόδια Τμήματα. Τα τέλη που επιβάλλουν τα ΣΑ τυγχάνουν της έγκρισης της Βουλής.

Τα Συμβούλια διεξάγουν μελέτες για τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών και για σκοπούς χρηματοδότησης των έργων που προτίθενται να εκτελέσουν. Τα αποχετευτικά τέλη αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε Συμβουλίου. Ο καθορισμός των τελών έχει σχέση με τα οικονομικά δεδομένα του κάθε Συμβουλίου, τα έργα που εκτελέστηκαν αλλά και τα προγραμματιζόμενα έργα.

Πέραν των προνοιών του Νόμου και των δυνάμει αυτού Κανονισμών, οι αρμόδιες αρχές έχουν επίσης υποχρέωση να εφαρμόζουν την Ευρωπαϊκή Οδηγία για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ («Οδηγία για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων» - ΟΠΥ), η οποία στο άρθρο 9 («Κοστολόγηση και Τιμολόγηση των Υπηρεσιών Ύδατος» καταγράφει την υποχρέωση για εφαρμογή πολιτικών για την πλήρη ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών νερού, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες αποχέτευσης. Η εν λόγω Οδηγία έχει μεταφερθεί στην κυπριακή νομοθεσία με τον Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο (Ν,13(Ι)/2004) οποίος καταγράφει τις ίδιες πολιτικές ως προς την ανάκτηση κόστους υπηρεσιών ύδατος, όπως και την υποχρέωση για τήρηση της βασικής αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

5. Τα αποχετευτικά τέλη

5.1 Η επιβολή των αποχετευτικών τελών ρυθμίζεται από το Άρθρο 30 του Νόμου. Με βάση τη νομοθεσία, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων θα πρέπει να είναι αυτοσυντήρητοι και χρηματοοικονομικά βιώσιμοι οργανισμοί και ως εκ τούτου να επιβάλλουν τέτοια τέλη, τα οποία να καλύπτουν όλες τις δαπάνες τους.

Το εδάφιο (1) του άρθρου 30 του Νόμου παρέχει την εξουσία για επιβολή τελών ως ακολούθως:

(1) «Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, το Συμβούλιον κέκτηται εξουσίαν όπως, εντός των ορίων της περιοχής του επιβάλλη και εισπράττη δια τοιάυτην χρονική περίοδον και κατά τοιούτον τρόπον ως ήθελεν εκάστοτε καθορισθή.

(α) εν δικαίωμα συνδέσεως επί των ιδιοκτητών ακινήτου ιδιοκτησίας διά την κάλυψιν, ολικώς ή μερικώς, της δαπάνης διά την σύνδεσιν και εγκατάστασιν υπονόμων οικοδομής διά λύματα, βιομηχανικά απορριμματικά υγρά, όμβρια ύδατα ή έτερα τοιαύτα και όπως καθορίζη τους όρους και προϋποθέσεις της καταβολής του τοιούτου δικαιώματος ...

(β) εν τέλος επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, οίτινες εξυπηρετούνται ή μέλλουν να εξυπηρετηθώσιν υπό των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων ή επωφελοούνται ή μέλλουν ή δύνανται να επωφεληθώσιν εκ των τοιούτων έργων, είτε ομοιομόρφου ύψους επί σε κάθε ευρώ ή κλασματικού μέρους ευρώ της αξίας γενικής εκτίμησης της ακινήτου ιδιοκτησίας, αναφορικώς προς την οποίαν καταβάλλεται το τέλος, ή διά προοδευτικής φορολογίας εδραζομένης επί της τοιαύτης αξίας ...

(γ) ένα τέλος στους ιδιοκτήτες ή κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας που εξυπηρετούνται ή πρόκειται να εξυπηρετηθούν από τα συστήματα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων ή που επωφελοούνται ή πρόκειται ή μπορούν να επωφεληθούν από τέτοια έργα, είτε ομοιόμορφου ύψους σε κάθε ευρώ ή κλασματικό μέρος ευρώ πάνω στην αξία γενικής εκτίμησης της ακίνητης ιδιοκτησίας αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, είτε με προοδευτική φορολογία που εδράζεται στην αξία αυτή ...

(δ) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (β) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, δια την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων, βάσει της εν τη ιδιοκτησία ταύτη υδατοπρομηθείας της χρησιμοποιουμένης δι' οικιακούς ή ετέρους σκοπούς και διοχετευομένης εις την δημοσίαν υπόνομον.

(ε) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (γ) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, διά την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως ομβρίων υδάτων, βάσει της εκτάσεως της επιφανείας της ακινήτου ιδιοκτησίας, αναφορικώς προς την οποίαν καταβάλλεται το τοιούτον τέλος»

Από τα πιο πάνω, προκύπτει ότι η

- Η παράγραφος (α) αφορά σε εφάπαξ τέλος για τη σύνδεση ενός αποχετευτικού.
- Η παράγραφος (β) αφορά στο τέλος που επιβάλλεται για την κάλυψη της κεφαλαιουχικής δαπάνης του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων και υπολογίζεται ως ποσοστό επί της εκτιμημένης αξίας της ιδιοκτησίας.
- Η παράγραφος (γ) αφορά στο τέλος που επιβάλλεται για την κάλυψη της κεφαλαιουχικής δαπάνης του συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και υπολογίζεται ως ποσοστό επί της εκτιμημένης αξίας της ιδιοκτησίας.
- Η παράγραφος (δ) αφορά στο τέλος που επιβάλλεται για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων και υπολογίζεται στη βάση της ποσότητας του νερού από το σύστημα υδατοπρομήθειας που προμηθεύεται η ιδιοκτησία, για οικιακούς ή άλλους σκοπούς, και η οποία τελικώς διοχετεύεται στους δημόσιους υπόνομους του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων.
- Η παράγραφος (ε) αφορά στο τέλος που επιβάλλεται για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας του συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και υπολογίζεται στη βάση της έκτασης της ιδιοκτησίας.

5.2 Ουσιαστικά, αν εξαιρέσει κανείς το εφάπαξ τέλος για τη σύνδεση, τα επιβαλλόμενα τέλη μπορούν να διαχωριστούν σε δύο κατηγορίες:

(α) Ετήσιο κεφαλαιουχικό τέλος αποχετεύσεων που υπολογίζεται ως ποσοστό (‰) επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων που εμπίπτουν στα όρια του κάθε ΣΑ, όπως η αξία αυτή καθορίζεται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

Το τέλος αυτό επιβάλλεται για την κάλυψη των κεφαλαιουχικών δαπανών για την κατασκευή του αποχετευτικού συστήματος (λυμάτων ή ομβρίων υδάτων, ανάλογα με την περίπτωση), περιλαμβανομένων των ποσών για την αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων οποιουδήποτε δανείου και την εξόφληση χρεογράφων και γραμματίων που εκδόθηκαν από το ΣΑ, με σκοπό την κατασκευή του αποχετευτικού συστήματος και για τον σχηματισμό αποθεματικού κεφαλαίου για επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια και άλλους, παρόμοιας φύσεως, σκοπούς.

Το τέλος διαφοροποιήθηκε με βάση την τροποποίηση του Νόμου που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 7 Απριλίου 2017 και υπολογίζεται πλέον επί της «αξίας γενικής εκτίμησης», η οποία έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από τον περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμο. Σήμερα, και μέχρι να διεξαχθεί η επόμενη γενική εκτίμηση, η αξία αναφέρεται στην αξία των ακινήτων κατά την 1^η Ιανουαρίου 2013. Μέχρι την ψήφιση της πιο πάνω τροπολογίας του Νόμου, η αξία των ακινήτων ήταν αυτή κατά την 1^η Ιανουαρίου 1980.

(β) Τέλος χρήσης του συστήματος αποχετεύσεων που στηρίζεται, στην μεν περίπτωση των συστημάτων λυμάτων στην κατανάλωση νερού, στα δε συστήματα ομβρίων υδάτων στην επιφάνεια της ακίνητης ιδιοκτησίας. Το τέλος

αυτό επιβάλλεται σε κάθε υποστατικό, μετά τη λήξη της προθεσμίας που καθορίζεται στη Γνωστοποίηση Σύνδεσης και στην οποία περιλαμβάνεται η οδός που εντάσσεται το υποστατικό. Το τέλος αφορά στην κάλυψη των εξόδων λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος.

Το επιτρεπόμενο ύψος των επιβαλλόμενων τελών περιγράφεται στο εδάφιο (2) του άρθρου 30 του Νόμου:

«Το ύψος των εν εδαφίω (1) προνοουμένων τελών θέλει καθορισθή κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αι εξ αυτών απορρέουσαι τω Συμβουλίω ετήσiai πρόσοδοι, ομού μετά των τυχόν προσόδων αυτού εξ ετέρων πηγών, κατά το αυτό έτος, να επαρκώσι κατά το δυνατόν, και μόνον να επαρκώσιν, διά την πληρωμήν πασών των δαπανών και την αντιμετώπισιν πασών των υποχρεώσεων του Συμβουλίου, αίτινες δεόντως βαρύνουσι τα εισοδήματα αυτού κατά το εν λόγω έτος εις τας τοιαύτας δαπάνας και υποχρεώσεις δέον όπως διαληφθώσιν και αι πληρωμαί, αίτινες μέλλουν να ενεργηθώσιν υπό του Συμβουλίου κατά το έτος τούτο, καθ' όσον αφορά εις τους τόκους και το κεφάλαιον οιουδήποτε δανείου συναφθέντος υπό του Συμβουλίου και την εξόφλησιν χρεογράφων και γραμματίων εκδοθέντων υπό του Συμβουλίου δυνάμει του παρόντος Νόμου ως και τοιαύτα χρηματικά ποσά, ως το Συμβούλιον ήθελε κρίνει πρέπον να διαφυλάξη κατά το έτος τούτο δια τον σχηματισμόν αποθεματικού κεφαλαίου, δι' επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια και ετέρους, παρομοίας φύσεως σκοπούς(3). Παν πρόσωπον οφείλον οιουδήποτε δικαίωμα ή τέλος, όπερ δε κατέβαλε το υπ' αυτού οφειλόμενον ποσόν εντός της προβλεπομένης προθεσμίας πληρωμής, υποχρεούται εις την καταβολήν προσθέτου επιβαρύνσεως ίσης προς είκοσι επί τοις εκατόν του μετά την πάροδον της ειρημένης προθεσμίας παραμένοντος απληρώτου ποσού του δικαίωματος ή τέλους.»

5.3 Είναι σημαντικό για τα ΣΑ, ως οργανισμοί που παρέχουν κοινωφελείς υπηρεσίες με μονοπωλιακό καθεστώς, να προβαίνουν στις κατάλληλες ρυθμίσεις, ούτως ώστε οι διατιμήσεις και οι χρεώσεις για υπηρεσίες που παρέχουν στους πολίτες/χρήστες να αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος και ταυτόχρονα να μην οδηγούν σε δυσμενή διάκριση μεταξύ των πολιτών.

Από μελέτες που διεξήχθησαν σχετικά με τις μεθοδολογίες χρεώσεων και διατιμήσεων αποχετευτικών τελών, υποδεικνύονται κάποιες στοιχειώδεις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι μεθοδολογίες αυτές, καθώς και πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες:

- i. η αρχή της πλήρους ανάκτησης του κόστους από τον οργανισμό παροχής των υπηρεσιών,
- ii. η αρχή που υποστηρίζει ότι ο καταναλωτής (ο χρήστης) πληρώνει,
- iii. η αρχή της ισότητας,
- iv. η αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει, με σκοπό την αποφυγή της σπατάλης και επίτευξη της αειφορίας, καθώς και
- v. η πρόνοια για ευάλωτους καταναλωτές που μπορούν να καταβάλλουν μειωμένες χρεώσεις.

Εκτενέστερη ανάλυση για το θέμα γίνεται στην Παράγραφο 13 της παρούσας Έκθεσης.

Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων υποστηρίζουν ότι οι χρεώσεις τους βασίζονται στις πιο πάνω αρχές.

5.4 Από τις πιο πάνω αρχές, οι αρχές (ii), (iii) και (iv) χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης. Κατά την άποψη της Υπηρεσίας μας, είναι προφανές πως οι αρχές αυτές πληρούνται στην περίπτωση των τελών χρήσης για τα συστήματα αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων υδάτων. Όσον αφορά στα κεφαλαιουχικά τέλη, η συμμόρφωση με τις αρχές αυτές θα πρέπει να εξεταστεί πιο λεπτομερώς αφού τα δεδομένα είναι πιο σύνθετα. Ειδικότερα:

5.4.1 Κεφαλαιουχικά τέλη σε αποχετευτικά συστήματα λυμάτων

(α) Οι αγωγοί λυμάτων μεταφέρουν τα αστικά λύματα και ορισμένες επιπλέον ποσότητες υπόγειου νερού και επιφανειακής απορροής που εισέρχονται σε αυτούς (παρασιτικές εισροές). Η εκτίμηση της παροχής των αγωγών λυμάτων, και τη διαστασιολόγηση τους κατά το σχεδιασμό του συστήματος, προϋποθέτει και βασίζεται κυρίως στην εκτίμηση του πληθυσμού που εξυπηρετείται, της κατανάλωσης νερού και του ποσοστού της που καταλήγει στους αγωγούς αποχέτευσης. Επιπλέον, οι αγωγοί συχνά μεταφέρουν λύματα από βιομηχανικές ή εμπορικές εγκαταστάσεις, των οποίων οι παροχές πρέπει να συνεκτιμώνται.

(β) Η εκτίμηση του πληθυσμού που εξυπηρετείται βασίζεται στην πυκνότητα πληθυσμού σε κάθε περιοχή. Για τον υπολογισμό αυτό λαμβάνεται υπόψη πρώτα το είδος των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται σε κάθε περιοχή (οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές, δημόσιας χρήσης, – δηλαδή πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις, νεκροταφεία κ.λπ.). Στη συνέχεια οι οικιστικές ζώνες διαιρούνται σε τομείς ανάλογα με τις συνθήκες δόμησης (όροι και συντελεστής δόμησης) και εκτιμάται σε κάθε ζώνη η πυκνότητα πληθυσμού. Τέτοιοι τομείς μπορεί να είναι τομείς χαμηλής δόμησης (μονοκατοικίες), τομείς μέσης δόμησης (διπλοκατοικίες, τριπλοκατοικίες), τομείς υψηλής δόμησης (πολυκατοικίες) και τομείς πολύ πυκνής δόμησης με πολυώροφα κτήρια. Για βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες χρησιμοποιούνται διαφορετικοί παράμετροι πυκνότητας. Επίσης, σε μεγάλες πόλεις με ανεπτυγμένα εμπορικά κέντρα, που γίνονται σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμού κατά τη διάρκεια της ημέρας, πρέπει να γίνεται διάκριση του πληθυσμού και της αντίστοιχης πυκνότητας σε διαμένοντες, εργαζόμενους και επισκέπτες.

(γ) Το επόμενο αναγκαίο στοιχείο για τη διαστασιολόγηση των αγωγών είναι η κατανάλωση νερού από τον πληθυσμό του κάθε τομέα. Συνήθως οι διάφορες συνιστώσες της κατανάλωσης εκφράζονται με τον δείκτη της μέσης ημερήσιας κατανάλωσης ανά κάτοικο (L/d κατ). Ο δείκτης αυτός είναι διαφορετικός για βιομηχανικές, δημόσιες και δημοτικές καταναλώσεις, ενώ για τις οικιστικές καταναλώσεις κυμαίνεται ανάλογα με την εισοδηματική τάξη των κατοίκων.

(δ) Θεωρούμε προφανές ότι στην ανάλυση για τον τρόπο επιμερισμού της κεφαλαιουχικής δαπάνης του όλου συστήματος, θα πρέπει να υπολογιστεί η συνεισφορά του κάθε ιδιοκτήτη στην επιβάρυνση του συστήματος. Το ζητούμενο, είναι συνεπώς να υπολογιστεί πόση ποσότητα λυμάτων αναμένουν οι μελετητές του συστήματος από την κάθε ιδιοκτησία και στη βάση της οποίας σχεδιάζουν το

σύστημα. Για παράδειγμα, μία ιδιοκτησία που σήμερα είναι άδεια οικόπεδα, αλλά στην οποία οι πολεοδομικές παράμετροι επιτρέπουν την κατασκευή μιας πολυώροφης πολυκατοικίας, θα ληφθεί υπόψη από τους μελετητές στην τελική της, και όχι στη σημερινή της, μορφή.

(ε) Αν θεωρήσουμε μια οικιστική περιοχή και αν προς το παρόν αγνοήσουμε ότι (μπορεί να) υπάρχουν οδοί που όντας εμπορικοί έχουν παρόδιες ιδιοκτησίες μεγάλης αξίας, θα μπορούσε κάποιος να πει ότι η αξία της γης (ανά τετραγωνικό μέτρο) είναι γενικά ανάλογη του οικοδομήσιμου εμβαδού στη γη αυτή (που προκύπτει βασικά από τον συντελεστή κάλυψης, τον συντελεστή δόμησης και τον μέγιστο αριθμό ορόφων).

Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι το οικοδομήσιμο εμβαδό είναι αυτό που θα προσδιορίσει τον δυνητικό αριθμό των κατοίκων σε κάθε ιδιοκτησία, θα μπορούσε κάποιος εύλογα να προβάλλει την άποψη ότι η αξία της γης αποτελεί μια καλή παράμετρο για επιμερισμό της κεφαλαιουχικής δαπάνης.

Τούτο ενισχύεται από το γεγονός ότι, αν πρόκειται για οικιστικές καταναλώσεις, οι περιοχές με υψηλότερη αξία γης κατοικούνται συνήθως από πρόσωπα υψηλότερης εισοδηματικής τάξης, που συνήθως θα έχουν μεγαλύτερη κατανάλωση νερού και συνεπώς θα επιβαρύνουν περισσότερο το σύστημα αποχέτευσης (π.χ. γιατί διατηρούν ιδιωτική πισίνα ή γιατί γενικά καταναλώνουν περισσότερο νερό αν το κόστος της υδατοπρομήθειας είναι πολύ μικρό ποσοστό των εισοδημάτων τους). Θα μπορούσε φυσικά κάποιος να αντιτάξει το επιχείρημα ότι, αν θεωρήσουμε μια τυπική τιμή του δείκτη της μέσης ημερήσιας κατανάλωσης ανά κάτοικο, την τιμή 230 λίτρων για περιοχές μέσης και κατώτερης εισοδηματικής τάξης και 310 λίτρων για περιοχές ανώτερης εισοδηματικής τάξης, είναι προφανές ότι η διαφορά στην κατανάλωση δεν είναι ανάλογη της διαφοράς στην αξία της γης σε διάφορες οικιστικές περιοχές. Δεν παύει ωστόσο να υφίσταται ευθεία συσχέτιση της αξίας της γης με την κατανάλωση νερού.

(στ) Το επόμενο που θα πρέπει να εξεταστεί είναι κατά πόσο ορθά λαμβάνεται υπόψη η αξία της ιδιοκτησίας συνυπολογίζοντας την αξία των οικοδομών που έχουν ανεγερθεί σε αυτή. Με άλλα λόγια, δύο διπλανά οικόπεδα, ίσου εμβαδού, στην περιοχή Ακροπόλεως, εκ των οποίων μόνο το ένα έχει σήμερα οικοδομηθεί, ενώ επιβαρύνουν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο τον σχεδιασμό ενός συστήματος λυμάτων, από την άλλη αυτό το οποίο έχει ήδη οικοδομηθεί θα επιβαρύνεται με πολλαπλάσιο τέλος. Τούτο είναι όμως λογικό αφού αυτό το οποίο έχει ήδη οικοδομηθεί, χρησιμοποιεί το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αν θεωρήσουμε ότι το σύστημα έχει ωφέλιμη ζωή 50 ετών, το ένα οικόπεδο του παραδείγματος που έχει οικοδομηθεί θα επωφεληθεί από την ύπαρξη του συστήματος αποχέτευσης και για τα 50 έτη, ενώ το άλλο, αν οικοδομηθεί μετά από 20 χρόνια θα επωφεληθεί μόνο για 30 χρόνια. Είναι συνεπώς λογικό να λαμβάνεται υπόψη η αξία του ακινήτου με τις οικοδομές που υπάρχουν σε αυτό.

(ζ) Από τα πιο πάνω, προκύπτει ότι η σημερινή μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιουχικών τελών κινείται προς την ορθή κατεύθυνση, αλλά μόνο αν οι εκτιμημένες αξίες που λαμβάνονται υπόψη είναι επικαιροποιημένες ώστε να είναι αντικειμενικά ορθές. Θεωρούμε ως εκ τούτου ότι η μεθοδολογία δημιουργούσε σοβαρές στρεβλώσεις όταν οι εκτιμημένες αξίες ήταν αυτές που ίσχυαν την 1/1/1980.

Επισημαίνουμε επίσης ότι, όπως περιγράφεται πιο κάτω, σε ορισμένα ΣΑ τα τέλη που επιβάλλονται για βιομηχανικές, δημόσιες και δημοτικές καταναλώσεις δεν είναι αυτά που προβλέπονται.

Τούτο δεν σημαίνει ότι η χρήση επικαιροποιημένων εκτιμημένων αξιών για τον καθορισμό των κεφαλαιουχικών τελών είναι πλήρως απαλλαγμένη στρεβλώσεων. Ενδεχομένως να ήταν δικαιότερη μια άλλη μεθοδολογία που θα μπορούσε να λάβει υπόψη, με καλύτερη προσέγγιση:

- τον δυνητικό αριθμό κατοίκων σε μία ακίνητη ιδιοκτησία (π.χ. εμβαδό τεμαχίου και συντελεστής δόμησης),
- την αναμενόμενη μέση ημερήσια κατανάλωση ανά κάτοικο (π.χ. στη βάση της αξίας του ακινήτου που σχετίζεται, έστω και όχι πάντοτε άμεσα, με τη δυνατότητα των κατοίκων του ακινήτου για υψηλή κατανάλωση νερού,
- τον χρόνο που το ακίνητο θα οικοδομηθεί, ώστε να αρχίσει από αυτό η χρήση του συστήματος στα εναπομείναντα ωφέλιμα χρόνια ζωής του,

Από την άλλη, αν λάβει κανείς υπόψη ότι μιλάμε για εκατοντάδες χιλιάδες ακίνητα και την ανάγκη οι όποιοι υπολογισμοί να είναι δυνατόν να γίνουν στη βάση μητρώων που θα επιτρέπουν τη μηχανογραφημένη επεξεργασία τους και με δεδομένο ότι τα στοιχεία για κάθε ιδιοκτησία που τηρεί και δημοσιεύει το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας περιλαμβάνονται:

- το εμβαδό τεμαχίου
- η αξία του ακινήτου (1/1/1980 και 1/1/2013) περιλαμβανομένων και των κτισμάτων/οικοδομών,
- η Πολεοδομική Ζώνη,
- ο συντελεστής δόμησης,
- ο συντελεστής κάλυψης,
- το μέγιστο ύψος, και
- ο αριθμός ορόφων,

δεν φαίνεται να είναι εύκολη η εισαγωγή άλλης, ακριβέστερης μεθοδολογίας.

5.4.2 Κεφαλαιουχικά τέλη σε αποχετευτικά συστήματα ομβρίων υδάτων

(α) Οι αγωγοί ομβρίων υδάτων μεταφέρουν τα όμβρια ύδατα. Η εκτίμηση της παροχής των αγωγών ομβρίων υδάτων προϋποθέτει και βασίζεται κυρίως στην επιφάνεια απορροής από την οποία τα όμβρια ύδατα θα καταλήξουν λόγω βαρύτητας στους αγωγούς αποχέτευσης. Συνεπώς, δικαιότερη μέθοδος επιμερισμού της κεφαλαιουχικής δαπάνης είναι στη βάση του εμβαδού κάθε ακίνητης ιδιοκτησίας (όπως ήδη εφαρμόζεται για το τέλος χρήσης για συστήματα ομβρίων υδάτων), και όχι στη βάση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας (όπως γίνεται σήμερα). Εισηγούμαστε συνεπώς όπως η μέθοδος επιβολής των τελών αυτών επανεξεταστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών και προωθηθεί σχετική τροποποίηση του άρθρου 30(1)(γ) του Νόμου.

5.5 Χρηματοδοτικές Μελέτες των Συμβουλίων

Ο υπολογισμός των τελών πρέπει να γίνεται με βάση τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις των χρηματοδοτικών αναγκών, με βάση μελέτες που ετοιμάζονται είτε από εξωτερικούς Συμβούλους, είτε από τα Συμβούλια. Όταν τα Συμβούλια αποτείνονται σε διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς για τη χρηματοδότηση των έργων, τότε απαιτείται η διεξαγωγή μελετών για το χρηματοδοτικό πρόγραμμα του εκάστοτε Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού των αποχετευτικών τελών. Μερικές από τις μελέτες χρονολογούνται. Για παράδειγμα, οι πιο πρόσφατες μελέτες για τα Συμβούλια Αποχετεύσεων Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας έγιναν το 2006 από το Γραφείο Προγραμματισμού. Σε κάποια από τα Συμβούλια η δομή των αποχετευτικών τελών αναθεωρείται κάθε χρόνο, όπως, για παράδειγμα, του ΣΑΛΑ

5.6 Δομή Αποχετευτικών Τελών

Στην πράξη, τα Συμβούλια επιβάλλουν τα ακόλουθα αποχετευτικά τέλη:

- Τέλη αποχέτευσης λυμάτων, βάσει των εκτιμημένων αξιών των ακινήτων στα όρια του κάθε Συμβουλίου, όπως οι αξίες αυτές καθορίζονται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Για το 2017 θα χρησιμοποιηθούν οι τελευταίες εκτιμώμενες αξίες των ακινήτων (1/1/2013), ενώ μέχρι το 2016 χρησιμοποιούνταν οι αξίες των ακινήτων την 1/1/1980.
- Τέλη αποχέτευσης ομβρίων υδάτων, βάσει των εκτιμημένων αξιών των ακινήτων την 1/1/2013, στα όρια του κάθε Συμβουλίου, όπως οι αξίες αυτές καθορίζονται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Το τέλος αυτό ισχύει μόνο για το ΣΑΛΑ, το ΣΑ Λάρνακας και το ΣΑ Πάφου.
- Τέλη χρήσης επί της κατανάλωσης νερού.
- Πρόσθετα δικαιώματα από τη διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων. Εφαρμόζεται μόνο από το ΣΑΛΑ

Στα πλαίσια του Νόμου, τα Συμβούλια διαχωρίζουν τα αποχετευτικά τέλη ανάλογα με το είδος του υποστατικού και όπως παρατηρείται και στον πιο κάτω **Πίνακα 1**, το κάθε Συμβούλιο καθορίζει τα δικά του τέλη ανάλογα και με την ιδιομορφία της περιοχής σε ένα εύρος κατηγοριών.

Το ΣΑ Λευκωσίας δεν διαχωρίζει φάσεις κατασκευής ή είδος χρήσης του υποστατικού, δηλαδή αν αυτό είναι οικιστική μονάδα ή ξενοδοχείο. Τα αποχετευτικά τέλη που επιβάλλει το Συμβούλιο παραμένουν τα ίδια από το 2007. Ο Δήμος Λευκωσίας, Αγίου Δομετίου και μικρό τμήμα του Δήμου Στροβόλου δεν πληρώνουν ετήσια αποχετευτικά τέλη από το 2002, καθώς η κεφαλαιουχική δαπάνη για αυτό το μέρος του συστήματος αποπληρώθηκε.

Το ΣΑΛΑ διαχωρίζει τα αποχετευτικά τέλη ανάλογα με τη φάση κατασκευής των έργων για κατοικίες, άλλα ακίνητα ή υποστατικά ή χωράφια και μια χρέωση, ανεξάρτητα της φάσης κατασκευής των έργων, για ξενοδοχεία, αδειούχα διαμερίσματα, βιομηχανικά υποστατικά, λιμενικούς χώρους κ.ά. Επίσης, επιβάλλει πρόσθετα δικαιώματα για κάλυψη επιπρόσθετων δαπανών διαχείρισης και επεξεργασίας των βιομηχανικών υγρών αποβλήτων. Το ΣΑΛΑ επιβάλλει επίσης τέλη αποχέτευσης ομβρίων υδάτων. Τα αποχετευτικά τέλη που επιβάλλει το Συμβούλιο αναθεωρούνται κάθε χρόνο, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του

συστήματος για συμμόρφωση με τις σχετικές ρήτρες των δανειακών συμβάσεων. Η τελευταία αναθεώρηση έγινε το 2016.

Το ΣΑ Λάρνακας δεν διαχωρίζει φάσεις κατασκευής, αλλά επιβάλλει διαφορετικά τέλη για κατοικίες ή υποστατικά και για ξενοδοχεία και τουριστικά διαμερίσματα. Τα αποχετευτικά τέλη του Συμβουλίου παραμένουν τα ίδια από το 2008. Το Συμβούλιο επιβάλλει τέλη αποχέτευσης ομβρίων υδάτων. Το τέλος χρήσης επιβάλλεται μόνο στα υποστατικά που είναι ενωμένα με το αποχετευτικό σύστημα.

Το ΣΑ Πάφου έχει τα ίδια αποχετευτικά τέλη για τις Φάσεις Α και Β, τα οποία όμως διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Στην Κατηγορία Α περιλαμβάνονται ξενοδοχεία, αδειούχα διαμερίσματα, άλλες τουριστικές αναπτύξεις και βιομηχανίες (όπως τα λιμάνια, αεροδρόμια, υδατοπάρκα και μαρίνες). Αυτή η κατηγορία έχει τα πιο ψηλά τέλη (10% επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/1980). Η Κατηγορία Β περιλαμβάνει κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά και εκπαιδευτήρια. Η Κατηγορία Γ περιλαμβάνει κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά που βρίσκονται σε αρχαιολογική περιοχή για τα οποία δεν επιβάλλονται τέλη. Σημειώνεται ότι τα τέλη αναθεωρήθηκαν για τελευταία φορά το 2014.

Το ΣΑ Παραλιμνίου περιλαμβάνει τέσσερις φάσεις. Η Φάση Α είναι οικιστική και περιλαμβάνει αποχετευτικά τέλη για χωράφια, οικόπεδα, οικοδομές, ξενοδοχεία και οργανωμένα δωμάτια. Η Φάση Β είναι τουριστική και ο διαχωρισμός των τελών είναι όπως και για τη Φάση Α, αλλά τα αποχετευτικά τέλη είναι αυξημένα στις οικοδομές και στα ξενοδοχεία. Η Φάση Γ είναι επέκταση της οικιστικής και ο διαχωρισμός που γίνεται για τα αποχετευτικά τέλη είναι ο ίδιος με της Α Φάσης και τα τέλη επίσης. Η Φάση Δ είναι επέκταση της τουριστικής και ο διαχωρισμός των τελών είναι όπως και για τη Φάση Β και τα αποχετευτικά τέλη είναι τα ίδια. Σημειώνεται ότι τα τέλη αναθεωρήθηκαν για τελευταία φορά το 2014.

Το ΣΑ Αγίας Νάπας κάνει άλλο διαχωρισμό, όσον αφορά στα αποχετευτικά τέλη. Ο διαχωρισμός περιλαμβάνει πέντε κατηγορίες. Η Κατηγορία Α περιλαμβάνει ξενοδοχεία, οργανωμένα τουριστικά διαμερίσματα, τουριστικά χωριά και τουριστικές επαύλεις. Αυτή η κατηγορία έχει τα πιο ψηλά τέλη (7,5 % επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/1980). Η Κατηγορία Β περιλαμβάνει τουριστικά διαμερίσματα, η Κατηγορία Γ περιλαμβάνει οικίες και διαμερίσματα για ιδιοκατοίκηση, η Κατηγορία Δ περιλαμβάνει χωράφια, οικόπεδα, χαλίτικη, δασική γη και χώρους πρασίνου. Η Κατηγορία Ε περιλαμβάνει άλλα είδη ακίνητης περιουσίας, τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων του Συμβουλίου, αλλά δεν περιλαμβάνονται στις Κατηγορίες Α, Β, Γ και Δ.

Στον πιο κάτω πίνακα φαίνονται τα τέλη που επιβάλλονταν από τα Συμβούλια μέχρι το 2016 (Πίνακας 1α) και αυτά που επιβάλλονται από το 2017 (Πίνακας 1β). Σημειώνεται ότι:

- τέλη όμβριων υδάτων δεν επιβάλλονται από όλα τα Συμβούλια.
- τα τέλη γενικά έχουν διαφοροποιηθεί σε όλα τα Συμβούλια με την εφαρμογή της πρόνοιας της νομοθεσίας για καθορισμό τους επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων την 1/1/2013.

**Πίνακας 1α - Αποχτευτικά Τέλη 2016 των Συμβουλίων Αποχτεύσεων
(εφαρμόζονται επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/1980)**

	ΣΑ Λευκωσίας	ΣΑΛΑ	ΣΑ Λάρνακας	ΣΑΠΑ	ΣΑΑΝ	ΣΑ Παραλιμνίου
Περιγραφή	ΑΠΟΧΤΕΥΤΙΚΑ Τέλη της χιλιάδας (‰) επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/1980					
Ξενοδοχεία Τουριστική Περιοχή	5,0	8,65	12,00	10,00	8,50	8,50
Ξενοδοχεία Οικιστική Περιοχή		8,65		10,00		6,00
Βιομηχανίες		8,65	12,0	10,00		
Εμπορικά κτίρια	5,0	3,20-3,49	4,00	4,00	6,20	
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 1 ^η Φάση	5,0	3,20	4,00	4,00	4,00	5,00
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 2 ^η Φάση		3,49	4,00	4,00	3,20	7,00
Τουριστικά - 2 ^η Φάση		Δ/Ε			5,05	
Χωράφια -1 ^η Φάση	5,0	3,20	4,00	4,00	4,00	5,00
Χωράφια -2 ^η Φάση	5,0	3,49	4,00	4,00	4,00	5,00
Ανώτατο Όριο (Ξενοδοχεία, βιομηχανίες)	5,0	10,0	13,80	10,00	10,00	10,00
Ανώτατο Όριο (Άλλα ακίνητα)	5,0	4,00	6,00	10,00	10,00	10,00
	ΑΠΟΧΤΕΥΤΙΚΑ Τέλη Όμβριων υδάτων της χιλιάδας (‰) επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/1980					
Τέλη	-	0,80	1,00	1,00		
Ανώτατο Όριο (όλα τα ακίνητα)	-	1,20	1,50	1,00		
	Τέλος Χρήσης - €/m³					
Τέλη	0,55	0,64	0,50	0,4272	0,34	0,34
Ανώτατο Όριο	0,55	0,64	0,56	0,4272	0,34	0,55
Έτος Αναθεώρησης	2012	2014	2008	2011	2016	2016

**Πίνακας 1β - Αποχτετευτικά Τέλη 2017 των Συμβουλίων Αποχτετεύσεων
(εφαρμόζονται επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/2013)**

	ΣΑ Λευκωσίας	ΣΑΛΑ	ΣΑ Λάρνακας	ΣΑΠΑ	ΣΑΑΝ *	ΣΑ Παραλιμνίου
Περιγραφή	Αποχτετευτικά Τέλη της χιλιάδας (%) επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/2013					
Ξενοδοχεία Τουριστική Περιοχή	0,6	1,10	1,10	1,1	1,35	1.35
Ξενοδοχεία Οικιστική Περιοχή		1,10		1,1		0.90
Βιομηχανίες		1,10	1,10	1,1		
Εμπορικά κτίρια	0,6	0,42	0,56	0,45	1,10	
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 1 ^η Φάση	0,6	0,42	0,56	0,45	0,80	0.80
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 2 ^η Φάση		0,42	0,56	0,45		1.10
Τουριστικά - 2 ^η Φάση		1,10	0,56			
Χωράφια -1 ^η Φάση	0,6	0,42	0,56	0,45	0,20	0.20
Χωράφια -2 ^η Φάση	0,6	0,42	0,56	0,45	0,20	0.15
Ανώτατο Όριο (Ξενοδοχεία, βιομηχανίες)	0,6	1,25	1,30	2	2,00	2.00
Ανώτατο Όριο (Άλλα ακίνητα)	0,6	0,50	0,80	2	2,00	2.00
	Αποχτετευτικά Τέλη Όμβριων υδάτων της χιλιάδας (%) επί της εκτιμημένης αξίας 1/1/2013					
Τέλη		0,1	0,16	0,10		
Ανώτατο Όριο (όλα τα ακίνητα)		0,15	0,30	0,10		
	Τέλος Χρήσης - €/m³					
Τέλη	0,55	0,64	0,50	0,4272	0,34	0,34
Ανώτατο Όριο	0,55	0,64	0,56	0,5	0,55	0,55
Έτος Αναθεώρησης	2012	2017	2008	2011	2016	2016

*Τα τέλη του Συμβουλίου Αποχτετεύσεων Αγίας Νάπας επιβάλλονται με ένα χρόνο καθυστέρηση, δηλαδή τα τέλη του 2017 θα είναι πληρωτέα στις 31/8/2018. Το Συμβούλιο αναμένεται να επικυρώσει τους πιο πάνω συντελεστές σε συνεδρία που έχει καθορίσει για το πιο πάνω θέμα.

5.7 Χρηματοδότηση Αποχτετευτικών Έργων

Η χρηματοδότηση έργων επιτυγχάνεται από τις ακόλουθες πηγές:

- Ίδια κεφάλαια.
- Δάνεια από διεθνείς οργανισμούς με εγγύηση από μέρος της Δημοκρατίας.
- Χορηγίες από την Δημοκρατία, οι οποίες καλύπτουν την τριτοβάθμια επεξεργασία, μέρος των έργων αποχέτευσης όμβριων υδάτων (εφαρμόζεται για το ΣΑΛΑ, ΣΑΠΑ και το ΣΑ Λάρνακας) και αποχτετευτικά έργα αγροτικών και Κυβερνητικών οικισμών.
- Χορηγίες από Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Ο πιο κάτω Πίνακας 2 υποδεικνύει τα χρηματοδοτικά προγράμματα των υπό μελέτη Συμβουλιών μέχρι το τέλος του 2015.

Πίνακας 2 - Χρηματοδότηση Έργων Συμβουλιών Αποχέτευσης

ΣΑΛΑ

Χρηματοδοτικός Οργανισμός	Εγκεκριμένα Δάνεια € εκ.	Εκταμιεύσεις 31/12/15 € εκ.	Υπόλοιπο Δανείου 31/12/15 € εκ.	Διαθέσιμο Υπόλοιπο € εκ.
ΕΤΕ	100,0	100,0	99,0	-
ΕΤΕ	68,0	-	-	68,0
ΤΑΣΕ	31,0	31,0	25,6	-
ΤΑΣΕ	130,0	46,0	41,8	84,0
(πρώην) Marfin Popular Bank Ltd	5,1	5,1	-	-
Σύνολο δανείων	334,1			
Χρηματοδότηση από Κυβέρνηση ή Ευρωπαϊκά Ταμεία	33,0			
Ίδια Κεφάλαια	66,2			
Ολικό	433,3			

ΕΤΕ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ΤΑΣΕ: Τράπεζα Αναπτύξεως Συμβουλίου της Ευρώπης

ΣΑ Αγίας Νάπας

Χρηματοδοτικός Οργανισμός	Έτος Σύναψης	Εγκεκριμένα Δάνεια	Εκταμιεύσεις	Υπόλοιπο Δανείου 31/12/16	Διαθέσιμο Υπόλοιπο
ΔΤ	1991	USD 6.000.000	-	-	
ΔΕ	1991	ΛΚ 100.000	-	-	
ΣΕ	1995-2002	€ 8.155.000	-	€102.500	
ΕΤΕ	1996	€ 5.730.000	-	-	
KommunalKredit Bank	2005	€ 2.515.000	-	€1.778.718	
Τράπεζα Πειραιώς	2009	€20.000.000		€18.780.000	

ΔΤ: Διεθνής Τράπεζα, ΔΕ: Δανειστικοί Επιτρόποι, ΣΕ: Συμβούλιο της Ευρώπης,

ΕΤΕ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

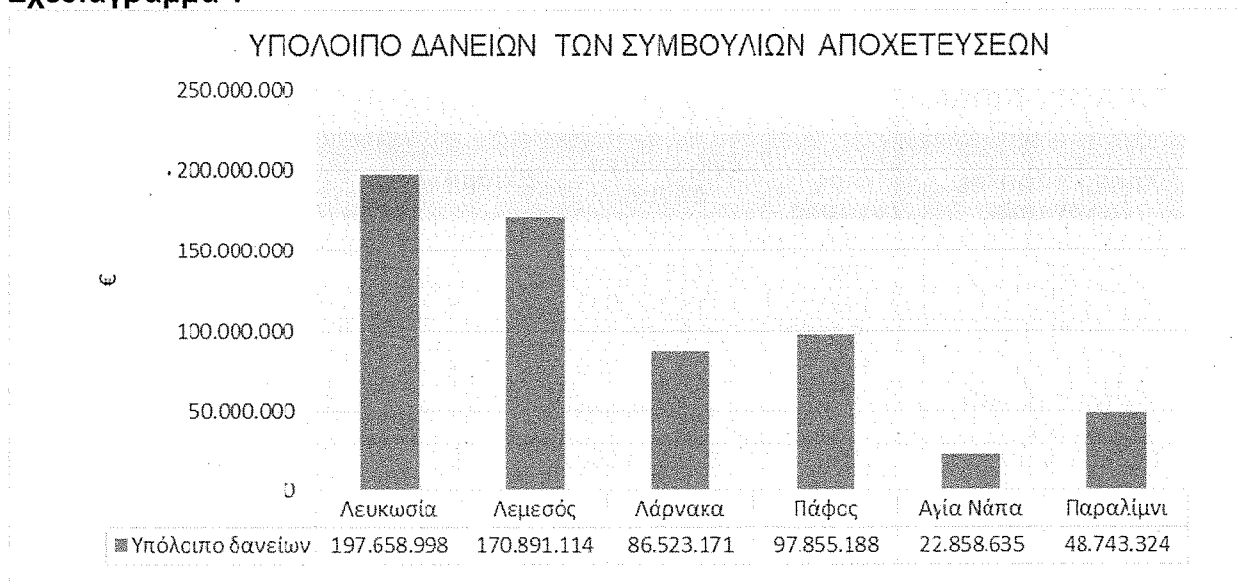
ΣΑΠΑ

Φάση	Χρηματοδοτικός Οργανισμός	Έτος Σύναψης	Εγκεκριμένα Δάνεια	Εκταμιεύσεις	Υπόλοιπο Δανείου 31/12/16
Α Φάση	ΕΤΕ	27/8/1999	CHF3.202.400	CHF3.202.400	0
		27/8/1999	CHF2.611.869	CHF2.611.869	0
		27/8/1999	€ 3.000.000	€ 3.000.000	0
		27/8/1/1999	€ 1.070.000	€ 1.070.000	0
		27/8/1999	GBP 2.468.433	GBP 2.468.433	0
Β Φάση		15/11/2007	€ 7.000.000	€ 7.000.000	€ 6.000.000
		15/9/2008	€ 7.000.000	€ 7.000.000	€ 6.487.805
		15/6/2010	€ 21.000.000	€ 21.000.000	€ 21.000.000
		30/5/2011	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ 10.000.000
		Ολικό			
Α Φάση	ΤΑΣΕ	3/11/2000	€ 4.540.000	€ 4.540.000	0
		12/3/2003	€ 7.700.000	€ 7.700.000	€ 1.540.000
		4/9/2007	€ 4.086.000	€ 4.086.000	€ 408.656
		4/9/2007	€ 4.472.000	€ 4.472.000	€ 447.296
Β Φάση		17/12/2007	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ 7.333.333
		22/5/2009	€ 20.000.000	€ 20.000.000	€ 16.000.000
		9/12/2010	€ 15.000.000	€ 15.000.000	€ 13.500.000
		9/12/2010	€ 3.874.000	€ 3.874.000	€ 3.874.000
	Ολικό				€ 43.103.285
Α Φάση	Ολικό				€ 2.395.952
Β Φάση					€ 84.195.138
	Ολικό				€ 86.591.090

ΕΤΕ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ΤΑΣΕ: Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το υπόλοιπο δανείων των ΣΑ φαίνεται στο πιο κάτω Σχεδιάγραμμα 1

Σχεδιάγραμμα 1

6. Σύγκριση Κόστους Λειτουργίας και Συντήρησης Αποχετευτικών Συστημάτων

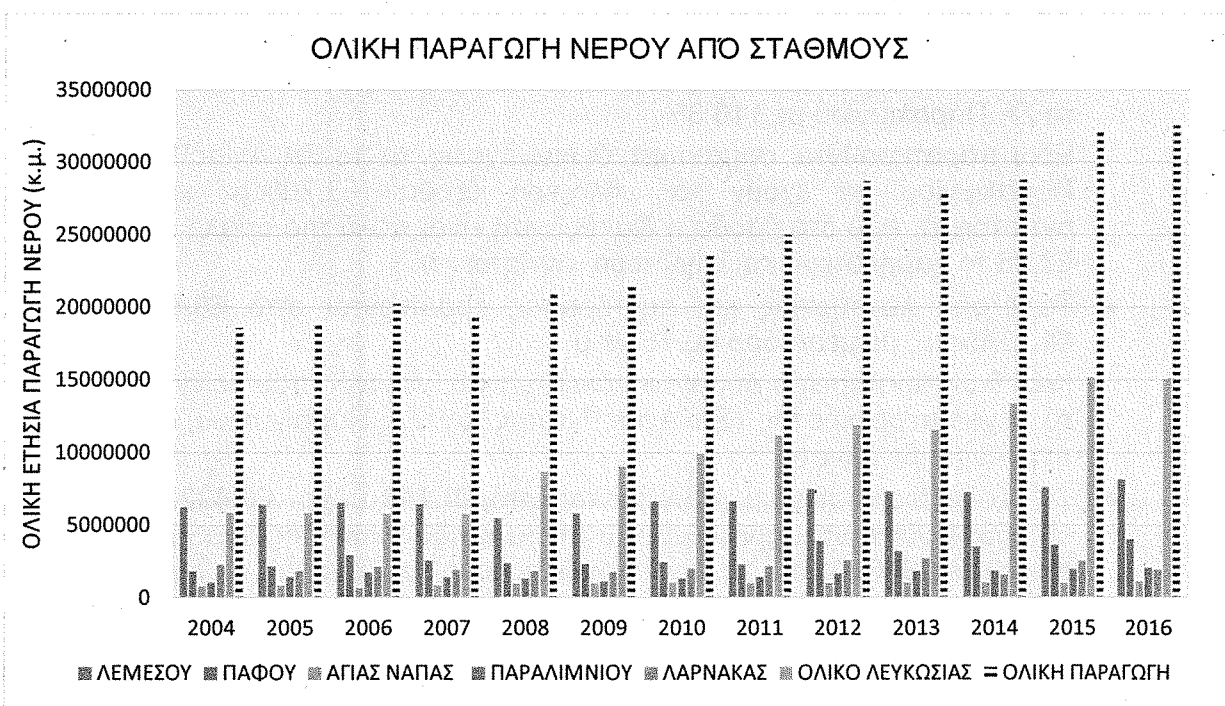
Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων επιβάλλουν αποχετευτικά τέλη στα ακίνητα που εμπίπτουν μέσα στα όρια της περιοχής τους και τα οποία επωφελούνται ή δύναται να επωφεληθούν στο μέλλον από τα αποχετευτικά έργα. Το κάθε Συμβούλιο επιβάλλει τα δικά του τέλη ανάλογα με τις αντίστοιχες ανάγκες που έχουν. Στον πιο κάτω Πίνακα 3.1 παρουσιάζεται το κόστος λειτουργίας και συντήρησης και το κόστος διοίκησης για τα έτη που αφορούν στα στοιχεία που δόθηκαν από τα Συμβούλια, ανά κυβικό μέτρο λυμάτων που επεξεργάζονται.

Πίνακας 3.1 - Δαπάνες Λειτουργίας και Διοίκησης

	2016	2015	2013	2016	2014	2014	Weighted average	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ
	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι	ΣΥΝΟΛΟ	
Όγκος νερού	11.902.787	7.636.050	3.228.193	4.035.142	1.045.503	1.867.417	29.715.092	
Κόστος Λειτουργίας και Συντήρησης (€ ανά κ.μ.)	0,696	0,657	0,820	0,852	1,174	0,951	0,753	22.387.081
Κόστος Διοίκησης (€ ανά κ.μ.)	0,148	0,402	0,236	0,319	0,227	0,266	0,256	7.613.052
ΣΥΝΟΛΟ	0,844	1,059	1,056	1,171	1,401	1,217	1,010	30.000.133

Ο όγκος νερού που επεξεργάζονται τα ΣΑ παρουσιάζεται στο Σχεδιάγραμμα 2, στο οποίο φαίνεται η διαχρονική αύξηση της παραγωγής νερού από σταθμούς, όσο τα ΣΑ διευρύνουν το δίκτυο και τους χρήστες που είναι συνδεδεμένοι σε αυτό.

Σχεδιάγραμμα 2

Στους Πίνακες 3.2 και 3.3 πιο κάτω παρουσιάζονται συγκριτικά για όλα τα Συμβούλια, διάφοροι παράμετροι που δείχνουν χαρακτηριστικά πώς λειτουργούν τα Συμβούλια, καθώς και πώς αυτές επηρεάζουν τις δαπάνες τους.

- Το κόστος κατασκευής των δικτύων κυμαίνεται μεταξύ **€113 και €212** ανά μέτρο. Το ύψος του κόστους αυτού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις τεχνικές προδιαγραφές που εφαρμόζει το κάθε Συμβούλιο γιατί, όσο πιο «απαιτητικές» οι προδιαγραφές, τόσο πιο ψηλό θα είναι και το κόστος, αλλά ταυτόχρονα θα υπάρξουν και λιγότερες απαιτήσεις (claims) από τους εργολάβους των συμβολαίων τους. Επίσης, η ποιότητα του έργου θα είναι καλύτερη όπως και η συντήρησή του και η «μακροζωία» του. Ωστόσο, εδώ παρατηρούμε ότι το ΣΑΛΑ που έχει τις αυστηρότερες προδιαγραφές, έχει και το δεύτερο χαμηλότερο κόστος, ενώ το ΣΑ Πάφου το ψηλότερο, γεγονός που επιβεβαιώνει και την κακή διαχείριση των συμβάσεων. Σε λιγότερο βαθμό, αλλά πάλι ψηλότερο από το ΣΑΛΑ, είναι το κόστος των ΣΑ Λάρνακας και ΣΑ Λευκωσίας (2^ο και 3^ο ψηλότερο, αντίστοιχα) στις συμβάσεις των οποίων διαπιστώθηκε κακοδιαχείριση και βρίσκονται υπό ποινική διερεύνηση για φαινόμενα διαφθοράς.
- Η παράμετρος μήκος αγωγών ανά κ.μ. νερού, η οποία δείχνει σε κάποιο βαθμό τη διασπορά του έργου σε έκταση, σε σχέση με τον όγκο λυμάτων που έχει να διαχειριστεί, φαίνεται να είναι σταθερή σε πολύ μεγάλο βαθμό, με μέσο όρο 0,086. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα Συμβούλια, ανάλογα με τις ποσότητες των υγρών αποβλήτων που διαχειρίζονται, έχουν και ανάλογο μήκος αγωγών.
- Τα έξοδα των Συμβουλίων, σε σχέση με τα συνολικά έσοδά τους (έξοδα/έσοδα) κυμαίνονται από **45,58% μέχρι 116,3%**, με μέσο όρο στο 78,95%. Το πιο χαμηλό λόγο έχει το ΣΑ Λάρνακας (45,58%) και τον πιο ψηλό το ΣΑ Παραλιμνίου με 116,3%.
Εδώ παρατηρούνται σημαντικές διακυμάνσεις, με το ΣΑ Αγίας Νάπας και ΣΑ Παραλιμνίου να έχουν τα ψηλότερα έξοδα (€3,70/κ.μ. και €3,60/κ.μ., αντίστοιχα), ενώ στα έσοδα η διακύμανση είναι πολύ πιο ομαλή (€2,67/κ.μ. και €3,28 το χαμηλότερο και ψηλότερο, αντίστοιχα).
- Τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης κυμαίνονται από **€0,657/κ.μ μέχρι €1,174/κ.μ.**, με μέσο όρο €0,753/κ.μ.
Και εδώ παρατηρείται σημαντική διακύμανση, γεγονός που δείχνει ότι τα ΣΑ με το μεγαλύτερο κόστος (ΣΑ Αγίας Νάπας και ΣΑ Παραλιμνίου) έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης.
- Τα έξοδα διοίκησης/κ.μ. κυμαίνονται από **€0,148 μέχρι €0,402**, με μέσο όρο €0,256. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι τα έξοδα διοίκησης ανά κ.μ. εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το ποιά Κονδύλια περιλαμβάνονται σε αυτά, καθώς και πώς γίνεται η κατανομή του συνόλου των εξόδων μεταξύ λειτουργίας και συντήρησης και διοίκησης. Για αυτό και στον Πίνακα 3.2 φαίνεται και το σύνολο των εξόδων λειτουργίας και συντήρησης και διοίκησης (σε σχέση με το σύνολο των εσόδων), το οποίο δείχνει μια πιο αντιπροσωπευτική εικόνα. Τούτο φαίνεται και στο αντίστοιχο **Σχεδιάγραμμα 4**.

- Συνολικά όλα τα Συμβούλια παράγουν ετησίως 29.715.092 κ.μ νερού, με κόστος παραγωγής για λειτουργία και συντήρηση €22.378.081, το οποίο αντιστοιχεί σε €0,753/κ.μ.

Πίνακας 3.2 - Αποχρετευτικά τέλη και άλλα στοιχεία

	2016	2015	2013	2016	2014	2014	
	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
Αποχρετευτικά Τέλη %	5	3,49	4	4	3,2	5	4,115
Τέλος Χρήσης €/κ.μ.	0,55	0,64	0,5	0,472	0,34	0,34	0,474
Συνολικά έσοδα €/κ.μ. νερού	2,75	3,28	3,22	2,67	3,22	3,14	3,047
Συνολικά έξοδα €/κ.μ. νερού (με δόσεις δανείων και χωρίς αποσβέσεις)	2,47	1,74	1,47	2,77	3,70	3,65	2,63
Όφελος € /κ.μ. νερού	0,28	1,54	1,75	-0,11	-0,48	-0,51	0,413
Κόστος κατασκευής δικτύου €/μ.	162,59	153,30	171,000	212,00	127,46	113,29	156,61
Μήκος αγωγών μ/κ.μ νερού	0,081	0,107	0,068	0,087	0,081	0,099	0,086
Σύνολο εξόδων/σύνολο εσόδων %	89,66%	53,01%	45,58%	101,71%	114,99%	116,30%	78,95%
Μισθοί Διοίκησης €/κ.μ	0,094	0,246	0,126	0,209	0,120	0,164	0,16
Μισθοί λειτουργίας και Συντήρησης/κ.μ	0,134	0,115	0,300	0,224	0,297	0,199	0,21
Σύνολο μισθών/σύνολο Εσόδων	0,083	0,110	0,132	0,159	0,129	0,116	0,12
Κόστος Λειτουργίας και συντήρησης και Διοίκησης/σύνολο Εσόδων	0,307	0,322	0,328	0,439	0,435	0,387	0,37

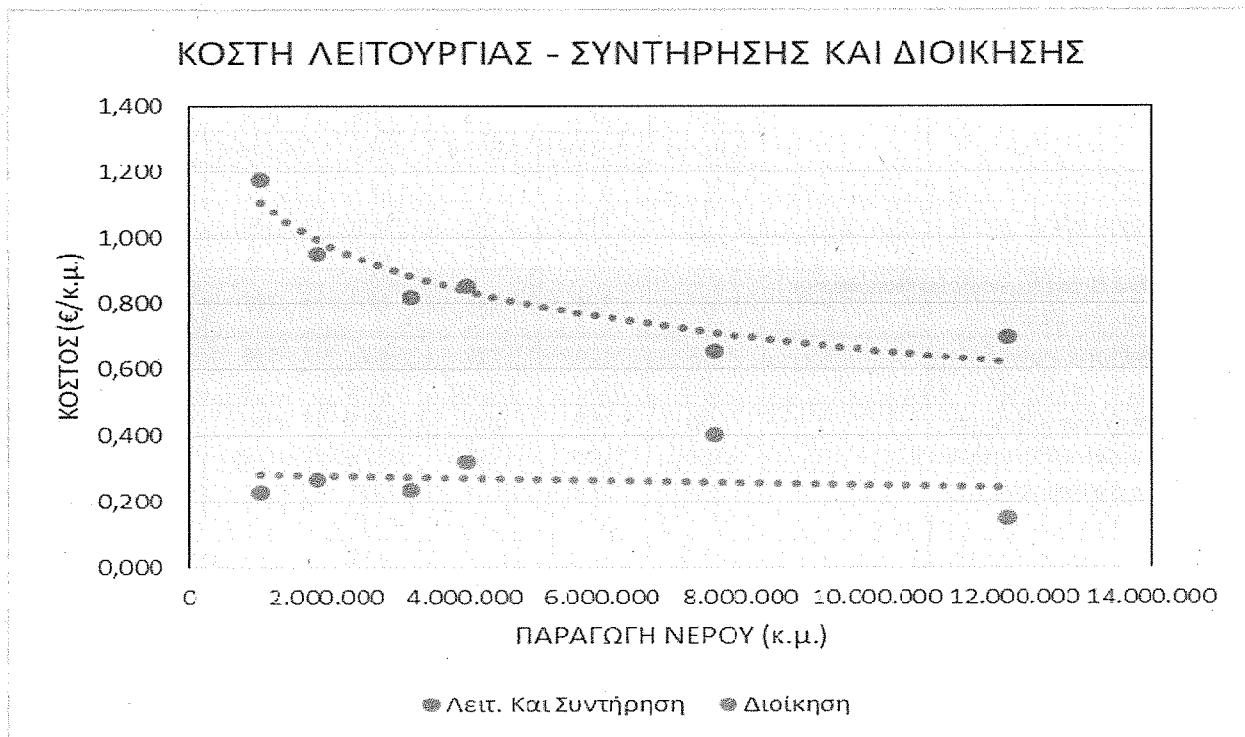
Πίνακας 3.3 - Οικονομικοί Δείκτες

	2016	2015	2013	2016	2014	2014	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι		
Εσοδα	32.728.000	25.081.314	10.389.138	10.759.254	3.368.670	5.867.678	88.194.054	14.699.009
Έξοδα (χωρίς αποσβέσεις και δόσεις δανείων)	10.047.700	8.083.228	3.407.882	4.723.756	1.540.791	2.354.210	30.157.567	5.026.261
Αποσβέσεις	15.075.389	8.565.251	2.473.823	6.434.677	1.067.331	2.034.689	35.651.160	5.941.860
Σύνολο εξόδων (με αποσβέσεις χωρίς δόσεις δανείων)	25.123.089	16.648.479	5.881.705	11.158.433	2.608.122	4.388.899	65.808.727	10.968.121
Δόσεις δανείων	19.296.856	5.314.982	1.381.708	4.263.306	1.425.857	2.511.120	34.193.829	5.698.972
Υπόλοιπο δανείων	197.658.998	170.891.114	86.523.171	97.855.188	22.858.635	48.743.324	624.530.430	104.088.405
Σύνολο εσόδων/σύνολο εξόδων (με δόσεις δανείων)	1,12	1,87	2,17	1,20	1,14	1,21		1,45
Σύνολο εσόδων/σύνολο εξόδων (με αποσβέσεις μόν)	1,30	1,51	1,77	0,96	1,29	1,34		1,36

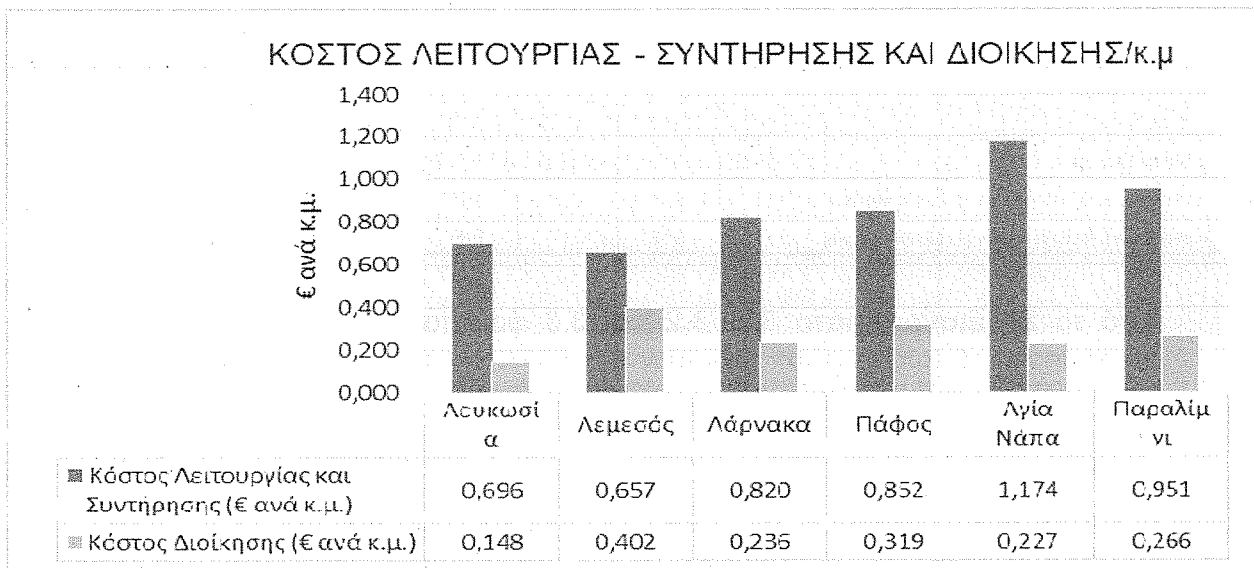
Από τα Σχεδιαγράμματα 3.1, 3.2 και 3.3 φαίνεται ότι το κόστος λειτουργίας και συντήρησης, όπως είναι αναμενόμενο, μειώνεται καθώς ο όγκος των λυμάτων που επεξεργάζονται αυξάνεται. Συγκεκριμένα, υπάρχει μείωση από €1,17 ανά κ.μ. νερού σε €0,65 ανά κ.μ., καθώς η παραγωγή αυξάνεται από 1.000.000 σε 12.000.000 κ.μ. ετησίως.

Αντίθετα, το κόστος διοίκησης παραμένει σχεδόν σταθερό γύρω στα 0,3 ανά κ.μ. για όλα τα Συμβούλια.

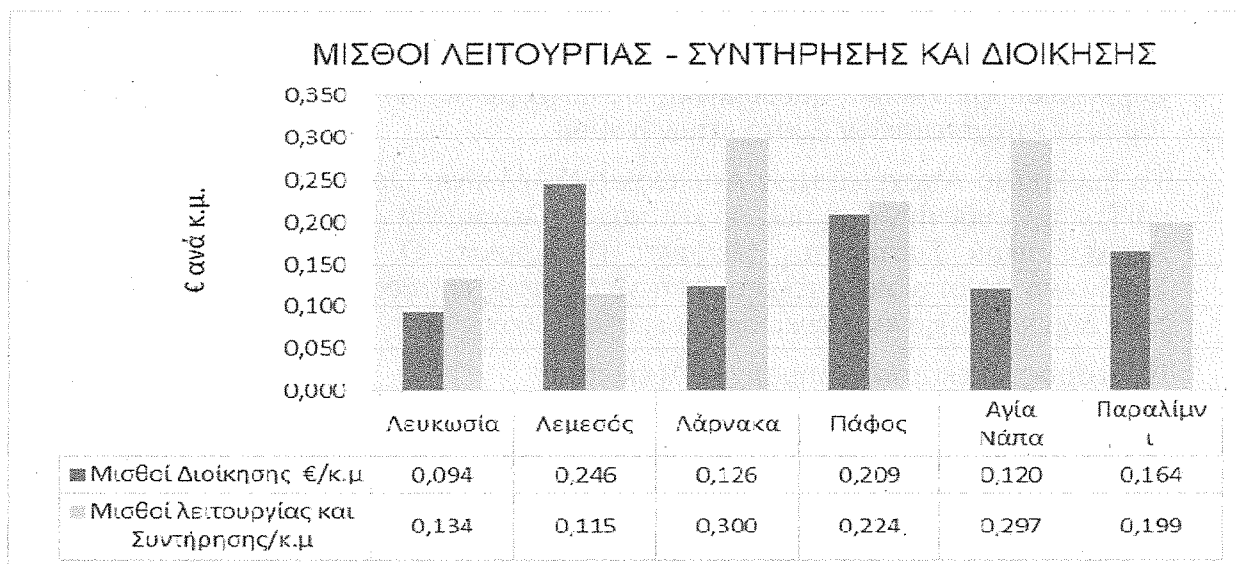
Σχεδιάγραμμα 3.1

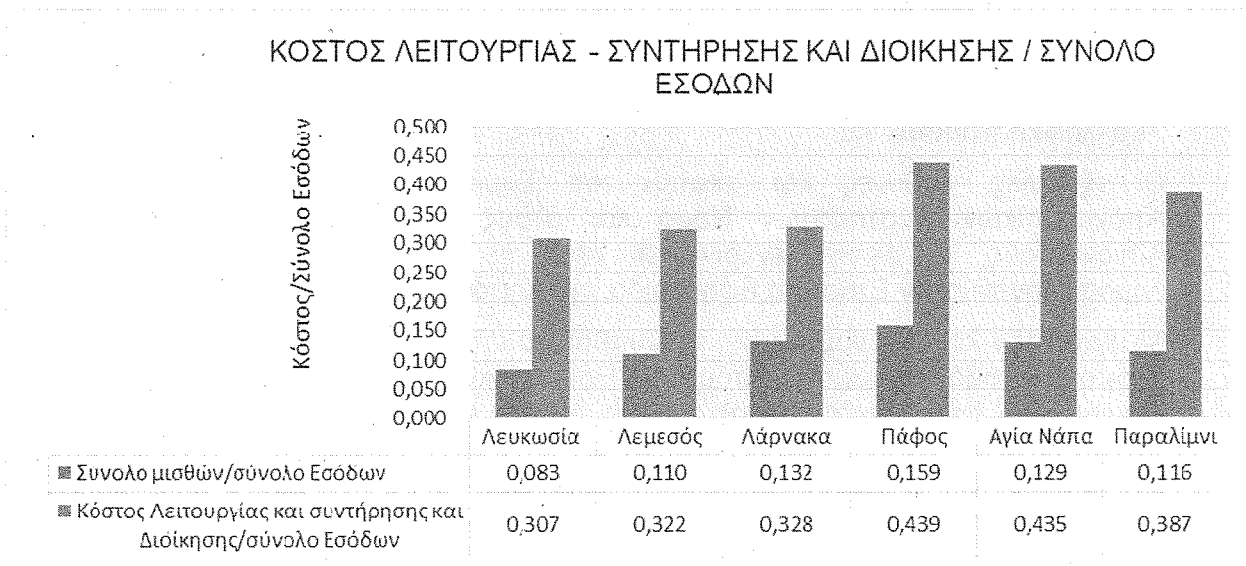
Σχεδιάγραμμα 3.2

Σχεδιάγραμμα 3.3

Σχεδιάγραμμα 4

7. Συμβούλιο Αποχτεύσεων Λευκωσίας.

7.1 Γενικά

Το Συμβούλιο Αποχτεύσεων Λευκωσίας εγκαθιδρύθηκε με διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 248/80, ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 1971, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Αποχτευτικών Συστημάτων Νόμου.

Το Συμβούλιο Αποχτεύσεων Λευκωσίας (ΣΑΛ) είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου και έχει την ευθύνη για τη μελέτη, κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του Κεντρικού Αποχτευτικού Συστήματος Μείζονος Λευκωσίας. Ο Οργανισμός διοικείται από Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από 19 αιρετούς εκπροσώπους προερχομένων από τους Δήμους Μείζονος Λευκωσίας, ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Ο εκάστοτε Δήμαρχος Λευκωσίας

Μέλη: - Έξι εκπρόσωποι του Δήμου Λευκωσίας

- Πέντε εκπρόσωποι του Δήμου Στροβόλου

- Δύο εκπρόσωποι του Δήμου Αγλαντζιάς

- Δύο εκπρόσωποι του Δήμου Λακατάμιας

- Ένας εκπρόσωπος του Δήμου Αγίου Δομετίου

- Ένας εκπρόσωπος του Δήμου Έγκωμης

- Ένας εκπρόσωπος του Δήμου Λατσιών

Το Συμβούλιο Αποχτεύσεων Λευκωσίας εργοδοτεί επί του παρόντος 90 άτομα, εκ των οποίων τα 36 ανήκουν στο εργατικό προσωπικό και τα υπόλοιπα 54 στο υπαλληλικό προσωπικό.

Οι εξουσίες, ευθύνες και σκοποί του Συμβουλίου καθορίζονται στον περί Αποχτευτικών Συστημάτων Νόμο και στους περί Αποχτεύσεων Λευκωσίας Κανονισμούς, οι οποίοι εγκρίνονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Με βάση την κείμενη νομοθεσία, το Συμβούλιο ετοιμάζει ετήσιους Προϋπολογισμούς, οι οποίοι υποβάλλονται στο Υπουργείο Εσωτερικών για έγκριση. Επίσης, κάθε χρόνο ετοιμάζονται οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες ελέγχονται από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και οι οποίες υποβάλλονται στο καθ' ύλην Υπουργείο Εσωτερικών για έγκριση. Με βάση επίσης τη νομοθεσία, το ΣΑΛ πρέπει να είναι οικονομικά αυτοσυντήρητος οργανισμός και ο προγραμματισμός των έργων γίνεται με βάση τα προβλεπόμενα έσοδα του Οργανισμού.

Η πρώτη Φάση του συστήματος άρχισε το 1972 και κάλυψε μια περιοχή 1500 εκταρίων, η οποία είχε άμεση ανάγκη από εξυπηρέτηση αποχτευτικού συστήματος. Χρηματοδοτήθηκε από δάνεια που παραχωρήθηκαν από τη Διεθνή Τράπεζα, την Κυπριακή Κυβέρνηση και από την επιβολή τελών στους ιδιοκτήτες ακίνητης ιδιοκτησίας που βρισκόταν μέσα στα όρια της περιοχής του Συμβουλίου Αποχτεύσεων Λευκωσίας. Το κόστος του έργου της πρώτης Φάσης ανήλθε σε €5.300.000 περίπου και αποπληρώθηκε από την επιβολή και είσπραξη τελών από τους Ελληνοκύπριους ιδιοκτήτες μόνο.

Η πρώτη Φάση του έργου, περιλαμβανομένων και νέων κατασκευαστικών εργασιών στην Τουρκοκρατούμενη περιοχή Λευκωσίας, συμπληρώθηκε τον Μάιο του 1980. Στις 21 Μαΐου του 1980 το Αποχετευτικό Σύστημα Λευκωσίας τέθηκε σε λειτουργία με τη σύνδεση του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, του Ξενοδοχείου Σαράι στο κατεχόμενο τμήμα της Λευκωσίας, των Πρεσβειών των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, της Κίνας και του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και αριθμού ιδιωτικών υποστατικών.

Η δεύτερη Φάση έκτασης 600 εκταρίων περίπου περιελάμβανε το υπόλοιπο μέρος της εντός των τειχών πόλης, καθώς επίσης και τις περιοχές Ομορφίτας και Καϊμακλίου.

Η τρίτη φάση, για την οποία γινόταν λόγος στην Έκθεση για επέκταση του σχεδίου, ήταν εκείνη της Βιομηχανικής Περιοχής Έγκωμης. Τελικά, η περιοχή αυτή έχει συμπεριληφθεί στο έργο του Αποχετευτικού Συστήματος Μείζονος Λευκωσίας.

Το Δεκέμβριο του 1982 συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση (τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα-ΕΟΚ) η χρηματοδότηση της δεύτερης Φάσης του Αποχετευτικού Συστήματος Λευκωσίας. Παρόλο που ήταν εμφανής η ανάγκη άμεσης επέκτασης του δικτύου αποχετεύσεων στην Τουρκοκρατούμενη περιοχή Λευκωσίας, εντούτοις δεν ίσχυε το ίδιο για τις περιοχές Ομορφίτας και Καϊμακλίου που βρίσκονται κάτω από τον αποτελεσματικό έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεδομένης αυτής της κατάστασης, διενεργήθηκε περαιτέρω έρευνα και προσδιορίστηκαν οι προτεραιότητες. Από την έρευνα διαφάνηκε ότι οι περιοχές Ομορφίτας και Καϊμακλίου δεν είχαν άμεση ανάγκη εξυπηρέτησης, αλλά η περιοχή της Παλλουριώτισσας, της ίδιας έκτασης περίπου, είχε άμεση ανάγκη τέτοιας εξυπηρέτησης. Εν όψει τούτου, η ΕΟΚ αποδέχτηκε όπως περιληφθεί και η Παλλουριώτισσα στη δεύτερη Φάση.

Το Εργοστάσιο Επεξεργασίας Λυμάτων κατασκευάστηκε νότια του ποταμού Πεδιαίου και νοτιοανατολικά του χωριού Μια Μηλιά. Η επεξεργασία, για την οποία γινόταν τότε εισήγηση, αφορούσε σε αεριζόμενες ανοικτές δεξαμενές, καθώς και επαμφοτερίζουσες δεξαμενές. Η ποιότητα του επεξεργασμένου νερού θα ήταν τέτοια που να επέτρεπε την επαναχρησιμοποίησή του για αρδευτικούς σκοπούς ή και για απόρριψη στον Πεδιαίο ποταμό κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών. Το Εργοστάσιο σχεδιάστηκε αρχικά για την επεξεργασία της ποσότητας των λυμάτων για τις πρώτες δύο Φάσεις, με πρόνοια και για μελλοντική επέκταση.

Δυστυχώς, η Τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974 δημιούργησε ανυπέρβλητα προβλήματα στη συνέχιση των κατασκευαστικών εργασιών, που είχε ως επακόλουθο την καθυστέρηση στη χρήση του Αποχετευτικού Συστήματος για πολλά χρόνια. Ως αποτέλεσμα της Τούρκικης εισβολής, το Εργοστάσιο Επεξεργασίας Λυμάτων, το οποίο είναι περίπου 2,5 χιλιόμετρα πέραν της περιοχής που βρίσκεται κάτω από τον αποτελεσματικό έλεγχο της Κυπριακής Κυβέρνησης, κατέστη εκ των πραγμάτων μη προσπελάσιμο για το ΣΑΛ.

Κατά το στάδιο εκείνο, η πρώτη Φάση του δικτύου αποχετεύσεων είχε περίπου συμπληρωθεί. Το έργο περιελάμβανε περίπου 83 χιλιόμετρα αγωγών αποχετεύσεων και 25 χιλιόμετρα περίπου οικιακών συνδέσεων. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να συμπληρωθεί το μέρος του κεντρικού αγωγού διαμέσου της νεκρής ζώνης, που δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της Τουρκικής Εισβολής. Παρόλο ότι το Εργοστάσιο

Επεξεργασίας Λυμάτων ήταν σχεδόν συμπληρωμένο σημαντικό μέρος του υπέστη σοβαρές ζημιές κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών από τα Τουρκικά στρατεύματα εισβολής, με αποτέλεσμα να χρειαστούν ουσιαστικές επιδιορθώσεις σε μεταγενέστερο στάδιο.

Το 1978 οι χειρισμοί και οι μακρές συζητήσεις μεταξύ του τότε Δημάρχου Λευκωσίας και Προέδρου του Συμβουλίου Αποχετεύσεων κ. Λέλλου Δημητριάδη και του τότε εκπροσώπου της Τουρκοκυπριακής Πλευράς κ. Μουσταφά Ακκιντζή, με την ενθάρρυνση και βοήθεια του Γραφείου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (UNDP), καθώς και της Διεθνούς Τράπεζας, που ήταν ο χρηματοδότης του έργου, κατέληξαν σε συμφωνία για συμπλήρωση και λειτουργία του Έργου. Η συμφωνία περιελάμβανε εκτέλεση πρόσθετης εργασίας στην Τουρκοκρατούμενη περιοχή Λευκωσίας, της οποίας η ποσότητα λυμάτων, παρόλο που ήταν συγκριτικά μικρή σε όγκο, εντούτοις πρόσθετε σημαντικό βιολογικό φορτίο στο Εργοστάσιο Επεξεργασίας Λυμάτων, λόγω της σύνδεσης βιομηχανιών (Γαλακτοκομείου κ.λπ.), χωρίς την αναγκαία προεπεξεργασία των παραγομένων λυμάτων.

Η τρίτη Φάση άρχισε το 1988 και ολοκληρώθηκε το 1995. Κάλυψε κυρίως τις περιοχές Αγίου Ανδρέα, Αγίου Παύλου και Βορείου Πόλου στο Καϊμακλί, καθώς και τις περιοχές Ακρόπολης στον Στρόβολο, όπως και σημαντικό μέρος της δημαρχούμενης περιοχής Αγίου Δομετίου. Η Φάση αυτή επίσης κάλυψε περιοχές και στην Τουρκοκρατούμενη περιοχή της Λευκωσίας. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Η τέταρτη Φάση του Αποχετευτικού Συστήματος Λευκωσίας τέθηκε σε λειτουργία το 1993 και κάλυψε τον οικισμό «Πάνω Λακατάμια» στην Ανθούπολη, νοτιοανατολικά της Λευκωσίας και χρηματοδοτήθηκε από την Κυπριακή Κυβέρνηση με συνολικό κόστος της τάξης των €2.600.000 περίπου.

Το Εργοστάσιο Επεξεργασίας Λυμάτων στην Ανθούπολη, που κατασκευάστηκε στα πλαίσια της τέταρτης Φάσης, είχε δυναμικότητα 900 κ.μ. ημερησίως και τέθηκε σε λειτουργία τον Νοέμβριο του 1993 και εξυπηρετούσε πληθυσμό 7.000 κατοίκων περίπου από τους κυβερνητικούς οικισμούς «Πάνω Λακατάμιας» και «Χρυσοσπηλιώτισσας», του οικισμού Αυτοστέγασης Αναγυιών, καθώς και μέρος της περιοχής Ανθούπολης ένθεν και ένθεν της οδού Αγίου Γεωργίου.

Έργο Μείζονος Λευκωσίας

Από την ίδρυση του Συμβουλίου το 1971 μέχρι το έτος 2001, έχουν κατασκευαστεί κυρίως αγωγοί συνολικού μήκους 330 χιλιομέτρων και αγωγοί οικιακών συνδέσεων μήκους 110 χιλιομέτρων στις δημαρχούμενες περιοχές των Δήμων Λευκωσίας, Αγίου Δομετίου, μέρος των Δήμων Στροβόλου και Αγλαντζιάς, όπως και στους Κυβερνητικούς Οικισμούς «Πάνω Λακατάμια», «Χρυσοσπηλιώτισσα», καθώς και στον συνοικισμό Αυτοστέγασης Ανάγυιας.

Στα πλαίσια του μακροχρόνιου προγραμματισμού και μετά από αίτηση των Δήμων της περιοχής Μείζονος Λευκωσίας, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας ετοίμασε το 1999, μέσω ξένου Μελετητικού Οίκου, Περιβαλλοντική Μελέτη και σχετική Μελέτη Βιωσιμότητας για την κατασκευή αποχετευτικού συστήματος σε όλες τις περιοχές των Δήμων Μείζονος Λευκωσίας, περιλαμβανομένων και περιστατικών περιοχών γύρω από την περιοχή Λευκωσίας. Όλες αυτές οι περιοχές εντάχθηκαν στα όρια της

περιοχής του Συμβουλίου. Ως αποτέλεσμα τούτου, η Σύνοψη του Συμβουλίου του ΣΑΛ περιλαμβάνει από 1η Ιανουαρίου 2002, με βάση τροποποίηση του σχετικού Νόμου, εκπροσώπους από τους επτά Δήμους Μείζονος Λευκωσίας, ήτοι επτά μέλη από τον Δήμο Λευκωσίας (περιλαμβανομένου και του εκάστοτε Δημάρχου Λευκωσίας και Προέδρου του ΣΑΛ), πέντε μέλη από τον Δήμο Στροβόλου, από δύο μέλη από τους Δήμους Λακατάμιας και Αγλαντζιάς και από ένα μέλος από τους Δήμους Έγκωμης, Αγίου Δομετίου και Λατσιών.

Εκτός από τους επτά Δήμους της Μείζονος Λευκωσίας, σήμερα, μέσα στα όρια του Συμβουλίου έχουν ενταχθεί και οι κοινότητες Τσερίου, Γερίου, Ανάγυιας, Κοκκινότριμιθιάς, Αγίων Τριμιθιάς, Παλιομετόχου, Πάνω και Κάτω Δευτεράς, Εργατών, Ψημολόφου, Λυμπιών, Ποταμιάς, Αλάμπρας και Αγίας Βαρβάρας.

Στο παρόν στάδιο βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία ένταξης του Δήμου Ιδαλίου και των Κοινοτήτων Πέρα Χωρίου και Νήσου.

Η κατασκευή του Αποχετευτικού Έργου Μείζονος Λευκωσίας άρχισε περί τις αρχές του 2003 και έχει συμπληρωθεί για τους Δήμους της Μείζονος Λευκωσίας και για τον Δήμο Γερίου. Για τις κοινότητες Κοκκινότριμιθιάς, Παλιομετόχου και Αγίων Τριμιθιάς, καθώς και για τον Δήμο Τσερίου, το έργο ολοκληρώθηκε πρόσφατα αλλά ακόμη δεν έγινε σύνδεση των κατοικιών στο δίκτυο. Το όλο Έργο περιλαμβάνει σχεδίαση και εγκατάσταση 1.200 χιλιομέτρων περίπου, κυρίως αγωγών, καθώς και 500 χιλιομέτρων οικιακών συνδέσεων, 7 κύριων αντλιοστασίων, 30 χιλιομέτρων αγωγών πίεσεως και κυρίως αγωγών βαρύτητας, καθώς επίσης και κατασκευή 2 Εργοστασίων Επεξεργασίας Λυμάτων. Ένα από τα εργοστάσια επεξεργασίας λυμάτων έχει κατασκευαστεί στην περιοχή Βαθείας Γωνιάς, με δυναμικότητά 22.000κ.μ. λυμάτων ημερησίως και έχει λειτουργήσει στις αρχές του 2010. Το δεύτερο εργοστάσιο έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί στην Πάνω Δευτερά (Ανθούπολη), στον ίδιο χώρο που βρισκόταν το προηγούμενο εργοστάσιο και η δυναμικότητα του είναι 13.000 κ.μ. λυμάτων ημερησίως.

Το συνολικό κόστος του Έργου, το οποίο περιλαμβάνει και τις 13 εν όλω περιστατικές περιοχές, περιλαμβανομένου και του Δήμου Ιδαλίου, υπολογίζεται να είναι της τάξης των €270 εκ.

Η όλη δαπάνη θα καλυφθεί από τρία συναφθέντα δάνεια συνολικού ύψους €220 εκ. από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και από την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης, τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, καθώς και από χορηγία της Κυπριακής Κυβέρνησης.

Παράλληλα, με χορηγία ύψους €400.000 από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, έχει εκπονηθεί μελέτη σχετικά με τη δημιουργία ολοκληρωμένου αποχετευτικού συστήματος ομβρίων υδάτων, το οποίο να περιλαμβάνει όλες τις περιοχές της Μείζονος Λευκωσίας, περιλαμβανομένης και της κατεχόμενης Λευκωσίας. Στόχος είναι η κατασκευή των αναγκαίων οχετών ομβρίων υδάτων, ώστε να λυθεί ριζικά το πρόβλημα των πλημμύρων σε όλες τις περιοχές της Μείζονος Λευκωσίας.

Μαζί με την εν λόγω μελέτη έχει διεξαχθεί και περιβαλλοντική μελέτη, σε σχέση με τη ρύπανση της κοίτης του Πεδιαίου ποταμού.

Οι πιο πάνω μελέτες ολοκληρώθηκαν και βρίσκονται ενώπιον των οικείων Δήμων και του Υπουργείου Εσωτερικών για σχόλια και τυχόν παρατηρήσεις.

Το ΣΑΛ σταμάτησε να επιβάλλει τέλη αποχετεύσεων στους Δήμους Λευκωσίας, Αγίου Δομετίου και μέρους του Δήμου Στροβόλου από το 2002, θεωρώντας ότι τα επενδυθέντα κεφάλαια κατασκευής του έργου έχουν αποπληρωθεί. Αυτό θα ήταν ορθό να γίνει αν, σύμφωνα και με τις πρόνοιες του Νόμου, τα τέλη λειτουργίας που εφαρμόζονται είναι αρκετά για να καλύψουν πλήρως, τόσο τα έξοδα λειτουργίας όσο και άλλα τυχόν παρουσιαστούν, αλλά και ταυτόχρονα να δώσουν τη δυνατότητα δημιουργίας τέτοιου αποθεματικού, το οποίο να επιτρέπει στο Συμβούλιο να προβαίνει στις αναγκαίες ανακαινίσεις, επιδιορθώσεις ή επεκτάσεις.

7.2. Προϋπολογισμός 2017

Από ότι φαίνεται από τον Προϋπολογισμό του Συμβουλίου για το 2017, όπως υποβλήθηκε με τα νέα τέλη υπολογισμένα στις αξίες των ακινήτων του 2013, τα συνολικά έσοδα θα ανέρχονται στα €32.728.000 και τα έξοδα στα €10.047.000.

Τα συνολικά έσοδα από τα τέλη χρήσης είναι €7.728.000, ενώ τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης μαζί με τα έξοδα διοίκησης είναι €10.047.000. Από ότι φαίνεται, υπάρχει ένα ποσό της τάξης των €2.300.000 από τα έξοδα, το οποίο δεν καλύπτεται από τα τέλη χρήσης και το οποίο πληρώνεται μόνο από τους υπόλοιπους χρήστες του έργου (της Μείζονος Λευκωσίας), οι οποίοι ουσιαστικά επιχορηγούν όσους δεν πληρώνουν αποχετευτικά τέλη, τα οποία θα μπορούσαν να καλύψουν τα ποσά αυτά.

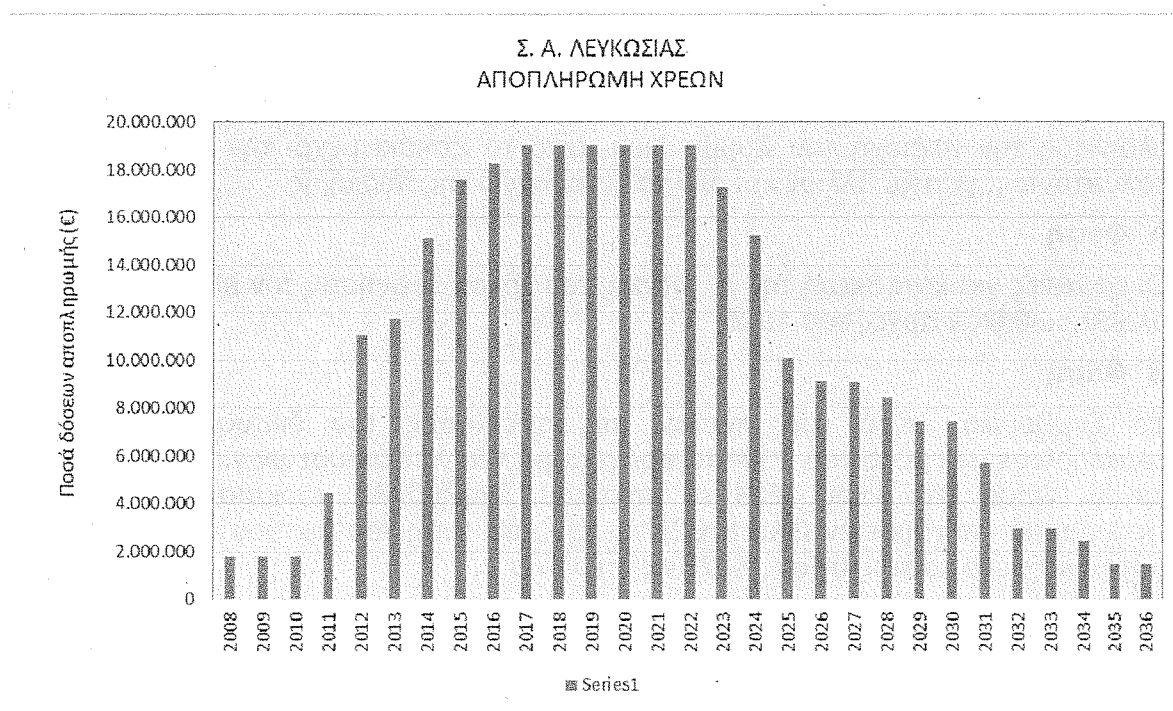
Στα έσοδα περιλαμβάνονται όλα τα ποσά που εισπράττονται σαν αποχετευτικά τέλη και τέλη χρήσης και στα έξοδα όλα τα ποσά που πληρώνονται από τα ταμεία του ΣΑΛ τόσο σε λειτουργία και συντήρηση των έργων, όσο και στη διοίκηση. Δεν περιλαμβάνονται δηλαδή ποσά που αφορούν στις αποσβέσεις διότι αυτές θεωρητικά θα πρέπει να εξακολουθούν να αφαιρούνται μέχρι την τελική απόσβεση του έργου, οπότε και θα έχουν δημιουργηθεί αποθέματα ίσα με την αξία του έργου. Στην πράξη όμως η ανανέωση του έργου δεν θα γίνει ταυτόχρονα σε όλη του την έκταση, αλλά θα γίνεται τμηματικά, με τον ίδιο τρόπο που κατασκευάστηκε αρχικά. Έτσι δεν θα χρειαστούν όλα τα κεφάλαια ταυτόχρονα με την έναρξη των εργασιών αυτών, αλλά θα επενδύονται σταδιακά. Για αυτό τον λόγο οι εργασίες αυτές μπορεί να γίνονται είτε με νέα δάνεια, τα οποία θα αποπληρώνονται πιο εύκολα ή θα πληρώνονται με τα κεφάλαια που θα συσσωρεύονται από τα επιβαλλόμενα τέλη. Επίσης, δεν περιλαμβάνονται κρατικές ή άλλες χορηγίες, που κυρίως αφορούν στην τριτοβάθμια επεξεργασία του παραγόμενου νερού. Οι αρχές αυτές εφαρμόστηκαν για όλα τα Συμβούλια με τον ίδιο ακριβώς τρόπο.

Ήδη το ΣΑΛ έχει συσσωρευμένα αποθέματα της τάξης των €19.443.154 και οφειλές από διάφορους χρεώστες άλλα €36.009.582. Όπως φαίνεται από τον πιο κάτω Πίνακα 4, το ποσό της διαφοράς μεταξύ των εσόδων και εξόδων του Συμβουλίου είναι €3.653.444, το οποίο συσσωρεύεται στα αποθέματα. Το ποσό που πληρώνεται ως δόση για αποπληρωμή των υφιστάμενων δανείων είναι €19.026.856.

Πίνακας 4 - Έσοδα-Έξοδα

ΕΣΟΔΑ		32.728.000	Ποσοστό εξόδων προς έσοδα
ΕΞΟΔΑ (χωρίς αποσβέσεις)	10.047.700		
Αποπληρωμή δανείων και τόκων	19.026.856	29.074.556	
Πλεόνασμα		3.653.444	88,84%

Τα δάνεια του Συμβουλίου στις 31/12/2017 θα ανέλθουν στα €197.658.998. Πιο αναλυτικά τα δάνεια και οι αποπληρωμές τους φαίνονται στο **Σχεδιάγραμμα 5** πιο κάτω. Συγκεκριμένα, τα δάνεια αυτά θα αποπληρωθούν το 2036 και μετά το 2024 θα μειωθούν οι δόσεις σε μεγάλο βαθμό, κάτω από €10.000.000 ετησίως, ώστε να επιτρέψουν κάποια μείωση των τελών.

Σχεδιάγραμμα 5**7.3 Δείκτες Λειτουργίας**

Τα έξοδα διοίκησης των έργων του συμβουλίου ανέρχονται σε €1.765.700 και τα έξοδα λειτουργίας σε €8.282.000. Όπως φαίνεται και στον συγκριτικό πίνακα των δεικτών λειτουργίας όλων των Συμβουλίων, το ΣΑΛ έχει κόστος λειτουργίας και συντήρησης €0,696/κ.μ., το οποίο είναι ελαφρώς πιο κάτω από τον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων. Το κόστος διοίκησης είναι €0,148/κ.μ. που είναι το πιο χαμηλό όλων, με μέσο όρο όλων των Συμβουλίων στα €0,253/κ.μ.

Οι μισθοί για τη διοίκηση ανά κ.μ. νερού είναι €0,094 και για τη λειτουργία και συντήρηση είναι €0,134, οι οποίοι είναι πάλι συγκριτικά χαμηλοί.

8. Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας

8.1 Γενικά

Βασική αποστολή του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμαθούντας (ΣΑΛΑ) είναι η κατασκευή, λειτουργία και διαχείριση του δημόσιου αποχετευτικού συστήματος της περιοχής της Μείζονος Λεμεσού, για βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων. Το 2006 άρχισε η υλοποίηση της τελικής φάσης του έργου, με την επέκταση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής. Τα έργα επέκτασης του σταθμού ολοκληρώθηκαν το 2008 και ο νέος Σταθμός λειτουργεί κανονικά. Στόχος ήταν η ολοκλήρωση του αποχετευτικού δικτύου σε όλη τη Μείζονα Λεμεσό μέχρι το έτος 2013, αλλά λόγω της κρίσης, ο στόχος αυτός έχει μετακινηθεί για το 2015. Το συνολικό κόστος των έργων αναμένεται να ξεπεράσει τα €350 εκ.

Βασικός στόχος του Συμβουλίου είναι η μεγιστοποίηση και αξιοποίηση ανανεώσιμων πόρων, όπως είναι η επαναχρησιμοποίηση ανακυκλωμένου νερού, η αξιοποίηση της βιολάσπης και η επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου με το οποίο παράγεται ηλεκτρική ενέργεια, καλύπτοντας περί το 40% των ενεργειακών αναγκών του σταθμού επεξεργασίας λυμάτων στη Μονή.

Το αποχετευτικό σύστημα της Λεμεσού κατασκευάζεται σε φάσεις και θα καλύψει ολόκληρη την περιοχή του Συμβουλίου, από το Ζακάκι μέχρι την περιοχή Μονής, καλύπτοντας, μεταξύ άλλων και όλα τα ξενοδοχεία της περιοχής.

A΄ Φάση

Οι εργασίες για κατασκευή της A΄ Φάσης του έργου ξεκίνησαν τον Μάιο του 1992 και ολοκληρώθηκαν αρχές του 1995.

B΄ Φάση

Το Συμβούλιο, μέσα στα πλαίσια της επέκτασης του δικτύου αποχέτευσης, ολοκλήρωσε στα μέσα του 2004 το πρόγραμμα νέων επενδύσεων για τη B΄ Φάση του έργου (Φάση B1) ύψους €34 εκ. περίπου. Παράλληλα, ετοιμάστηκε και το νέο πρόγραμμα επενδύσεων (Φάση B2) για την επέκταση του δικτύου αποχέτευσης, με υπολογιζόμενο κόστος ύψους €325 εκ. περίπου.

Φάση B1

Έργα που έχουν συμπληρωθεί μέχρι σήμερα:

- Έργα αποχέτευσης λυμάτων.
- Επέκταση δικτύου συλλογής λυμάτων.
- Νοτίως Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού (Μακεδονίας) ξεκινώντας από την περιοχή Λινόπετρας με δυτική κατεύθυνση μέχρι και τη διασταύρωση της Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού (Μακεδονίας) με την οδό Αγίας Φυλάξεως.
- Όλες οι περιοχές νοτίως της Λεωφόρου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου III και οδού Πάφου με δυτικό σύνορο τη Λεωφόρο Ομονοίας.

Συμπληρωματικά έργα αποχέτευσης λυμάτων Α΄ Φάσης

- Περιοχή ξενοδοχείων Πύργου και Μονής.
- Νοτίως της περιοχής Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ (Τσιφλικούδια).
- Άλλα σημεία, εντός της Α΄ Φάσης, όπου έχει γίνει ανάπτυξη μετά την ολοκλήρωση της Α΄ Φάσης το 1995.
- Το δίκτυο αγωγών Αγίας Ζώνης προς Μέσα Γειτονιά και το δίκτυο Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού (Μακεδονίας).
- Συμπληρωματικά έργα νοτίως του παρακαμπτηρίου στην περιοχή Λινόπετρας.
- Σύνδεση των ακόλουθων κυβερνητικών οικισμών της Μείζονος Λεμεσού: Λινόπετρας, Καψάλου, Μακαρίου ΙΙΙ, Αγίου Αθανασίου, Τσιφλικουδιών, Ομόνοιας.

Έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων

Τα έργα αυτά περιέλαβαν την κατασκευή ξεχωριστών αγωγών για διοχέτευση των νερών της βροχής στη θάλασσα και κάλυψαν τις εξής περιοχές:

- Οδός Κωστή Παλαμά και περιοχή Λαντείου Γυμνασίου.
- Οδός Κολοκοτρώνη και Μελετίου Μεταξάκη – περιοχή Μέσα Γειτονιάς.
- Οδός Μπιζανίου – περιοχή Αγίου Αθανασίου/Γερμασόγειας.
- Οδός Μίλτωνος – Περιοχή.
- Ομόνοιας/Ζακακίου. Παράλληλα με την τοποθέτηση του αγωγού ομβρίων υδάτων επί της οδού Μίλτωνος, τοποθετήθηκε και ο αγωγός λυμάτων για μελλοντική χρήση.
- Συμπληρωματικά έργα Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού (πρώην Μακεδονίας).

Φάση Β2 - Στόχοι

Το Συμβούλιο ετοίμασε πρόγραμμα συνέχισης των κατασκευαστικών έργων, με στόχο την επέκταση και ολοκλήρωση όλων των έργων μέχρι το 2021.

Οι στόχοι της φάσης Β2, παρουσιάζονται στο **Σχεδιάγραμμα 6** πιο κάτω και συνοψίζονται όπως πιο κάτω:

- Επέκταση του δικτύου των κυρίως και δευτερευόντων αγωγών, έτσι ώστε να καλυφθεί ολόκληρη η περιοχή του έργου προς τα Βόρεια και Δυτικά της Μείζονος Λεμεσού.
- Αναβάθμιση των σημαντικότερων εγκαταστάσεων του συστήματος, όπως τα αντλιοστάσια και ο σταθμός επεξεργασίας λυμάτων Μονής.
- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων και επέκταση του συστήματος, ομβρίων υδάτων, έτσι ώστε να εξαλειφθεί το πρόβλημα πλημμύρων που αντιμετωπίζουν ορισμένες περιοχές

Σχεδιάγραμμα 6

Έργα αποχέτευσης λυμάτων – Φάση B2

Το συνολικό κόστος των έργων αποχέτευσης λυμάτων, τα οποία υπολείπονται να γίνουν μέχρι το 2021, περιλαμβανομένων και των έργων της φάσης B2, ανέρχεται στα €140 εκ. περίπου.

Τα κυριότερα έργα που συμπεριλαμβάνονται στη φάση B2 είναι τα ακόλουθα:

- Επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος του κεντρικού συλλεκτήριου αγωγού που περιλαμβάνει αγωγούς βαρύτητας και πίεσεως.
- Επέκταση του δικτύου αποχέτευσης λυμάτων, έτσι ώστε να καλύψει ολόκληρη την περιοχή της Μείζονος Λεμεσού. Αυτό σημαίνει επέκταση των κύριων και δευτερευόντων αγωγών σε ολόκληρη την περιοχή του έργου που ήδη κατασκευάστηκε και θα συμπεριλαμβάνει όλες τις προβληματικές περιοχές δυτικά και βόρεια του υφιστάμενου συστήματος, όπως το κέντρο της Αγίας Φύλας και των περιοχών Εκάλης και Αγίου Αθανασίου.

Επίσης, συμπεριλαμβάνει και τα αστικά κέντρα των Δήμων Κάτω Πολεμιδιών και Αγίου Αθανασίου.

Έχουν συμπληρωθεί οι κατασκευαστικές εργασίες για δέκα συμβόλαια E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E12 και E16A και βρίσκονται υπό εξέλιξη οι κατασκευαστικές εργασίες για το Συμβόλαιο E9.

Αναβάθμιση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή.

Ο Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων έφθασε σε πλήρη δυναμικότητα το 2005 και έτσι η επέκτασή του κρίθηκε ως επείγουσα.

Μετά την αναβάθμιση, η μέγιστη δυνατότητα επεξεργασίας του σταθμού αυξήθηκε από 22.000 m³/ημέρα, σε 40.000 m³/ημέρα, ενώ για το βιολογικό φορτίο από 4.500 κιλά/ημέρα, σε περίπου 15.000 κιλά/ημέρα.

Τα κατασκευαστικά έργα για την επέκταση του εργοστασίου, τα οποία στοίχισαν γύρω στα €30 εκ., άρχισαν τον Αύγουστο του 2006 και ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2008 και περιλαμβάνουν:

- Αναβάθμιση των αντλιοστασίων F, H, B, C, D και E για να αντεπεξέλθουν στην αυξημένη ροή των λυμάτων από τις περιοχές που εξυπηρετούνται από το σύστημα. Οι εργασίες του Συμβολαίου E11 για την αναβάθμιση του αντλιοστασίου ολοκληρώθηκαν και το έργο παραλήφθηκε τον Σεπτέμβριο του 2016.
- Κατασκευή δύο νέων αντλιοστασίων για τις νέες περιοχές που θα εξυπηρετούνται από το σύστημα.
- Κατασκευή νέου Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στα δυτικά παρά την Α' Βιομηχανική Περιοχή Λεμεσού, δυναμικότητας 13.000m³/ημερησίως.

Έργα αποχέτευσης Όμβριων Υδάτων – Φάση B2

Έργα αποχέτευσης όμβριων υδάτων ύψους €62 εκ. περίπου αναμένεται να εκτελεστούν κατά την υλοποίηση της φάσης B2 και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων στο δυτικό μέρος της Λεμεσού για την άμβλυση του προβλήματος πλημμύρων που υπάρχει στην περιοχή.
- Κατασκευή δικτύου όμβριων υδάτων σε πυκνοκατοικημένες περιοχές της Λεμεσού.
- Κατασκευή τριών δεξαμενών κατακράτησης όμβριων που αποτελεί μέρος των αντιπλημμυρικών μέτρων της Λεμεσού.

ΕΡΓΟ: Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης λυμάτων σε αγροτικές και αστικές περιοχές της μεζονος Λεμεσού – Συμβόλαια E7 και E9

Το Έργο περιλαμβάνει την κατασκευή δικτύων συλλογής και μεταφοράς λυμάτων, τόσο για αστικές όσο και για αγροτικές περιοχές συνολικού μήκους 108 χλμ περίπου. Αναφορικά με τις αγροτικές περιοχές, το Έργο περιλαμβάνει την κατασκευή δικτύου συλλογής και μεταφοράς λυμάτων μήκους 6,5 χλμ στις κοινότητες Πάνω Πολεμιδιών, Μουταγιάκας και Αγίου Τύχωνα. Όσο αφορά στις αστικές περιοχές, το Έργο περιλαμβάνει την κατασκευή δικτύου συλλογής και μεταφοράς λυμάτων μήκους 101,5 χλμ. Το έργο περιλαμβάνει επίσης την κατασκευή ενός αντλιοστασίου για μεταφορά των λυμάτων από τις βορειοδυτικές περιοχές του έργου στον υφιστάμενο σταθμό επεξεργασίας λυμάτων στη Μονή. Το αντλιοστάσιο αυτό θα λειτουργεί μελλοντικά και σαν εφεδρική μονάδα αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, σε περίπτωση προβλημάτων στη λειτουργία του δυτικού σταθμού επεξεργασίας λυμάτων.

Το κατασκευαστικό μέρος του Έργου έχει σχεδιαστεί με ορίζοντα τα έτος 2050, κατά τον οποίο ισοδύναμος πληθυσμός που θα εξυπηρετείται από το Έργο υπολογίζεται περίπου στις 26.000 και ο όγκος λυμάτων προς επεξεργασία υπολογίζεται στα 1,3 εκ. κ.μ.

ετησίως (μέση ροή), ενώ το έτος 2015 ο ισοδύναμος πληθυσμός υπολογίζεται περίπου στις 10.600 και ο όγκος λυμάτων προς επεξεργασία στα 0,5 εκ. κ.μ. ετησίως (μέση ροή). Η ολοκλήρωση του έργου συμβάλλει στην εναρμόνιση με την Κοινοτική Οδηγία 91/271/ΕΟΚ για τα αστικά λύματα, της οποίας κύριος στόχος είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και του υδάτινου περιβάλλοντος.

Πίνακας 5 - Εκτελεσθέντα έργα (2006-2016)

Συμβόλαιο	Εκτιμώμενη Αξία Σύμβασης €	Ποσό Συμβολαίου €	Τελικό Ποσό Σύμβασης €	VOF €	Σύνολο €	ΦΠΑ €	Σύνολο συμπερ. ΦΠΑ €	Σημειώσεις
E1 Δίκτυο	13.699.254	14.293.267	12.640.439	276.325	12.916.764	1.946.410	14.863.174	
E2 Δίκτυο	13.638.370	14.832.601	15.459.417	26.522	15.485.939	2.370.406	17.856.345	
E3 Δίκτυο	19.105.219	18.413.322	17.426.313	920.821	18.347.134	2.783.310	21.130.444	
E4 Δίκτυο	17.700.000	12.846.298	11.749.948	963.016	12.712.964	1.976.462	14.689.426	
E5 Δίκτυο	13.100.000	9.923.000	7.661.103	692.392	8.373.496	1.310.195	9.683.691	
E6 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	20.600.000	20.498.737	15.632.622	(168.056)	15.464.566	2.789.608	18.254.174	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
E7 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	18.680.604	15.397.177	12.126.943	(178.801)	11.948.142	2.200.408	14.148.550	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
E8 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	15.168.628	10.456.590	8.146.405	(68.992)	8.077.413	1.464.864	9.542.277	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων. Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€0,7 εκ. περίπου)
E9 Δίκτυο	10.220.000	7.858.002	4.810.175	(223.276)	4.586.899	870.650	5.457.549	Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€2 εκ. περίπου)
E11 Αντλιοστάσιο	11.030.000	6.317.787	4.063.585		4.063.585	772.081	4.835.666	Παραλήφθηκε το 2016
E12 Κυρ.Αγωγός	3.166.000	2.850.000	2.755.489	141.008	2.896.497	438.755	3.335.252	Αφορά αγορά σωλήνων για το Συμβόλαιο E12
T4/10 Σωλήνες	3.800.000	3.664.356	3.564.868	-	3.564.868	543.730	4.108.598	
T18/04 Βιολ. Σταθμός Μονής	24.262.140	23.921.903	24.429.592		24.429.592	3.618.307	28.047.899	
E16A Αγωγός Μαρίνας	570.000	662.629	567.111	-	567.111	95.142	662.253	
E18 Αντλ.Γαρύλλη T9/05 (Μελέτες)	918.000	742.945	287.265		287.265	55.720	342.985	Έργο υπό εκτέλεση
(Μελέτες)	12.163.200	12.918.071	11.711.968	519.214	12.231.182	2.012.838	14.244.020	Υπό εξέλιξη
ΣΥΝΟΛΟ	197.821.415	175.596.685	153.053.243	2.900.173	155.953.416	25.248.886	181.202.302	

Πίνακας 6 - Ανάλυση κόστους έργων που θα είναι ολοκληρωμένα μέχρι το 2021

	Κόστος 31/12/2015 €	Κόστος 31/12/2021 €	Ποσοστό επί συνολικού κόστους αποχ. έργων λυμάτων
Αποχετευτικό Δίκτυο Λυμάτων	144.322.957	144.322.957	42,61%
Κύριος Αγωγός	29.513.947	43.508.347	12,85%
Άλλοι Κύριοι Αγωγοί	20.845.394	20.845.394	6,15%
Αγωγός υπερχειλίσης και υπόγεια σήραγγα	5.622.481	5.622.481	1,66%
Κτίρια και άλλος εξοπλισμός	7.996.362	7.996.362	2,36%
Αντλιοστάσια	12.863.491	35.054.308	10,35%
Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Μονής	50.452.879	50.452.879	14,90%
Νέος Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Κάτω Πολεμιδιών	1.470.000	30.883.230	9,12%
Σύνολο - Λύματα	273.087.511	338.685.958	100%
Δίκτυο Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς	-	20.441.882	
Ολικό Β2 – Λύματα	273.087.511	359.127.840	
Ολικό Β2 – Όμβρια	44.176.760	74.136.760	
Ολικό – Λύματα και Όμβρια	317.264.271	433.264.600	

Σημείωση: Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει στρατηγική για τα επόμενα χρόνια, με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

Προγραμματιζόμενα προς υλοποίηση έργα**Πίνακας 7.1 - Προγραμματιζόμενα Κατασκευαστικά Συμβόλαια για έργα 2017 – 2021**

Συμβόλαιο	Πλάνο 2017- 2021 (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) € εκ.
E10 – Νέο αντλιοστάσιο Z	8,0
E13 – Δυτικός Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων (περιλαμβανομένης και της γης)	30,9
E14 – Αποκατάσταση/επιδιόρθωση κυρίων αγωγών	8,0
E16 – Επέκταση Αντλιοστασίου E και κατασκευή κυρίων αγωγών πίεσης και βαρύτητας	13,0
E17/E19 - Παρεκκλησιά /Πύργος /Παλώδια	20,4
Λίμνες Κατακράτησης - Κατασκευαστικό κόστος	8,3
- Κόστος γης	7,0
Έργα Όμβριων	30,0
Σύνολο σε βασικές τιμές	125,6
Μελέτες και Επίβλεψη (5%)	6,3
Απρόβλεπτα (5%)	6,3
Σύνολο περιλαμβανομένου του ΦΠΑ	138,2

Σημείωση: Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει στρατηγική για τα επόμενα χρόνια, με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021.

Ένταξη των έργων Συμβουλίου στα Ευρωπαϊκά Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα:

Τον Δεκέμβριο του 2014 τα έργα αποχέτευσης λυμάτων που κατασκευάζονται με τα Συμβόλαια Ε7, Ε9 και Ε18 και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων και την κατασκευή του δικτύου αποχέτευσης λυμάτων των Κοινοτήτων Πάνω Πολεμιδιών, Μουτταγιάκας και Αγίου Τύχωνα εντάχθηκαν στα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείου Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάτω από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα 2007-2013, στον Άξονα Προτεραιότητας «Βασικές Υποδομές στον Τομέα Περιβάλλοντος».

Πίνακας 7.2 - Έργα μέχρι το 2021

	Κόστος 31/12/2015 €	Κόστος 31/12/2021 €	Ποσοστό επί συνολικού κόστους αποχ. έργων λυμάτων
Αποχετευτικό Δίκτυο Λυμάτων	169 972 379	171 691 897	46,79%
Κύριος Αγωγός, Αγωγός Υπερχειλίσσης και Υπόγεια Σήραγγα	35 713 598	57 144 039	15,57%
Αντλιοστάσια	15 087 98	26 954 290	7,35%
Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής		52 063 454	14,19%
Νέος Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Κάτω Πολεμιδιών	1 470 00	31 339 822	8,54%
Δίκτυο Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς	--	27 768 097	7,57%
Ολικό – Λύματα	274 307 419	366 961 599	
Ολικό – Ομβρια	52 759 145	87 827 319	
Ολικό – Λύματα και Ομβρια	327 066 564	454 788 918	

Σημείωση:

- (1) Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021
- (2) Στα έργα ομβρίων πιο πάνω δεν περιλαμβάνονται το κόστος των έργων που εκτελούνται από Τμήμα Δημοσίων Έργων συνολικού ύψους €30 εκ. περίπου.

Κόστος δικτύου λυμάτων ανά μέτρο αγωγού	Μήκος Δικτύου	€/μ
Συλλεκτήριοι αγωγοί λυμάτων (Lateral sewers)	820.000	209,38
Οικιακές συνδέσεις (House connection sewers)	300.000	
Ολικό μήκος αγωγών λυμάτων	1.120.000	153,30

8.2 Ελεγμένοι Λογαριασμοί

Από ότι φαίνεται από τους τελευταίους ελεγμένους λογαριασμούς του ΣΑΛΑ (2015), καθώς και τη λεπτομερή και εμπειριστατωμένη Έκθεση που ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε από αυτούς, τα συνολικά έσοδά του ανέρχονται σε €25.081.314 και τα έξοδά του, εκτός των αποσβέσεων, σε €8.083.228. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σε €8.565.251. Εκτός από τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης, το Συμβούλιο έχει να καλύψει τις δόσεις των υφιστάμενων δανείων του, οι οποίες ανέρχονται σε €5.314.982.

Το σύνολο των δανείων του ανέρχονται στα €170.891.114. Τα προγραμματιζόμενα έργα για την περίοδο 2017-2023 ανέρχονται σε €116.000.000, ανεβάζοντας το συνολικό ύψος των κεφαλαιουχικών επενδύσεων στα €433.264.600.

Οι αναλυτικές καταστάσεις των εσόδων και εξόδων των τελευταίων 8 χρόνων (2008-2015) φαίνονται στον Πίνακα 8 που ακολουθεί (από τη δημοσιευθείσα Έκθεση του ΣΑΛΑ). Επίσης, φαίνεται η προβλεπόμενη κατάσταση και η προέλευση των κεφαλαίων των επόμενων 6 χρόνων (2016-2021). Από ότι φαίνεται, ειδικά στον δεύτερο πίνακα (Πίνακας 9), το Συμβούλιο θα είναι στη θέση να εκτελεί τα προγραμματισμένα έργα του και ταυτόχρονα να διατηρεί το απόθεμά του στα ίδια επίπεδα, γύρω στα €70.000.000.

Πίνακας 8 - Έσοδα – Δαπάνες ΣΑΛΑ

Σ.Α.Λ.Α.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Έσοδα	€	€	€	€	€	€	€	€
Αποχρεωτικά τέλη λυμάτων	12.505.445	12.752.586	13.254.519	16.535.911	14.709.636	15.451.063	16.388.209	16.234.902
Τέλη χρήσης	2.213.835	2.525.501	3.264.128	3.185.082	3.281.946	3.570.823	4.221.261	5.199.712
Τέλη ομβρίων	2.039.693	2.137.733	2.247.186	2.414.998	2.984.800	3.075.623	3.325.507	3.368.026
Άλλα έσοδα	3.305.193	5.551.532	6.805.361	4.640.406	9.083.159	6.350.497	5.106.704	4.570.462
Συνολικά εισοδήματα	20.064.166	22.967.352	25.571.194	26.776.397	30.059.541	28.448.006	29.041.681	29.373.102
Δαπάνες								
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	15.430.848	20.869.215	36.000.346	35.774.298	19.100.319	18.038.165	24.595.878	10.804.889
Εξυπηρέτηση Δανείων	6.827.811	5.419.432	3.525.077	11.056.065	5.158.017	7.004.378	3.838.791	5.314.982
Έξοδα Διοίκησης	2.570.637	3.103.491	2.951.808	3.185.828	3.246.339	2.940.942	2.866.278	3.067.218
Έξοδα Συντήρησης	4.542.048	5.249.419	5.721.980	6.153.266	6.827.012	5.953.203	5.295.324	5.016.010
Τόκοι	2.802.851	1.643.581	892.169	2.618.496	2.439.183	1.579.840	1.809.616	1.391.880
Αποσβέσεις	5.834.356	5.764.477	5.814.863	6.592.739	7.615.990	8.147.733	8.154.906	8.565.251

Διάφορα οικονομικά και τεχνικά στοιχεία παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1.

Πίνακας 9 - Έσοδα Έξοδα

ΕΣΟΔΑ		25.081.314	Ποσοστό εξόδων προς έσοδα
ΕΞΟΔΑ (χωρίς αποσβέσεις)	8.083.228		
Αποπληρωμή δανείων και τόκων	5.211.279	13.294.507	
Πλεόνασμα		11.786.807	53,01%

Πίνακας 10 – Προβλεπόμενη προέλευση και διάθεση κεφαλαίων 2016-2021

	2016 € εκ	2017 € εκ	2018 € εκ	2019 € εκ	2020 € εκ	2021 € εκ
Συνολικά Εισοδήματα	27,9	28	27	30	32,1	32,7
Καθαρά Εισοδήματα	16,9	16,3	14,8	15,4	16,3	15,4
Εξυπηρέτηση δανείων	(7,5)	(13,7)	(16,4)	(19,9)	(19,2)	(18,8)
Αποσύρσεις από χρεολυτικό ταμείο	0	0	0	0	0	0
Αναλήψεις Δανείων	0	25	34	10	25	0
Κυβερνητικές χορηγίες και ανάκτηση εξόδων	1,4	2,4	10,5	11	10,4	3,3
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	(11,7)	(21,8)	(39,7)	(42,0)	(23,7)	0,00
Άλλες εισροές (εκροές)	(3,0)	(3,6)	3,10	3,80	(2,8)	(3,7)
Αύξηση / (μείωση) μετρητών	-3,9	4,6	6,3	-21,7	6	-3,8
Μετρητά την 1η Ιανουαρίου	82,1	78,2	82,8	89,1	67,4	73,4
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	78,2	82,8	89,1	67,4	73,4	69,6

Πίνακας 11 - Δάνεια (31/12/2014)**Δάνεια από Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων**

Αριθμός	Αρχικό Ποσό Δανείου (€)	Επιτόκιο	Μέθοδος εξόφλησης	Υπόλοιπο 31/12/2014 (€)	Ημερομηνία εξόφλησης
Ln23640/1	5.200.000	Euribor 6 μηνών - 0,008%	Εξαμηνιαία	4.940.000	15/12/2033
Ln23640/2	10.000.000	Euribor 3 μηνών +0,010%	Ετήσια	10.000.000	15/06/2035
Ln23640/3	10.000.000	Euribor 3 μηνών +0,645%	Ετήσια	10.000.000	25/06/2035
Ln23640/4	44.800.000	Euribor 3 μηνών +0,463%	Ετήσια	44.800.000	06/05/2036
Ln23599	30.000.000	Euribor 3 μηνών +0,404%	Ετήσια	30.000.000	18/04/2037
				99.740.000	

Δάνεια από Τράπεζα Αναπτύξεως Συμβουλίου της Ευρώπης

Αριθμός	Αρχικό Ποσό Δανείου (€)	Επιτόκιο	Μέθοδος εξόφλησης	Υπόλοιπο 31/12/2014 (€)	Ημερομηνία εξόφλησης
FP335(98)3	7.983.000	Euribor 6 μηνών +0,40%	Ετήσια	2.394.900	19/12/2017
FP335AddIII(82)4	3.400.000	Euribor 3 μηνών +0,11%	Ετήσια	1.700.000	29/07/2019
FP335AddIII(82)5	3.400.000	Euribor 3 μηνών +0,11%	Ετήσια	1.700.000	20/12/2024
FP335AddIII(82)6	5.200.000	Euribor 3 μηνών +0,09%	Ετήσια	4.506.667	28/06/2027
FP335ADIII(2004)7	5.000.000	Euribor 3 μηνών +0,10%	Ετήσια	4.666.667	21/02/2028
FP335ADIII(2004)8	10.000.000	Euribor 3 μηνών +0,78%	Ετήσια	10.000.000	30/09/2024
FP335ADIII(2004)9	10.809.828	Euribor 3 μηνών +0,43%	Ετήσια	8.647.862	23/04/2030
FP1702(2010)1	21.000.000	Σταθερό 3,4%	Ετήσια	17.850.000	19/12/2031
FP1702(2010)2	25.000.000	Euribor 6 μηνών +0,81%	Ετήσια	25.000.000	20/12/2033
				76.466.096	

Οι διάφοροι δείκτες απόδοσης του ΣΑΛΑ περιλαμβάνονται στο **Παράρτημα 2**.

Συνοπτικά, για το ΣΑΛΑ μπορεί να αναφερθεί ότι:

- Έχει τα πιο ψηλά έξοδα διοίκησης από όλα τα Συμβούλια (€0,402/κ.μ.), σε αντίθεση με τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης που είναι τα πιο χαμηλά (€0,657/κ.μ.).
- Επιβάλλει τα πιο ψηλά τέλη χρήσης (€0,64/κ.μ. νερού).
- Διατηρεί αρκετά ψηλά ποσά αποθεμάτων, τα οποία διατηρεί ακόμα και μετά τα νέα δάνεια για τα έργα που προγραμματίζονται για την περίοδο 2016-2023.
- Έχει αρκετά ψηλά έσοδα ανά κ.μ. νερού που διαχειρίζεται. Αυτό ίσως συμβαίνει επειδή επιβάλλονται σχετικά ψηλά τέλη, τα οποία θα μπορούσαν να μειωθούν σε βαθμό που δεν θα επηρεάζεται η βιωσιμότητα του Οργανισμού.
- Το κατασκευαστικό κόστος δικτύων του, σε ευρώ ανά μέτρο αγωγών, βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων. Αυτό, παρά το γεγονός ότι έχουν πιο αυστηρές τεχνικές προδιαγραφές στα συμβόλαια τους από τα άλλα Συμβούλια. Αυτό πιθανό να λειτουργεί ευνοϊκά και ως προς τον μικρό αριθμό απαιτήσεων που υπήρξαν/υπάρχουν στα κατασκευαστικά συμβόλαια του ΣΑΛΑ.

- Διατηρεί τα πιο χαμηλά έξοδα, σε σύγκριση με τα έσοδά του, έτσι ώστε να έχει ένα συγκριτικά χαμηλό συντελεστή εξόδων/εσόδων, γεγονός που του επιτρέπει να δημιουργεί ψηλά αποθέματα.
- Είναι το μόνο Συμβούλιο που αναθεωρεί τα τέλη του σε τακτά χρονικά διαστήματα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι προέβη σε μειώσεις των τελών, παρόλο που αυτό θα μπορούσε να γίνει αν διατηρούνταν τα αποθέματα σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα.
- Έχει, μαζί με το ΣΑ Λάρνακας, το πιο ψηλό ποσοστό εσόδων/εξόδων, γεγονός που δικαιολογεί και τα ψηλά αποθεματικά που διαθέτει.
- Τα ψηλά αποθεματικά που διατηρεί το ΣΑΛΑ έχουν επίσης σχέση με τα προγραμματισμένα έργα του, μερικά από τα οποία για διάφορους λόγους δεν κατέστη δυνατό να υλοποιηθούν. Ένας από αυτούς τους λόγους ήταν η μη ύπαρξη της σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης του 2013. Παρά ταύτα, το ΣΑΛΑ υποχρεωτικά διατηρεί τη συνεισφορά του για τα έργα αυτά, η οποία ανεβάζει τα αποθέματά του. Συνολικά, το Συμβούλιο θα μπορούσε να εκτελέσει έργα συνολικής αξίας πέραν των €50 εκ., τα οποία θα μείωναν αναλόγως και τα αποθέματά του. Τα έργα που θα είναι ολοκληρωμένα μέχρι το 2021 φαίνονται στους Πίνακες 5.2 και 5.2α πιο πάνω.

9. Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λάρνακας

9.1 Γενικά

Η Α΄ Φάση του αποχετευτικού συστήματος Λάρνακας ολοκληρώθηκε κατά την περίοδο 1992-2000. Αποτελείται από **100 χλμ αγωγού λυμάτων** διαμέτρου 150-800mm, 17 αντλιοστάσια λυμάτων και Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων, ο οποίος βρίσκεται νότια του αεροδρομίου Λάρνακας. Επίσης, περιλαμβάνει 10 χλμ αγωγών όμβριων υδάτων και 7 αντλιοστάσια. Το κόστος του έργου της Α΄ Φάσης ανήλθε στα €51 εκ.

Η Β΄ Φάση του αποχετευτικού συστήματος Λάρνακας θα καλύψει με αγωγούς λυμάτων την υπόλοιπη πόλη της Λάρνακας, τις τουριστικές περιοχές Δεκέλειας, καθώς και τον Δήμο Δρομολαξιά – Μενεού και τις Κοινότητες, Κιτίου και Περβολιών και με αγωγούς όμβριων υδάτων την πόλη της Λάρνακας. Οι κατασκευές της Β΄ Φάσης είναι προγραμματισμένες να ολοκληρωθούν μέχρι το 2018. Η περιοχή της Λάρνακας και η τουριστική περιοχή Δεκέλειας θα αποτελείται από 160 χλμ αγωγών λυμάτων, 50 χλμ αγωγών όμβριων υδάτων, 11 νέα αντλιοστάσια λυμάτων, 2 νέα αντλιοστάσια όμβριων υδάτων και επέκταση του υφιστάμενου Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων. Το κόστος του νέου έργου στην υπόλοιπη περιοχή της Λάρνακας και στις τουριστικές περιοχές Δεκέλειας υπολογίζεται σε €120 εκ. και περιλαμβάνει 130 χλμ αγωγών λυμάτων με συναφή αντλιοστάσια. Το κόστος του έργου των τεσσάρων περιοχών (Δρομολαξιάς - Μενεού, Κιτίου και Περβολιών) υπολογίζεται σε €50 εκ.

Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων

Σήμερα, ο σταθμός επεξεργασίας λυμάτων επεξεργάζεται 2.500.000 κυβικά μέτρα λυμάτων κάθε χρόνο, τα οποία διατίθενται από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων για άρδευση χώρων πρασίνου και κτηνοτροφικών φυτών. Σημειώνεται ότι σύντομα, εντός του 2017, τρία νέα συμβόλαια (C11, C13 και C16) ολοκληρώνονται και θα λειτουργήσουν, έτσι ο όγκος των λυμάτων που θα επεξεργάζεται ο Σταθμός θα αυξηθεί και το κόστος λειτουργίας και συντήρησης θα μειωθεί σημαντικά.

9.2 Λογαριασμοί 2013

Από τους ελεγμένους λογαριασμούς του Συμβουλίου (2013), φαίνεται ότι τα συνολικά έσοδά του ανέρχονται στα €10.389.138 και τα έξοδα, μη περιλαμβανομένων των αποσβέσεων, στα €3.407.882. Η δόση αποπληρωμής των δανείων του είναι €1.381.708 και οι συνολικές αποσβέσεις υπολογίζονται στα €2.473.823.

Τα συνολικά έξοδα λειτουργίας, συντήρησης και διοίκησης και η δόση των δανείων είναι €4.789.590.

Τα ποσά των δανείων στο τέλος του 2013 ανέρχονταν στα €86.523.171.

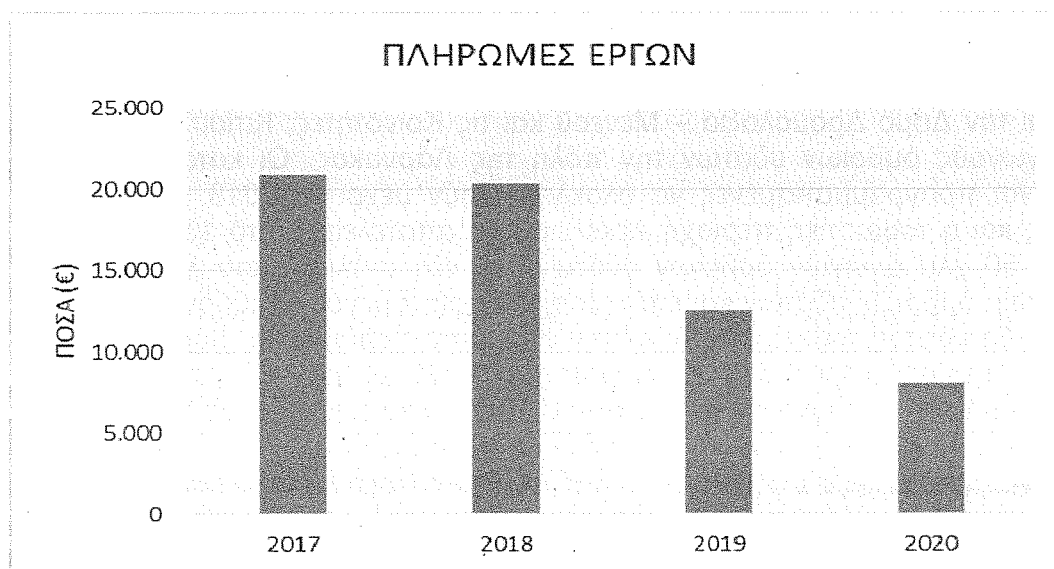
Μέχρι το τέλος του 2016 είχαν πληρωθεί για όλα τα τρέχοντα συμβόλαια, €82.197.285 για εκτελεσθείσα εργασία ύψους €85.770.233.

Στο τέλος του 2013, το συσσωρευμένο απόθεμα ήταν €1.461.723 και τα συνολικά δάνεια €86.523.171.

Τα ποσά που θα πληρωθούν για τα προγραμματισθέντα έργα τα επόμενα έτη, μέχρι το 2020, είναι όπως φαίνονται στον Πίνακα 12:

Πίνακας 12 – Προγραμματισμένες πληρωμές (χρηματοροές) για έργα

Υπολογισθέντα ποσά (€εκ.) – Συνολικό κόστος	2016	2017	2018	2019	2020
168,4	106,7	20,9	20,3	12,5	8,0

Σχεδιάγραμμα 7 - Πληρωμές Έργων

Συγκριτικά με τα άλλα Συμβούλια έχει ψηλές δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης (€0,820/κ.μ.), τα οποία είναι ελαφρώς πάνω από τον μέσο όρο, ενώ οι δαπάνες διοίκησης είναι κοντά στον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων (€0,236/κ.μ.). Όπως αναφέρεται πιο πάνω, οι δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης θα μειωθούν σημαντικά εντός του 2017, όπως επίσης θα αυξηθούν και τα έσοδα από τα τέλη χρήσης, λόγω της αύξησης του αριθμού των χρηστών.

Τα έσοδα του Συμβουλίου ανά κ.μ. νερού είναι €3,22 και τα έξοδα ανά κ.μ. νερού, με τις δόσεις δανείων, αλλά χωρίς αποσβέσεις, είναι €1,47.

9.3 Δείκτες Λειτουργίας

Τα έξοδα διοίκησης των έργων του Συμβουλίου ανέρχονται σε €760.683 και τα έξοδα λειτουργίας σε €2.647.199. Όπως φαίνεται και στον συγκριτικό πίνακα των δεικτών λειτουργίας όλων των Συμβουλίων (Πίνακας 11.2) το ΣΑΛ έχει σχετικά ψηλό κόστος λειτουργίας και συντήρησης €0,820/κ.μ. Το κόστος διοίκησης είναι €0,236/κ.μ. που είναι κοντά στον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων (€0,256/κ.μ.).

Οι μισθοί για τη διοίκηση ανά κ.μ. νερού είναι €0,126 και για τη λειτουργία και συντήρηση είναι €0,300, οι οποίοι είναι πάλι από τους πιο ψηλούς. Άλλοι οικονομικοί δείκτες παρουσιάζονται στον πίνακα στο Παράρτημα 3.

10. Συμβούλιο Αποχετεύσεων Παραλιμνίου

10.1 Γενικά

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Παραλιμνίου (ΣΑΠ) είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου και εγκαθιδρύθηκε με διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου το 1991 σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμου.

Το ΣΑΠ υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και ελέγχεται από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας. Διοικείται, με άλλη ιδιότητα από 11μελές Συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από τα εκάστοτε εκλεγμένα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου με το Δήμαρχο να είναι ο Πρόεδρος του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο είναι εντελώς ξεχωριστός και ανεξάρτητος Οργανισμός από το Δήμο Παραλιμνίου.

Βασική αποστολή του Συμβουλίου, είναι η κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του κεντρικού αποχετευτικού συστήματος μέσω της συλλογής και επεξεργασίας των υγρών απόβλητων της περιοχής του Δήμου Παραλιμνίου καθώς επίσης και της κατασκευής της βασικής υποδομής του συστήματος επαναφοράς και διανομής τους τριτοβάθμιου επεξεργασμένου νερού το οποίο προκύπτει από την επεξεργασία των λυμάτων.

Τα αποχετευτικά έργα στην Κύπρο άρχισαν δειλά-δειλά να εμφανίζονται μετά το 1971, οπότε λειτούργησε το πρώτο έργο στη Λευκωσία. Το 1974 είχε ολοκληρωθεί και ήταν έτοιμο να λειτουργήσει κεντρικό αποχετευτικό σύστημα στην πόλη της Αμμοχώστου.

Μετά την Τουρκική εισβολή και την τεράστια μετακίνηση του πληθυσμού από τα κατεχόμενά μας εδάφη, οι εργασίες για αποχετευτικά έργα ατόνησαν για μια πολύ μεγάλη περίοδο. Η ραγδαία ανάπτυξη άλλων περιοχών, ιδιαίτερα λόγω και της τεράστιας τουριστικής ανάπτυξης που λάμβανε χώρα, έφερε και πάλι στο προσκήνιο την ανάγκη για κατασκευή κεντρικών αποχετευτικών συστημάτων, ως θέμα προτεραιότητας για όλες τις περιοχές της Ελεύθερης Κύπρου.

Μέχρι το 2002, που λειτούργησε το Κεντρικό Αποχετευτικό Σύστημα Παραλιμνίου, τα λύματα διοχετεύονταν σε σηπτικούς και απορροφητικούς λάκκους σε κάθε υποστατικό, με τα πλείστα όμως υποστατικά να είναι εξοπλισμένα με σύγχρονες υγειονομικές καταστάσεις. Τα ξενοδοχεία είχαν, στην πλειοψηφία τους, δικούς τους βιολογικούς σταθμούς.

Σε πολλές περιοχές του Παραλιμνίου, όπου το έδαφος είναι αργιλώδες, η απορρόφηση από τους λάκκους ήταν ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πολύ συχνά η ανάγκη για εκκένωσή τους και απόρριψη των βοθρολυμάτων σε άλλες περιοχές. Εξ 'αυτού προέκυψε και η ανάγκη για κατασκευή στεγανών δεξαμενών, αντί απορροφητικών λάκκων, με ανάλογες δαπάνες εκκένωσης επί συνεχούς βάσης, συνοδευόμενης με την ανεπιθύμητη οχληρία στις περιοχές αυτές.

Ο Δήμος Παραλιμνίου, βλέποντας μπροστά και επιθυμώντας να δημιουργήσει τις απαραίτητες υποδομές για την περαιτέρω προώθηση και αναβάθμιση του τουριστικού του προϊόντος από τη μια και από την άλλη την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αποφάσισε το 1985 να προχωρήσει με τις αναγκαίες μελέτες για τη δημιουργία κεντρικού αποχετευτικού συστήματος. Ακολούθησε μια μακρά περίοδος μελετών, σχεδιασμών

και προσπάθειών για εξεύρεση των αναγκαίων πόρων χρηματοδότησης του έργου και το 1993 εγκαθιδρύθηκε με Υπουργικό Διάταγμα το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Παραλιμνίου.

Η ανάγκη για εγκατάσταση κεντρικού αποχετευτικού συστήματος για όσες Κοινότητες έχουν ισοδύναμο πληθυσμό πέραν των 2.000 κατοίκων αποτελεί σήμερα μέρος της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Όλες οι πόλεις της Ελεύθερης Κύπρου λειτουργούν σήμερα κεντρικά αποχετευτικά συστήματα, όπως και αρκετές μικρότερες Κοινότητες και Δήμοι.

Πέραν των όσων θετικών έχουν προκύψει από τη λειτουργία των κεντρικών αποχετευτικών συστημάτων, σε ότι αφορά στην υγεία και ποιότητα ζωής των κατοίκων, η λειτουργία τους έχει επιφέρει ακόμα ένα τεράστιο ευεργέτημα στον τόπο, που αφορά στην εξοικονόμηση χρήσης νερού ύδρευσης για την άρδευση κήπων και χώρων πρασίνου, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό το ισοζύγιο των υδάτινων πόρων της Κύπρου. Από την επεξεργασία των λυμάτων, συλλέγονται τεράστιες ποσότητες τριτοβάθμια επεξεργασμένου νερού, το οποίο έχει πλέον αντικαταστήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τη χρήση νερού ύδρευσης για σκοπούς άρδευσης. Ολόκληρο το νερό που προκύπτει από το αποχετευτικό έργο Παραλιμνίου διοχετεύεται στο Παραλίμνι για χρήση από τον Δήμο Παραλιμνίου, το Τμήμα Δασών, τους γεωργούς και τους κατοίκους για άρδευση γηπέδων ποδοσφαίρου, κήπων, λωρίδων πρασίνου στους δρόμους και συγκεκριμένων αγροτικών καλλιεργειών, καθιστώντας την περιοχή πιο πράσινη και πιο όμορφη, κάτι το οποίο γίνεται εύκολα αντιληπτό τόσο από τους κατοίκους, όσο και από τους επισκέπτες. Η λειψυδρία που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο έχει γίνει, σαν αποτέλεσμα, πιο διαχειρίσιμη.

Χρηματοδότηση έργου

Για τη χρηματοδότηση του έργου το Συμβούλιο έχει συνάψει δάνεια με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης, τη Διεθνή Τράπεζα, καθώς επίσης και από άλλους Τραπεζικούς Οργανισμούς με κρατικές εγγυήσεις. Ολόκληρο το κόστος του έργου, πλην της τριτοβάθμιας επεξεργασίας και του δικτύου επαναφοράς του νερού που θα καλυφθούν από το Κράτος, θα αποπληρωθεί από την είσπραξη των τελών που επιβάλλει το Συμβούλιο.

Φορολογίες

Το Συμβούλιο επιβάλλει, με βάση τον περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο και τους Κανονισμούς του, τα πιο κάτω τέλη:

(α) Αποχετευτικό τέλος επί της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου, όπως αυτές καθορίζονται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Το τέλος αυτό είναι πληρωτέο από τον εγγεγραμμένο ιδιοκτήτη.

(β) Τέλος χρήσης του συστήματος, το οποίο επιβάλλεται επί της κατανάλωσης του νερού ύδρευσης του κάθε υποστατικού, όπως αυτό καθορίζεται από την Υδατοπρομήθεια του Δήμου Παραλιμνίου. Το τέλος πληρώνεται από τον κάτοχο του ακινήτου στον οποίο είναι καταχωρημένος ο μετρητής της υδατοπρομήθειας.

10.2 Λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος

Το αποχετευτικό σύστημα αποτελείται από δύο βασικά δίκτυα:

- (α) το Σύστημα συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και
- (β) το Σύστημα επαναφοράς και διανομής του επεξεργασμένου νερού.

Τα λύματα (υγρά απόβλητα) από κάθε υποστατικό καταλήγουν, μέσω ιδιωτικής σύνδεσης, στους κεντρικούς αγωγούς του αποχετευτικού που βρίσκονται στους δρόμους. Στη συνέχεια, μεταφέρονται με δημόσιους αγωγούς και αντλιοστάσια στο Εργοστάσιο Λυμάτων της Κοινοπραξίας Συμβουλίων Αποχετεύσεων Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας στην περιοχή Άγιος Γιάννης νότια του Παραλιμνίου στα σύνορα με τον Δήμο Αγίας Νάπας. Τα λύματα τυγχάνουν πλήρους επεξεργασίας με βιολογικές μεθόδους και μετατρέπονται σε νερό κατάλληλο για άρδευση και λάσπη που χρησιμοποιείται στη γεωργία.

Το όλο έργο εκτελέστηκε σε δύο Φάσεις. Η πρώτη Φάση τελείωσε και λειτούργησε το 2002 και περιελάμβανε σύστημα αγωγών, αντλιοστασίων και τον σταθμό επεξεργασίας λυμάτων δυναμικότητας 12.000 κ.μ. ημερησίως. Η Φάση αυτή κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος της οικιστικής και τουριστικής περιοχής του Παραλιμνίου.

Η δεύτερη Φάση ξεκίνησε το 2007 και έχει στόχο να καλύψει τόσο οικιστικές, όσο και παραθεριστικές περιοχές, αλλά και άλλες περιοχές που δεν καλύφθηκαν από την πρώτη Φάση. Το 2007 ολοκληρώθηκε και η αναβάθμιση του σταθμού επέφερε αύξηση από τις 12.000 στις 21.000 κ.μ. λυμάτων ημερησίως.

Περιοχές που καλύπτει το Αποχετευτικό Σύστημα

Το έργο χωρίζεται σε αρκετές φάσεις.

1' φάση

Η 1η Φάση του αποχετευτικού συστήματος αποπερατώθηκε και το δίκτυο λειτούργησε επιτυχώς το 2002. Η 1' φάση του έργου κάλυψε το μεγαλύτερο μέρος των δημοτικών ορίων του Δήμου Παραλιμνίου και της τουριστικής περιοχής και περιλαμβάνει δίκτυο συλλογής λυμάτων, δίκτυο επαναφοράς του τριτοβάθμιου νερού, αντλιοστάσια και Εργοστάσιο Λυμάτων Επεξεργασίας 12.000 κ.μ. λυμάτων ημερησίως.

2' φάση

Οι εργασίες της 2ης φάσης ξεκίνησαν το 2007 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Έχουν ήδη καλυφθεί νέες οικιστικές και παραθεριστικές περιοχές, περιοχές που δεν είχαν ολοκληρωθεί κατά την 1η φάση, καθώς επίσης και επέκταση του Εργοστασίου Λυμάτων σε 21.000 κ.μ. ημερησίως.

10.3 Ελεγμένοι Λογαριασμοί

Από τους ελεγμένους λογαριασμούς του Συμβουλίου για το 2014, όπως αυτοί έχουν διατεθεί για την παρούσα μελέτη, φαίνεται ότι τα συνολικά έσοδα του έτους είναι €5.867.678 και τα συνολικά έξοδα, χωρίς τις αποσβέσεις, ανέρχονται σε €2.291.756. Οι αποσβέσεις των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού υπολογίζονται στα €2.034.689.

Το συνολικό υπόλοιπο των δανείων του Συμβουλίου στο τέλος του 2014 ήταν €48.743.324, το οποίο μειώθηκε στο τέλος του 2016 στα €44.863.600 και τα συσσωρευμένα αποθέματα ανέρχονται σε €3.497.084.

Όλα τα δάνεια κατά τη λήξη του 2016, καθώς και τα έργα που έχουν εκτελεστεί φαίνονται στους πίνακες που ακολουθούν. Η δόση αποπληρωμής των δανείων είναι €2.545.450 και τα έξοδα χρηματοδότησης ανέρχονται στα €1.919.589.

Η αποπληρωμή των δανείων του Συμβουλίου θα συμπληρωθεί το 2035. Είναι φανερό ότι τα τέλη χρήσης είναι πολύ πιο χαμηλά από τις συνολικές δαπάνες λειτουργίας του έργου (διοίκησης και λειτουργίας και συντήρησης). Τα τέλη χρήσης είναι €847.561 και οι δαπάνες €2.273.020 και έτσι η λειτουργία του έργου χρηματοδοτείται από τα αποχετευτικά τέλη, μειώνοντας έτσι τη δυνατότητα δημιουργίας αποθεματικού για μελλοντικές επεκτάσεις ή ανακαινίσεις του συστήματος.

Πίνακας 13 - Δάνεια

	<u>Σύνολο</u>	<u>ΚΑ FINANZ A.G</u>	<u>Τράπεζα Πειραιώς</u>	<u>Συμβούλιο της Ευρώπης(5)</u>	<u>Συμβούλιο της Ευρώπης(6)</u>
	€	€	€	€	€
Αριθμός Δανείου		10.362	-	1.036	1.036
Αριθμός Δόσεων		41	40	10	10
Περίοδος αποπληρωμής		20 χρόνια	20 χρόνια	15 χρόνια	15 χρόνια
Αρχική δόση αποπληρωμής		24/02/2011	27/02/2015	24/08/2007	19/12/2006
Υψος δανείου		<u>4.610.226</u>	<u>50.000.000</u>	<u>1.590.000</u>	<u>2.526.000</u>
2014		€	€	€	€
Υπόλοιπο-1 Ιανουαρίου	51.249.636	3.946.740	45.804.907	485.888	1.012.101
Τόκοι και έξοδα δανείων (Σημ.10)	1.913.769	33.329	1.806.139	23.701	50.600
Ποσό που δεν θα χορηγηθεί	(1.908.961)	-	(1.908.961)	-	-
Αποπληρωμή κεφαλαίου δανείων	(636.489)	(224.889)	-	(159.000)	(252.600)
Αποπληρωμή τόκου και εξόδων δανείων	(1.874.631)	(33.765)	(1.763.177)	(26.664)	(51.025)
Υπόλοιπο-31 Δεκεμβρίου	48.743.324	3.721.415	43.938.908	323.925	759.076
Ποσά πληρωτέα μέσα σε 12 μήνες	4.211.372	235.634	3.556.937	164.925	253.876
Ποσά πληρωτέα μετά από 12 μήνες	44.531.952	3.485.781	40.381.971	159.000	505.200
	<u>48.743.324</u>	<u>3.721.415</u>	<u>43.938.908</u>	<u>323.925</u>	<u>759.076</u>

10.4 Δείκτες Λειτουργίας

Τα έξοδα διοίκησης των έργων του Συμβουλίου ανέρχονται σε €496.719 και τα έξοδα λειτουργίας σε €1.776.301. Όπως φαίνεται και στον συγκριτικό πίνακα των δεικτών λειτουργίας όλων των Συμβουλίων, το ΣΑΠ έχει το δεύτερο πιο ψηλό κόστος λειτουργίας και συντήρησης 0,951/κ.μ., μετά την Αγία Νάπα (1.174/κ.μ.), το κόστος διοίκησης είναι 0,266/κ.μ., που είναι κοντά στον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων.

Οι μισθοί για τη διοίκηση ανά κ.μ. νερού είναι €0,164/κ.μ. και για τη λειτουργία και συντήρηση είναι €0,199/κ.μ., οι οποίοι δεν θεωρούνται ψηλοί.

Πίνακας 14 - Δάνεια Συμβουλίου

α/α	Οργανισμός	Έτος Δανείου	Αρχικό Ποσό Δανείου	Υπόλοιπο 31/12/2016
1	Διεθνής Τράπεζα	1991	US 11.300.000	
2	Δανειστικοί Επίτροποι	1991	ΛΚ 100.000	
3	Συμβούλιο της Ευρώπης	1995 - 2002	€14.469.000	252.600
4	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	1996	€9.370.000	
5	Kommalkredit	2005	€4.610.000	3.261.000
6τ	Τράπεζα Πειραιώς	2009	€50.000.000	41.350.000

Πίνακας 15 - Κόστος Έργων Συμβουλίου

Περιγραφή	Κόστος (€)	
Δικτυώματα	20.959.000	185 χλμ αγωγών αποχέτευσης
Αντλιοστάσια	6.554.000	42 αντλιοστάσια
Εργοστάσιο Λυμάτων (Μερίδιο ΣΑΠ)	8.123.000	21.600 κ.μ. την ημέρα υδραυλικό φορτίο
Σύμβουλοι Μηχανικοί	1.828.000	
Μερίδιο ΣΑΠ	37.464.000	
Δίκτυο επαναφοράς και διάθεσης τριτοβάθμιου νερού	6.023.000	70 χλμ αγωγών ύδρευσης
Τροτοβάθμια επεξεργασία	3.788.000	
Σύμβουλοι Μηχανικοί	730.000	
Μερίδιο Κυβέρνησης	10.541.000	
ΟΛΙΚΟ	48.005.000	

Σημείωση: Στα πιο πάνω ποσά δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ και οι τόκοι, οι οποίοι κεφαλαιοποιήθηκαν για την περίοδο κατασκευής του έργου. Το συνολικό κόστος του αποχετευτικού έργου ανέβηκε σε €61.491.720, εκ των οποίων €47.311.277 αφορά στο ΣΑΠ και ποσό €14.180.443 αφορά στο μερίδιο της Κυπριακής Δημοκρατίας για την τριτοβάθμια επεξεργασία και το δίκτυο επαναφοράς του επεξεργασμένου νερού.

11. Συμβούλιο Αποχετεύσεων Αγίας Νάπας

11.1 Γενικά

Το ΣΑ Αγίας Νάπας εγκαθιδρύθηκε σαν Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου κατά το 1991, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου.

Το όλο έργο εκτελέστηκε σε δύο Φάσεις. Η πρώτη Φάση τελείωσε και λειτούργησε το 2002 και περιελάμβανε σύστημα αγωγών, αντλιοστασίων και τον σταθμό επεξεργασίας λυμάτων δυναμικότητας 12.000 κ.μ. ημερησίως. Η Φάση αυτή κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος της οικιστικής και τουριστικής περιοχής της Αγίας Νάπας, όπου υπήρχε εγκεκριμένο πολεοδομικό οδικό δίκτυο και βρισκόταν εντός του ορίου υδροδότησης. Κατά το διάστημα που ακολούθησε έγιναν μεμονωμένες μικροεπεκτάσεις στις περιπτώσεις όπου υπήρχαν προσθήκες ή και επιμηκύνσεις σε δρόμους εντός του Δήμου. Το 2007 ολοκληρώθηκε και η αναβάθμιση του σταθμού από τις 12.000 κ.μ. στις 21.000 κ.μ. ημερησίως.

Το ΣΑ Αγίας Νάπας λειτουργεί από κοινού με το ΣΑ Παραλιμνίου τον σταθμό επεξεργασίας λυμάτων, επειδή είναι τα πιο μικρά Συμβούλια και θα ήταν πιο δαπανηρό να λειτουργούν από ένα σταθμό. Το κάθε Συμβούλιο διαθέτει το τριτοβάθμιας επεξεργασίας παραγόμενο νερό που του αναλογεί για σκοπούς άρδευσης, όπως αυτό αποφασίζει.

Το συνολικό έργο αποτελείται από 85 χλμ αγωγών και 11 αντλιοστάσια. Το συνολικό κόστος κατασκευής ήταν €40.526.779, εκ των οποίων €30.045.601 ήταν το μερίδιο του ΣΑΑΝ, το οποίο ποσό αποπληρώθηκε με δάνεια από τους δανειστές, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Η επιβολή αποχετευτικών τελών άρχισε για πρώτη φορά το 1992 και το έργο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2002. Τα τέλη που επιβάλλει το ΣΑΑΝ, μαζί με αυτά του ΣΑ Παραλιμνίου, είναι τα πιο χαμηλά. Επίσης, τα τέλη χρήσης είναι τα πιο χαμηλά παγκυπρίως (€0,34/κ.μ.). Παρόλο που η Βουλή των Αντιπροσώπων τον Απρίλιο του 2017 ενέκρινε για το ΣΑΑΝ αύξηση του ανώτατου ορίου του τέλους χρήσης από €0,34 στα €0,55/κ.μ. επί της κατανάλωσης νερού, το Συμβούλιο δεν έχει επιβάλει οποιαδήποτε αύξηση. Το έργο του Συμβουλίου καλύπτει όλη την περιοχή που μπορεί να ενταχθεί σε αυτό, έτσι δεν προβλέπονται νέες επεκτάσεις στο άμεσο μέλλον.

Πίνακας 16 - Κόστος Έργων Συμβουλίου

Περιγραφή	Κόστος (€)	
Δικτυώματα	10.834.200	85 χλμ αγωγών αποχέτευσης
Αντλιοστάσια	5.219.700	11 αντλιοστάσια συλλογής λυμάτων
Εργοστάσιο Λυμάτων (Μερίδιο ΣΑΑΝ)	6.653.300	21.600 κ.μ. την ημέρα υδραυλικό φορτίο
Σύμβουλοι Μηχανικοί (Μερίδιο ΣΑΑΝ)	1.325.900	
Μερίδιο ΣΑΠ	24.033.100	
Δίκτυο επαναφοράς και διάθεσης τριτοβάθμιου νερού	5.672.600	50 χλμ αγωγών ύδρευσης 1 αντλιοστάσιο (Booster) στο δίκτυο επαναφοράς του τριτοβάθμιου νερού
Τριτοβάθμια επεξεργασία	2.742.300	
Σύμβουλοι Μηχανικοί	528.00	
Μερίδιο Κυβέρνησης	8.942.900	
ΟΛΙΚΟ	32.976.000	

Σημείωση: Στα πιο πάνω ποσά δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ και οι τόκοι οι οποίοι κεφαλαιοποιήθηκαν για την περίοδο κατασκευής του έργου. Το συνολικό κόστος του αποχετευτικού έργου ανήλθε σε €40.526.779, εκ των οποίων €30.065.601 αφορά στο ΣΑΑΝ και ποσό €10.481.178 αφορά στο μερίδιο της Κυπριακής Δημοκρατίας για την τριτοβάθμια επεξεργασία και το δίκτυο επαναφοράς του επεξεργασμένου νερού.

11.2 Ελεγμένοι Λογαριασμοί.

Από τους τελευταίους ελεγμένους λογαριασμούς που ήταν διαθέσιμοι για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης (2014), φαίνεται ότι τα συνολικά έσοδα για το έτος 2014 ήταν €3.368.670 και τα έξοδα €1.540.791, ενώ το συνολικό υπόλοιπο των δανείων στο τέλος του 2016 ήταν €20.500.000.

Η αποπληρωμή των δανείων του Συμβουλίου θα συμπληρωθεί το 2035. Είναι φανερό ότι τα τέλη χρήσης είναι πολύ πιο χαμηλά από τις συνολικές δαπάνες λειτουργίας του έργου (διοίκησης και λειτουργίας και συντήρησης), όπως και στο ΣΑ Παραλιμνίου. Τα τέλη χρήσης είναι €548.103 και οι δαπάνες €1.540.791 και έτσι η λειτουργία του έργου χρηματοδοτείται από τα αποχετευτικά τέλη, μειώνοντας έτσι τη δυνατότητα δημιουργίας αποθεματικού για μελλοντικές επεκτάσεις ή ανακαινίσεις του συστήματος.

11.3 Δείκτες Λειτουργίας

Τα έξοδα διοίκησης των έργων του Συμβουλίου ανέρχονται σε €236.856 και τα έξοδα λειτουργίας σε €1.227.691. Όπως φαίνεται και στον συγκριτικό πίνακα των δεικτών λειτουργίας όλων των Συμβουλίων, το ΣΑΑΝ έχει το πιο ψηλό κόστος λειτουργίας και συντήρησης €1,174/κ.μ. Το κόστος διοίκησης είναι €0,227/κ.μ., που είναι κάτω από τον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων.

Οι μισθοί για τη διοίκηση ανά κ.μ. νερού είναι €0,120 και για τη λειτουργία και συντήρηση είναι €0,297, οι οποίοι δεν θεωρούνται ψηλοί. Όλοι οι δείκτες φαίνονται στον πίνακα των γενικών συμπερασμάτων για όλα τα Συμβούλια.

Πίνακας 17 - Δάνεια Συμβουλίου

	Οργανισμός	Έτος Δανείου	Αρχικό Ποσό Δανείου	Υπόλοιπο 31/12/2016
A	Διεθνής Τράπεζα	1991	US 6.000.000	
B	Δανειστικοί Επίτροποι	1991	ΛΚ 100.000	
Γ	Συμβούλιο της Ευρώπης	1995 - 2002	€8.155.000	102.500
Δ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	1996	€5.730.000	
E	Komminalkredit	2005	€2.515.000	1.778.718
Στ	Τράπεζα Πειραιώς	2009	€20.000.000	18.780.000

12. Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου

12.1 Γενικά

Το ΣΑ Πάφου είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου και εγκαθιδρύθηκε με διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου το 1993, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμου.

Διοικείται από 31μελές Συμβούλιο και στελεχώνεται από 35-μελή Υπηρεσία.

Βασική αποστολή του Συμβουλίου είναι η κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του κεντρικού αποχετευτικού συστήματος, συλλογής και επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων της περιοχής της Μείζονος Πάφου, καθώς επίσης και η κατασκευή της βασικής υποδομής του συστήματος αποχέτευσης των όμβριων υδάτων, βάσει σχετικής νομοθεσίας.

Το ΣΑ Πάφου διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο ως ακολούθως:

Πρόεδρος

(α) Δήμαρχος Πάφου

Μέλη

(β) Όλα τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Πάφου

(γ) Δήμαρχος Γεροσκήπου

(δ) Δήμαρχος Πέγειας

(ε) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Αχέλειας

(στ) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Κονιών

(ζ) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Χλώρακας

(η) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Έμπας

(θ) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Λέμπας

(ι) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Κισσόνεργας

(κ) Πρόεδρος Κοινοτικού Συμβουλίου Τάλας

(λ) Εκπρόσωπος της Επαρχιακής Διοίκησης

12.2 Λειτουργία του Αποχετευτικού Συστήματος

Το Αποχετευτικό Σύστημα αποτελείται από δύο ξεχωριστά συστήματα:

(α) Το Σύστημα Αποχέτευσης Λυμάτων και

(β) Το Σύστημα Αποχέτευσης Όμβριων Υδάτων.

Λύματα

Τα λύματα (υγρά απόβλητα) από κάθε υποστατικό καταλήγουν, μέσω ιδιωτικής σύνδεσης, στους κεντρικούς αγωγούς του αποχετευτικού που βρίσκονται στους δρόμους. Στη συνέχεια μεταφέρονται με δημόσιους αγωγούς και αντλιοστάσια στη μονάδα καθαρισμού, όπου τυγχάνουν πλήρους επεξεργασίας με βιολογικές μεθόδους και μετατρέπονται σε νερό κατάλληλο για άρδευση και ιλύς (λάσπη) που χρησιμοποιείται στη γεωργία.

Όμβρια

Τα όμβρια ύδατα συλλέγονται από τις κύριες οδικές αρτηρίες και από προβληματικές περιοχές και διοχετεύονται μέσω των αγωγών όμβριων, καθοδικά σε κοίτες ποταμών για εμπλουτισμό των υπογείων υδάτινων πόρων και στη θάλασσα.

12.3 Περιοχές που καλύπτει το Αποχετευτικό Σύστημα

Το έργο χωρίζεται σε δύο φάσεις:

1^η Φάση

Η 1η Φάση του Αποχετευτικού Συστήματος έχει αποπερατωθεί και το δίκτυο λειτουργεί επιτυχώς από το 2003. Η 1η Φάση του έργου καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των δημοτικών ορίων της Πάφου και περιλαμβάνει δίκτυο συλλογής λυμάτων, δίκτυο συλλογής όμβριων και Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων στην Αχέλεια.

2^η Φάση

Οι εργασίες της 2^{ης} Φάσης ξεκίνησαν μετά το 2005. Η 2^η Φάση του έργου καλύπτει το υπόλοιπο των δημοτικών ορίων της Πάφου, τον Δήμο Γεροσκήπου και τις Κοινότητες Χλώρακα, Κισσόνεργα, Έμπα, Λέμπα, Αχέλεια, Κολώνη και Κονιά. Η 2^η Φάση του έργου περιελάμβανε πέντε Συμβόλαια. Τα τέσσερα Συμβόλαια Α, Β, C και Ε αφορούν στην κατασκευή αποχετευτικού συστήματος λυμάτων και όμβριων, ενώ το Συμβόλαιο D αφορά στον σχεδιασμό και κατασκευή της Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων. Ο Πίνακας 18 που ακολουθεί παρουσιάζει τις εργασίες αναλυτικά:

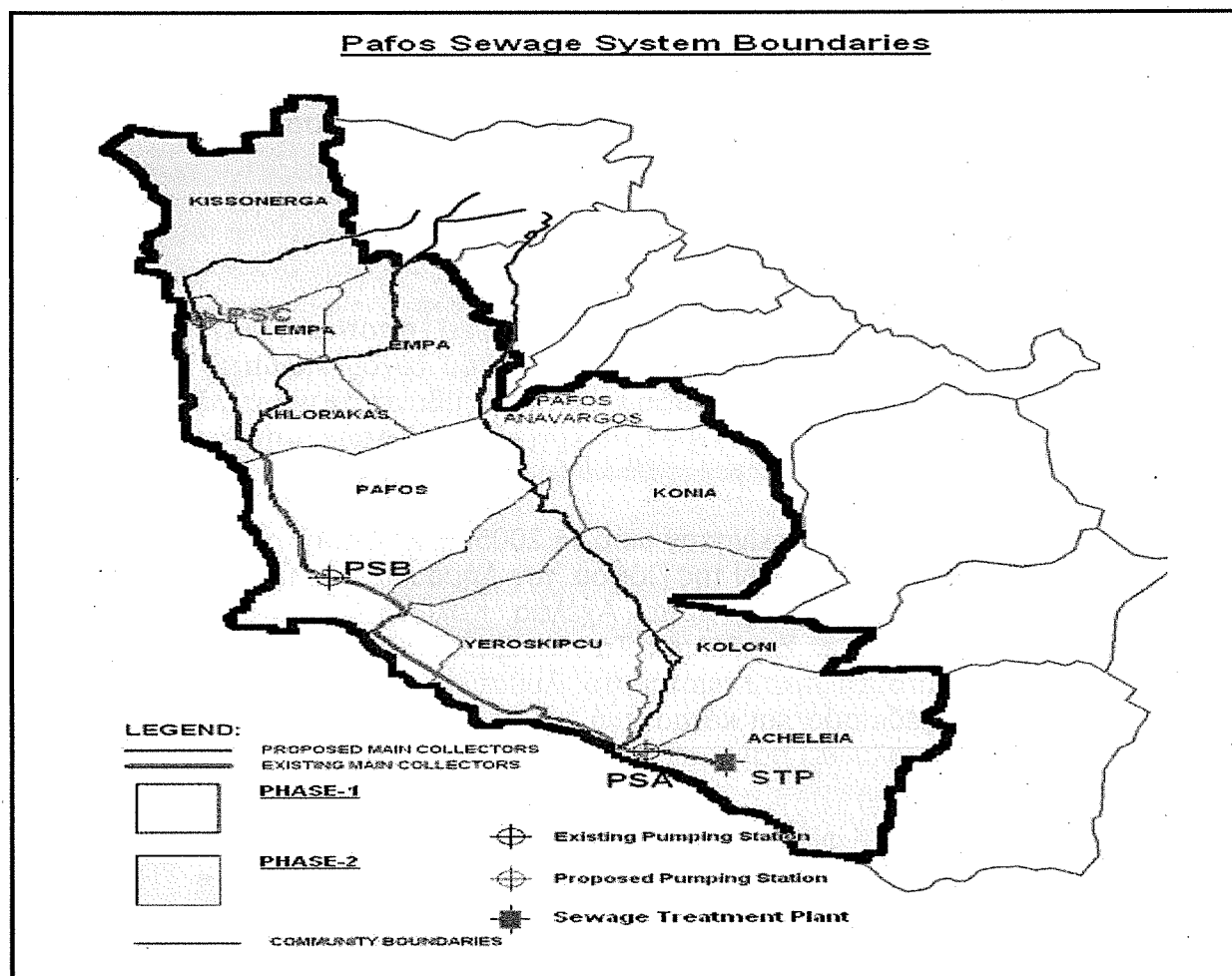
Πίνακας 18 - Έργα 2^{ης} Φάσης (Περιλαμβάνει Σχεδιασμό και Κατασκευή)

Περιγραφή	Χαρακτηριστικά
Δίκτυα Συλλογής Λυμάτων	Μήκος: 260 Km
Αντλιοστάσια	Ένα (1)
Αναβάθμιση Υφιστάμενης Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων - Ηλεκτρομηχανολογικά	από 8.100 σε 19.500 m ³ /d
Αναβάθμιση Υφιστάμενων Αντλιοστασίων	3
Μικρά Αντλιοστάσια Δικτύου	45

Οι περιοχές που εξυπηρετούνται από τα Συμβόλαια Α, Β, C και Ε ενώνονται σταδιακά με το αποχετευτικό δίκτυο και τη Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων (ΜΕΛ), η οποία λειτουργεί από τον Δεκέμβριο του 2011.

Στο Σχεδιάγραμμα 8 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποχετευτικά όρια του ΣΑΠΑ.

Σχεδιάγραμμα 8 – Αποχετευτικά Όρια ΣΑΠΑ

12.4 Χρηματοδότηση Έργων

Η 1η Φάση του έργου έχει στοιχίσει γύρω στα €45 εκ. Για τη χρηματοδότηση της 2^{ης} Φάσης του έργου, το Συμβούλιο έχει συνάψει δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank–EIB) και από το Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe Development Bank–CEB) με κρατικές εγγυήσεις. Μέρος του ολικού κόστους καλύφθηκε από ίδιους πόρους του Συμβουλίου.

Ο πιο κάτω Πίνακας 19 παρουσιάζει τα δάνεια που έγιναν για τη 2^η Φάση του Έργου.

Πίνακας 19**Δάνεια από Ευρωπαϊκή Τράπεζα Αναπτύξεως και Τράπεζα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου**

Περιγραφή	Ποσό €
CEB 1/1600	10.000.000
CEB 2/1600	20.000.000
CEB 3/1600	15.000.000
CEB 4/1600	3.874.000
EIB 1/24121	7.000.000
EIB 2/24121	7.000.000
EIB 3/24121	21.000.000
EIB 4/24121	10.000.000
ΟΛΙΚΟ	93.874.000

12.5 Στάδιο Υλοποίησης Έργων και Οικονομική Κατάσταση των Έργων

Τον σχεδιασμό, επίβλεψη και διαχείριση του έργου ανέλαβε η μελετητική εταιρεία SOGREAH/AF MODINOS & SA VRACHIMIS Joint Venture και το ΣΑΠΑ. Τον Σεπτέμβριο του 2012, η εταιρεία τερμάτισε τις υπηρεσίες της και το ΣΑΠΑ ανέθεσε σε ιδιώτη μελετητή την παρακολούθηση του έργου, επειδή όμως οι εργολάβοι δεν ανταποκρίθηκαν το Συμβούλιο διέκοψε όλα τα κατασκευαστικά συμβόλαια το τέλος του 2015. Έκτοτε, το Συμβούλιο εργοδοτεί, εκτός από τον Μηχανικό και άλλους εμπειρογνώμονες, σε συνεργασία με το Διαπιστευμένο Εργαστήριο των Δημοσίων Έργων, ούτως ώστε να διαπιστωθεί η ποιότητα των εκτελεσθεισών εργασιών.

Οι εργασίες των Συμβολαίων Α και Ε, η τελική αξία των οποίων ανέρχεται σε €22.963.026 και €9.301.668, αντίστοιχα (περιλαμβάνουν την αρχική τιμή των συμβολαίων, των επιπρόσθετων πληρωμών και Φ.Π.Α) έχουν ολοκληρωθεί από το 2011. Στις 24/07/2014, αφού έγινε τελικός λογαριασμός, υπογράφηκε Συμφωνία Συμβιβασμού για διευθέτηση όλων των απαιτήσεων και ανταπαιτήσεων. Ακολούθως, το ΣΑΠΑ, λόγω των υποθέσεων καταδολίευσης, αποφάσισε να καταγγείλει τη Συμφωνία και ανέγειρε απαιτήσεις λόγω κακοτεχνιών ή άλλων γεγονότων που ενδεχομένως να αποδεικνύουν ότι παραπλανήθηκε στην όλη διαδικασία. Το ΣΑΠΑ προχώρησε σε τερματισμό των Συμβολαίων Α και Ε στις 15/12/2015.

Οι εργασίες του Συμβολαίου Β, η τελική αξία του οποίου ανέρχεται σε €30.466.690 (που περιλαμβάνει την αρχική τιμή κατακύρωσης της προσφοράς, όλες τις επιπρόσθετες πληρωμές και ΦΠΑ), έχουν ολοκληρωθεί από το 2012 (με εξαίρεση μικρό τμήμα του Συμβολαίου αξίας περίπου €200.000, που αφορά στην ολοκλήρωση ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών μικρών αντλιοστασίων και άλλες κατασκευαστικές εργασίες που εκκρεμούν).

Όπως προνοείται στους όρους του Συμβολαίου, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών έπρεπε να γίνει τελικός λογαριασμός και διευθέτηση όλων των απαιτήσεων και ανταπαιτήσεων μεταξύ των δύο μερών. Ο Εργολάβος του Συμβολαίου Β αξιώνει αποζημιώσεις για εκτελεσθείσα εργασία και άλλες απαιτήσεις ύψους €7,5εκ. περίπου. Το ΣΑΠΑ, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι απαιτήσεις δεν έχουν βάσιμη ισχύ,

αλλά και τις ανταπαιτήσεις του (αγωγές τρίτων, κακοτεχνίες, υπερπληρωμές) που θα προκύψουν, εκτιμά ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε επιπλέον αποζημίωση προς τον εργολάβο. Επίσης, το Συμβούλιο προτίθεται να εγείρει ανταπαιτήσεις για επιστροφή ποσών που έγιναν από Σύμβουλους Μηχανικούς (μέσω των ενδιάμεσων πιστοποιητικών πληρωμών) και άλλες απαιτήσεις από τρίτους ή/και για διόρθωση κακοτεχνιών. Στις 26/10/2015 το ΣΑΠΑ προχώρησε σε τερματισμό του Συμβολαίου.

Οι εργασίες του Συμβολαίου C, η τελική αξία του οποίου ανέρχεται σε €29.121.031 (που περιλαμβάνει την αρχική τιμή κατακύρωσης της προσφοράς, όλες τις επιπρόσθετες πληρωμές και ΦΠΑ) έχουν ολοκληρωθεί από το 2011 και όπως προνοείται στους όρους του Συμβολαίου, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών έπρεπε να γίνει τελικός λογαριασμός και διευθέτηση όλων των απαιτήσεων και ανταπαιτήσεων μεταξύ των δύο μερών. Ο Εργολάβος του Συμβολαίου C αξιώνει αποζημιώσεις για εκτελεσθείσα εργασία και άλλες απαιτήσεις ύψους €12,5 εκ. περίπου. Το ΣΑΠΑ, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι απαιτήσεις δεν έχουν βάσιμη ισχύ, αλλά και τις ανταπαιτήσεις του (αγωγές τρίτων, κακοτεχνίες, υπερπληρωμές) που θα προκύψουν, εκτιμά ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε επιπλέον αποζημίωση προς τον εργολάβο. Επίσης, το Συμβούλιο προτίθεται να εγείρει ανταπαιτήσεις για επιστροφή ποσών που έγιναν από Σύμβουλους Μηχανικούς (μέσω των ενδιάμεσων πιστοποιητικών πληρωμών) και άλλες απαιτήσεις για αποζημιώσεις από τρίτους ή/και για διόρθωση κακοτεχνιών. Στις 26/10/2015 το ΣΑΠΑ προχώρησε σε τερματισμό του Συμβολαίου.

Οι εργασίες του Συμβολαίου D, η τελική αξία του οποίου ανέρχεται σε €20.994.330 (που περιλαμβάνει την αρχική τιμή κατακύρωσης της προσφοράς, όλες τις επιπρόσθετες πληρωμές πλέον ΦΠΑ) έχουν ολοκληρωθεί από το 2011. Όπως προνοείται στους όρους του Συμβολαίου, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών έγινε τελικός λογαριασμός και υπογράφηκε στις 23/12/2013, μεταξύ των δύο μερών, Συμφωνία Συμβιβασμού για διευθέτηση όλων των απαιτήσεων και ανταπαιτήσεων, η οποία θεωρήθηκε τελική. Ο Εργολάβος του Συμβολαίου C αξιώνει αποζημιώσεις για εκτελεσθείσα εργασία και άλλες απαιτήσεις ύψους €12,5 εκ. περίπου. Το ΣΑΠΑ, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι απαιτήσεις δεν έχουν βάσιμη ισχύ, αλλά και τις ανταπαιτήσεις του (αγωγές τρίτων, κακοτεχνίες, υπερπληρωμές) που θα προκύψουν, εκτιμά ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε επιπλέον αποζημίωση προς τον εργολάβο. Το ΣΑΠΑ, λόγω των υποθέσεων καταδολίευσης, έχει καταγγείλει τη Συμφωνία και έχει εγείρει απαιτήσεις λόγω κακοτεχνιών ή άλλων γεγονότων που ενδεχομένως να αποδείξουν ότι παραπλανήθηκε στην όλη διαδικασία σύναψης της Συμφωνίας Συμβιβασμού. Το Συμβόλαιο περιελάμβανε δεκαετή λειτουργία και συντήρηση του Βιολογικού Σταθμού και των αντλιοστασίων, που μετά όμως την απόφαση του Κακουργιοδικείου ημερ. 18/2/2015, το Συμβόλαιο τερματίστηκε και το ΣΑΠΑ ανέλαβε την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης με ίδια μέσα. Ο εργολάβος προχώρησε σε παραπομπή κατ' ισχυρισμό σε Διεθνή Διαιτησία διεκδικώντας αποζημιώσεις και μη εκτελεσθείσες εργασίες ύψους €10.900.000. Το ΣΑΠΑ, στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής, αμφισβητεί την εγκυρότητα των απαιτήσεων του εργολάβου και προβάλλει τις δικές του ανταπαιτήσεις ύψους €3.644.481. Τον Ιούλιο του 2017 το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο (ICC) κατέληξε σε πληρωμή ύψους €1.662.300, που αφορούσε σε δεδουλευμένες εργασίες και €190.000 δικηγορικά έξοδα προς την εταιρεία ENVITEC S.A. Οι υπόλοιπες απαιτήσεις της εταιρείας και ανταπαιτήσεις του ΣΑΠΑ απορρίφθηκαν.

Όσον αφορά στο Συμβόλαιο του Συμβούλου, αυτό κατέληξε στα €7.375.372, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Ο Σύμβουλος είχε την ευθύνη για την επίβλεψη και διαχείριση των πέντε Συμβολαίων. Στις 11/10/2012 ο Σύμβουλος τερμάτισε το Συμβόλαιο, επικαλούμενος οικονομικές διαφορές με το Συμβούλιο και απαιτεί το ποσό των €658.239,04. Το ΣΑΠΑ έχει ανταπαιτήσεις από τον Σύμβουλο.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη διαφοροποίηση του κόστους των Συμβολαίων από το αρχικό ποσό. Σε όλα τα συμβόλαια παρατηρείται αύξηση στο αρχικό ποσό με το οποίο κατακυρώθηκαν. Στα κατασκευαστικά συμβόλαια παρατηρείται αύξηση από 16% μέχρι και 38%, η οποία πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω. Δηλαδή, κατά πόσο προέκυψε λόγω επιπρόσθετων εργασιών (και σε ποιο βαθμό) ή λόγω κακοδιαχείρισης και φαινομένων διαφθοράς. Αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Σίγουρα όμως, η αύξηση του ποσού ενός συμβολαίου, ειδικά αν πρόκειται για αύξηση σε τέτοια ποσοστά, είναι στοιχείο που δεικνύει, αν μη τι άλλο, ανεπάρκεια της μελέτης και/ή πλημμελή διαχείριση των συμβάσεων. Ακόμη δε και στο βαθμό που η αύξηση στο ποσό ενός συμβολαίου οφείλεται στην ανάθεση πρόσθετων εργασιών, τέτοιες αναθέσεις (εκτός εάν αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό και γίνουν με τις τιμές μονάδες του συμβολαίου) δεν διασφαλίζουν τα συμφέροντα της αναθέτουσας αρχής αφού δεν γίνονται σε συνθήκες ανταγωνισμού.

Πίνακας 20

Κεφαλαιουχικές Δαπάνες για τα έργα Β΄ Φάσης μέχρι τις 31/12/2016 (Με ΦΠΑ)

Περιγραφή	Κόστος βάσει Συμβολαίου €	Τελικό Κόστος €	Αύξηση στο κόστος του Συμβολαίου
Συμβόλαιο Α	16.621.085	22.963.026	38,16%
Συμβόλαιο Β	24.462.030	30.466.689	24,55%
Συμβόλαιο C	23.175.897	29.121.034	25,65%
Συμβόλαιο E	7.677.400	9.301.668	21,16%
Αναβάθμιση Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων	1.419.782	1.743.374	22,79%
Iaconou Co Ltd	1.096.410	1.278.073	16,57%
Αγορά Γης			
Συμβόλαιο D	18.077.003	20.994.329	16,14%
Άλλα Αντλιοστάσια		544.669	
Υποσύνολο	92.529.607	116.412.862	25,81%
Δαπάνες Σχεδιασμού και Επίβλεψης	5.152.435	8.690.672	68,67%
SOGREAH: 7.375.372	3.837.135	7.375.372	92,21%
Project Manager and PMU: 215.300	215.300	215.300	
Προσωπικό ΣΑΠ: 1.000.000	1.000.000	1.000.000	
Άλλες Υπηρεσίες: 100.000	100.000	100.000	
ΟΛΙΚΟ	97.682.042	125.103.534	28,07%
Ολικό Ποσό από Δάνεια EIB & CEB	93.784.000	93.874.000	

Πίνακας 21**Κεφαλαιουχικές Δαπάνες για τα έργα Β΄ Φάσης μέχρι τις 31/12/2016 (χωρίς ΦΠΑ)**

Περιγραφή	Κόστος βάσει Συμβολαίου €	Τελικό Κόστος €	Αύξηση στο κόστος του Συμβολαίου
Συμβόλαιο Α	14.453.117	19.967.894	38,16%
Συμβόλαιο Β	21.271.330	26.456.399	24,38%
Συμβόλαιο C	20.152.954	25.331.096	25,69%
Συμβόλαιο E	6.676.000	8.088.263	21,15%
Αναβάθμιση Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων	1.234.593	1.515.977	22,79%
Iaconou Co Ltd	953.400	1.111.368	16,57%
Αγορά Γης			
Συμβόλαιο D	15.719.133	18.434.337	17,27%
Άλλα Αντλιοστάσια		473.625	
Υποσύνολο	80.460.528	101.378.959	26,00%
Δαπάνες Σχεδιασμού και Επίβλεψης	4.480.378	7.557.106	68,67%
SOGREAH: 7.375.372	3.336.639	6.413.367	92,21%
Project Manager and PMU: 215.300	187.217	187.217	
Προσωπικό ΣΑΠ: 1.000.000	869.565	869.565	
Άλλες Υπηρεσίες: 100.000	86.957	86.957	
ΟΛΙΚΟ	84.940.906	108.936.066	28,25%
Ολικό Ποσό από Δάνεια EIB & CEB	93.784.000	93.874.000	93.874.000

12.6 Απαιτήσεις και Ανταπαιτήσεις ΣΑΠΑ

Οι πιο κάτω πίνακες παρουσιάζουν με λεπτομέρεια όλες τις απαιτήσεις των Εργολάβων, του Συμβούλου και Τρίτων Μερών προς το ΣΑΠΑ, καθώς επίσης τις ανταπαιτήσεις του ΣΑΠΑ προς τους Εργολάβους και τους Συμβούλους. Οι Εργολάβοι και ο Σύμβουλος έχουν απαιτήσεις για επιπρόσθετες εργασίες, οι διάφοροι Δήμοι και Κοινότητες απαιτούν για ζημιές που έγιναν σε υπηρεσίες και οδοστρώματα.

Το ΣΑΠΑ ανταπαιτεί από τους Εργολάβους για κακοτεχνίες, για υπερπληρωμές που έγιναν από τον Σύμβουλο και για ζημιές που προξενήθηκαν σε τρίτα μέρη (Δήμους και Κοινότητες). Το ΣΑΠΑ θεωρεί επίσης ότι ο Σύμβουλος Μηχανικός δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του προς το Συμβούλιο και έχει προβεί σε υπερπληρωμές προς τους Εργολάβους και σκοπεύει να απαιτήσει αποζημιώσεις από την Επαγγελματική Ασφάλειά του ή και μέσω της δικαιοσύνης.

Εκκρεμούν διάφορες αγωγές εναντίων του ΣΑΠΑ από Τρίτα Μέρη (Δήμους και Κοινότητες) για ζημιές σε υπηρεσίες και οδοστρώματα και από τους Εργολάβους και τον Σύμβουλο για πιστοποιημένες ή απιστοποιημένες εργασίες.

Επίσης, διεξάγεται Διαιτησία για το Συμβόλαιο της Λειτουργίας και Συντήρησης της Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων, καθότι ο Εργολάβος απαιτεί αποζημιώσεις για απώλεια κέρδους.

Οι πιο πάνω αγωγές δεν έχουν εκδικαστεί ακόμη και επομένως δεν μπορεί να υπολογισθεί με ακρίβεια η οικονομική κατάσταση του Συμβουλίου. Βάσει των πιο πάνω, η οικονομική κατάσταση του ΣΑΠΑ είναι σήμερα δύσκολο να υπολογισθεί.

Πίνακας 22 - Απαιτήσεις και Ανταπαιτήσεις ΣΑΠΑ

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΑΠΑ							
Συμβόλαιο	Ποσό Συμβολαίου		Τελευταίο Πιστοποιητικό Πληρωμής			Απαίτηση Εργολάβου €	Ανταπαίτηση ΣΑΠΑ €
	Χωρίς ΦΠΑ €	Με ΦΠΑ €	Χωρίς ΦΠΑ €	Με ΦΠΑ €			
Contract A	14.453.118	16.621.085	9.967.894	22.963.026		-	6.152.886
Contract B	21.271.331	24.462.030	26.456.399	30.466.689	CA	3.543.302	8.011.987
					CL	<u>4.102.758</u>	
						7.646.060	
Contract C	20.152.954	23.175.897	25.331.096	29.121.031	CA	629.523	9.831.883
					ARB	<u>13.858.702</u>	
						14.488.225	
Contract D	15.719.133	18.077.003	18.434.237	20.994.330	ICC ARB	8.900.496	3.644.481
Contract E	6.676.000	7.677.400	8.088.263	9.301.668		-	2.022.141
SOGREAH	3.336.639	3.837.134	6.495.441	7.320.931	CA	658.239	6.500.000
			145.000				
TOTAL 1	81.609.175		104.773.330		CA	4.831.063	36.163.378
					ARB	22.759.198	
					CL	<u>4.102.758</u>	
						<u>31.693.020</u>	

CL – Claim, ARB – Arbitration, CA - Civil Action

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΗΜΩΝ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΑΠΑ			
	Δήμος/ Κοινότητα	Απαίτηση €	Ανταπαίτηση €
CA	Χλώρακα	1.658.800	800.000
		91.034	
		<u>10.000</u>	
		1.759.834	
CA	Κισσόνεργα	1.955.646	1.000.000
CA	Έμπα	51.594	22.000
CA	Γεροσκήπου	2.310.086	390.000
ΟΛΙΚΟ 2		6.077.160	2.212.000

CA - Civil Action

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΑΠΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΑΠΑ		
	Απαιτήσεις €	Ανταπαιτήσεις €
CA	10.908.223	
ARB	22.759.198	36.163.378
CL	4.102.758	2.212.000
ΟΛΙΚΟ 1+2	37.770.180	38.375.378

12.7 Τέλη Αποχέτευσης και Όμβριων

Η ετήσια επιβολή τελών ανακοινώνεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και στον τύπο. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια να αποστέλλονται λογαριασμοί σε όλους τους κατόχους ακινήτου ιδιοκτησίας που εμπίπτουν μέσα στα όρια του Συμβουλίου Αποχετεύσεων, μια φορά τον χρόνο. Το ύψος των αποχετευτικών τελών έχει αποφασισθεί κατόπιν οικονομικών μελετών από το Συμβούλιο, με βάση τις χρηματοδοτικές ανάγκες του όλου έργου και τα ανώτατα όρια που έχουν εγκριθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Τα τέλη έχουν συζητηθεί με όλους τους κοινωνικούς φορείς της Πάφου.

Τα αποχετευτικά τέλη διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση, όπως φαίνεται στον πίνακα πιο κάτω.

Από το 2006, οι συντελεστές φορολογίας των αποχετευτικών τελών για τους κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας στα όρια της Β΄ Φάσης, έχουν εναρμονιστεί με τους συντελεστές αποχετευτικών τελών των κατόχων ακίνητης ιδιοκτησίας της Α΄ Φάσης, λόγω έναρξης των διαδικασιών για τα κατασκευαστικά έργα στη Β΄ Φάση. Έτσι, από το 2006 όλοι οι κάτοχοι ακινήτων ιδιοκτησιών που εμπίπτουν στα όρια του ΣΑΠΑ θα καταβάλλουν αποχετευτικά τέλη, με βάση τον ίδιο συντελεστή φορολογίας. Τα τέλη αυτά εισπράττονται για την αποπληρωμή των δανείων κατασκευής των έργων. Τα δάνεια ισχύουν για 20-25 χρόνια.

Πίνακας 23 - Τα αποχετευτικά τέλη που ισχύουν για το έτος 2012

Α΄ - Β΄ ΦΑΣΗ		
ΑΚΙΝΗΤΑ	ΛΥΜΑΤΑ	ΟΜΒΡΙΑ
Ξενοδοχεία, Οργανωμένα Τουριστικά Διαμερίσματα και Βιομηχανίες	10‰ (€10 ανά €1000)	1‰ (€1 ανά €1000)
Κατοικίες, Οικόπεδα και Χωράφια	4‰ (€4 ανά €1000)	1‰ (€1 ανά €1000)

Τέλος χρήσης

Επιβάλλεται τέλος χρήσης επί της κατανάλωσης νερού ύψους 42 σεντ ανά μετρικό τόνο (2012), σε κάθε υποστατικό που είναι συνδεδεμένο και χρησιμοποιεί το αποχετευτικό σύστημα. Το τέλος αυτό επιβάλλεται και εισπράττεται μέσω της αρμόδιας Αρχής Υδατοπρομήθειας. Στην Επαρχία Πάφου δεν υπάρχει Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας και τα τέλη χρήσης θα πρέπει να επιβάλλονται και να εισπράττονται μέσω της αρμόδιας αρχής κάθε Δήμου ή Κοινότητας. Επειδή όμως δεν υπάρχει σχετική πρόνοια στη νομοθεσία που να υποχρεώνει τις αρχές

υδατοπρομήθειας να χρεώνουν και να εισπράττουν τα τέλη, μέχρι σήμερα δεν κατέστη δυνατό να γίνει συμφωνία με τις Κοινότητες να χρεώνουν και να εισπράττουν το τέλος χρήσης, με αποτέλεσμα το ΣΑΠΑ να μην μπορεί να ανακτήσει τις δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος. Παρόλο που έγιναν προσπάθειες και ενέργειες είσπραξης των τελών απευθείας από το Συμβούλιο, εντούτοις αυτό δεν έγινε κατορθωτό γιατί η βάση υπολογισμού για τις μετρήσεις υδατοπρομήθειας (στις οποίες επιβάλλεται το τέλος χρήσης) δεν υποβάλλεται κανονικά από όλες τις τοπικές αρχές. Οπότε παρατηρείται μεγάλη απώλεια εσόδων από το Συμβούλιο και άνιση μεταχείριση των κατοίκων των περιοχών του ΣΑΠΑ, εφόσον χρεώνονται μόνον οι δημότες της Πάφου και κάποιων Κοινοτήτων.

12.8 Ελεγμένοι Λογαριασμοί

Από τους τελευταίους ελεγμένους λογαριασμούς που ήταν διαθέσιμοι για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης (2014) και άλλων στοιχείων που είχαν δοθεί από το ΣΑΠΑ, φαίνεται ότι τα συνολικά έσοδα για το έτος 2014 ήταν €11.003.541 και τα έξοδα (χωρίς αποσβέσεις) €4.723.756, ενώ το συνολικό υπόλοιπο των δανείων στο τέλος του 2014 ήταν €97.855.188. Η αποπληρωμή των δανείων του Συμβουλίου θα συμπληρωθεί το 2037.

Τα τέλη χρήσης (€2.695.162 περιλαμβανομένων και των τελών των όμβριων) είναι πολύ πιο χαμηλά από τις συνολικές δαπάνες λειτουργίας του έργου (διοίκησης και λειτουργίας και συντήρησης).

12.9 Δείκτες Λειτουργίας

Τα έξοδα διοίκησης των έργων του Συμβουλίου ανέρχονται σε €1.285.876 και τα έξοδα λειτουργίας σε €3.437.880. Όπως φαίνεται και στον συγκριτικό πίνακα των δεικτών λειτουργίας όλων των Συμβουλίων, το ΣΑΠΑ έχει κόστος λειτουργίας και συντήρησης €0,852/κ.μ. Το κόστος διοίκησης είναι €0,319/κ.μ. που είναι κοντά στον μέσο όρο όλων των Συμβουλίων.

Οι μισθοί για τη διοίκηση ανά κ.μ. νερού είναι €0,209 και για τη λειτουργία και συντήρηση είναι €0,224, οι οποίοι δεν θεωρούνται συγκριτικά ιδιαίτερα ψηλοί. Όλοι οι δείκτες φαίνονται στον πίνακα των γενικών συμπερασμάτων για όλα τα Συμβούλια.

13 Πρακτικές που ακολουθούνται για τα τέλη σε Ευρωπαϊκές και άλλες Χώρες

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο βασίζονται στην Έκθεση που ετοιμάστηκε από την PWC τον Σεπτέμβριο του 2015 με τίτλο: Cost Plus Tariff Methodology in Water Sector, η οποία ετοιμάστηκε για λογαριασμό της Γεωργίας και στην οποία γίνεται σύγκριση με διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη μελέτη εξετάζονται διάφορα θέματα, όπως βασικές αρχές δημιουργίας των τελών, καθώς και ο τρόπος υπολογισμού τους (στα τέλη νερού συμπεριλαμβάνονται τα τέλη ύδρευσης, αποχέτευσης λυμάτων και όμβριων υδάτων).

13.1 Αρχή της Πλήρους Ανάκτησης του Κόστους

- Σταθερότητα της ρύθμισης: Οι ρυθμιστικές μέθοδοι πρέπει να είναι συνεπείς με την πάροδο του χρόνου.
- Δαπάνες: Επιτρέπεται η συμπερίληψη όλων των εξόδων, συμπεριλαμβανομένων των αποσβέσεων.
- Διαφάνεια της διαδικασίας: Υπάρχει καθιερωμένη διαδικασία διαβούλευσης πολλών σταδίων με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα αμφισβήτησης κανονιστικών αποφάσεων.
- Πρέπει να υπάρχει αποδοτικότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι εφαρμοσμένες κανονιστικές μέθοδοι θα πρέπει να οδηγούν στην αύξηση της αποδοτικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Ασφάλεια επιστροφής επένδυσης: Να διασφαλίζεται η επαρκής χρηματοδότηση της λειτουργίας.

Οι πρακτικές που εφαρμόζονται σε Ευρωπαϊκές χώρες

Πίνακας 24

Χώρα	Πρακτική που εφαρμόζεται
Γαλλία	Δεν εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Το 95% των λειτουργικών εξόδων καλύπτονται από πελάτες, ενώ το 30% των κεφαλαιουχικών επενδύσεων χρηματοδοτείται από επιδοτήσεις. Η κυβέρνηση χρηματοδοτεί τις υπηρεσίες ύδρευσης του δημόσιου τομέα με τους φόρους που περιλαμβάνονται στα τιμολόγια νερού που καταβάλλουν οι πελάτες.

Γερμανία	Εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Τα τέλη νερού βασίζονται στην αρχή της πλήρους ανάκτησης
----------	---

	του κόστους και συνεπώς τα υπολογιζόμενα τέλη καλύπτουν τόσο το σταθερό, όσο και το μεταβλητό κόστος της ύδρευσης και αποχέτευσης και αντικατοπτρίζουν το χρησιμοποιούμενο ποσό.
Αγγλία και Ουαλία	Δεν εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Ο Οργανισμός νερού στο Ηνωμένο Βασίλειο χρηματοδοτείται από λογαριασμούς πελατών και από εξωτερικές επενδύσεις. Πρόσθετο κεφάλαιο αποκτάται με τη μορφή μακροπρόθεσμων δανείων.
Σλοβακία	Εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Τα τέλη νερού συμπεριλαμβάνουν την πλήρη ανάκτηση των εξόδων.
Εσθονία	Δεν εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Τα έξοδα καλύπτονται πλήρως για τα νοικοκυριά και καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό στην περίπτωση μικρών συλλογικών συστημάτων και βιομηχανικών καταναλωτών.
Λιθουανία	Εφαρμόζεται πλήρης ανάκτηση του κόστους. Οι χρεώσεις για υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης για νοικοκυριά περιλαμβάνουν γενικά το κόστος λειτουργίας, το κόστος απόσβεσης, το κόστος επένδυσης, τα περιβαλλοντικά τέλη (άντληση νερού και διάθεση λυμάτων), τους φόρους και το κέρδος.

13.2 Διάρκεια της ρυθμιστικής περιόδου

Είναι σημαντικό να υπάρχει συγκεκριμένη διάρκεια της ρυθμιστικής περιόδου που εφαρμόζονται τα τέλη. Όταν τίθενται/ενημερώνονται νέα τέλη, αυτά πρέπει να αναθεωρούνται σε τακτά διαστήματα. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την πρακτική που ακολουθείται από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες.

Πίνακας 25

Χώρα	Χρόνια αναθεώρησης τελών
Ιταλία	4
Σλοβακία	5
Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία και Ουαλία)	5
Μολδαβία	5
Ιρλανδία	6
Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία)	7

13.3 Επιβολή τελών

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζεται ανώτατο όριο τιμών ή ανώτατο όριο εσόδων. Η πρακτική που ακολουθείται από την κάθε χώρα παρουσιάζεται σε συντομία στον πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 26

Χώρα	Πρακτική που εφαρμόζεται
Ιταλία	Ανώτατο όριο εσόδων: απόσβεση + έξοδα + OPEX + χρηματοδότηση νέων επενδύσεων + περιβαλλοντικό κόστος + ισοζύγιο εσόδων με το προηγούμενο έτος.
Σκωτία	Ανώτατο όριο τιμής: Βασίζεται στο CAPEX, τη συντήρηση του CAPEX, συνολικές επενδυτικές και χρηματοοικονομικές αναλογίες ενίσχυσης.
Αγγλία και Ουαλία	Ανώτατο όριο τιμής: Ο τύπος RPI - K (K είναι ο συντελεστής απόδοσης) με προβλέψεις αναμενόμενων RAB, νέων επενδύσεων, OPEX και όγκων.
Σλοβακία	Ανώτατο όριο τιμής: Η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (EPA) ορίζει τη μεθοδολογία, κάθε φορέας υπολογίζει τα τέλη σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τα υποβάλλει στην EPA για έγκριση και τελική απόφαση.
Λιθουανία	Ανώτατο όριο τιμής: Ποσοστό κέρδους -5% του αναγκαίου κόστους.
Λατβία	Ανώτατο όριο τιμής: Μέθοδος TFP (Total Factor Productivity). Υπολογισμός βάσει κόστους: Πλήρες κόστος (απόσβεση + OPEX + φόροι + πληρωμές τόκων + επιτρεπόμενο κέρδος (έως 7%)) διαιρούμενο με την ποσότητα νερού που παρέχεται στο δίκτυο ύδρευσης.

OPEX = Operational Expenditure (Λειτουργικές δαπάνες)

CAPEX= Capital Expenditure (Κεφαλαιουχικές δαπάνες)

13.4 Στοιχεία που υπολογίζονται στα τέλη στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κόστος απόκτησης νερού από υπόγειες και επιφανειακές πηγές:

- Τεχνολογικές δαπάνες.
- Το κόστος προσωπικού.

-
- Αποσβέσεις των μακροπρόθεσμων παγίων περιουσιακών στοιχείων (εκτός περιουσιακών στοιχείων που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους - ΕΕ, Κρατικό Προϋπολογισμό κ.λπ.).
 - Ενοικίαση για τα μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στη δραστηριότητα.
 - Κόστος συντήρησης που σχετίζεται με τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες.
 - Τόκοι τραπεζικών δανείων που χρησιμοποιούνται για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται στις ρυθμιζόμενες δραστηριότητες.
 - Γενικά έξοδα των ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων.
 - Κόστος απόρριψης λυμάτων στα επιφανειακά ύδατα.
 - Ασφάλιση.
 - Τοπικοί φόροι και τέλη.

14. Σχόλια από Συμβούλια στην προκαταρκτική Έκθεση.

Τα σχόλια που έγιναν από τα Συμβούλια στην προκαταρκτική Έκθεση, έχουν μελετηθεί και έχουν ληφθεί υπόψη και έγιναν οι αναγκαίες αλλαγές, όπου αυτό ήταν απαραίτητο. Πρέπει να σημειωθεί ότι:

- Τα στοιχεία που έχουν ληφθεί υπόψη στην παρούσα μελέτη, έχουν εξαχθεί γενικά από τους ελεγμένους λογαριασμούς των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, όπως αυτοί έχουν δοθεί στην Ελεγκτική Υπηρεσία. Πρέπει να σημειωθεί ότι το ΣΑΛΑ υπέβαλε στην Ελεγκτική Υπηρεσία εμπειριστατωμένη έκθεση, η οποία περιείχε πολύ περισσότερα και λεπτομερή στοιχεία από ότι δόθηκαν από τα άλλα Συμβούλια.
- Οι οικονομικές καταστάσεις των Συμβουλίων ετοιμάζονται σύμφωνα με τον περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Οι λογιστικές αρχές και παραδοχές που χρησιμοποιούνται κατά τον έλεγχο των Συμβουλίων, είναι οι ίδιες για όλα τα Συμβούλια και βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου.

Για παράδειγμα, οι αποσβέσεις, που προβλέπονται για όλα τα στοιχεία Πάγιου Ενεργητικού με εξαίρεση τη γη, υπολογίζονται πάνω στην τιμή κτήσης των στοιχείων Πάγιου Ενεργητικού που ήταν σε υπηρεσία στο τέλος του έτους με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης, με βάση την ωφέλιμη χρήση των στοιχείων. Για σκοπούς αποσβέσεων χρησιμοποιούνται οι πιο κάτω συντελεστές:

Πίνακας 27

Στοιχεία Πάγιου Ενεργητικού	%
Σύστημα Αποχετεύσεων Ομβρίων και Λυμάτων	3
Σύστημα Αποχετεύσεων – Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις	10
Κτήρια και εγκαταστάσεις	3-10
Έπιπλα και εξοπλισμός	5-10
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	20
Μηχανήματα	10
Οχήματα	10-20
Εργαλεία	10-33,3

- Τα σχόλια που έχουν σταλεί, ιδιαίτερα αυτά του ΣΑΛΑ, μας βρίσκουν σύμφωνους σε μεγάλο βαθμό, ειδικά στο ότι πρέπει να υπάρχει μια ομοιομορφία στα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για όλα τα Συμβούλια. Αυτός ήταν και ο στόχος της μελέτης. Όλα τα στοιχεία που έχουν χρησιμοποιηθεί στη μελέτη έχουν την ίδια βάση για όλα τα Συμβούλια και η επεξεργασία τους για εξαγωγή των διαφόρων δεικτών και παραμέτρων, οι οποίοι φαίνονται στη μελέτη, έχει γίνει με ακριβώς τον ίδιο τρόπο.

Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι πληροφορίες και τα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα δεν ήταν τα ίδια για όλα τα Συμβούλια.

- Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι υπάρχουν ιδιάζουσες συνθήκες σε κάποια Συμβούλια, ειδικά σε σχέση με την τελική έκβαση κάποιων από τα τρέχοντα ή και ολοκληρωμένα κατασκευαστικά συμβόλαιά τους, αναφορικά με το τελικό τους κόστος. Αυτό, όπως είναι φανερό, δεν μπορεί να είναι γνωστό πως θα επηρεάσει τελικά τα οικονομικά των Συμβουλίων.

Το ΣΑ Λάρνακας, αλλά και το ΣΑ Πάφου, έχουν ένα μεγάλο αριθμό απαιτήσεων από τους εργολάβους, οι οποίοι απαιτούν πολύ μεγάλα ποσά. Το τελικό αποτέλεσμα είναι άγνωστο, καθώς επίσης και τα ποσά που θα πληρωθούν στους τελικούς διακανονισμούς.

- Ο όγκος του παραγόμενου νερού από τους σταθμούς των Συμβουλίων, δόθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το οποίο διατηρεί τα επίσημα στοιχεία για όλα τα Συμβούλια και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα μελέτη.

15. Σχόλια από Υπουργείο Εσωτερικών στην προκαταρκτική Έκθεση.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής εξέφρασε την άποψη πως για να υπάρξει βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των Συμβουλίων, θα πρέπει να υπάρξει εναρμόνιση με τη βασική αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και τελικά να γίνει εφικτή η μείωση των τελών. Προς τούτο, το Υπουργείο Εσωτερικών θα βρίσκεται σε συνεργασία με τα υπό αναφορά ΣΑ, ώστε να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για προώθηση της υλοποίησης του στόχου αυτού.

Δ. Συμπεράσματα**16.1 Γενικά**

Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι όλα τα Συμβούλια λειτουργούν μέσα στα πλαίσια που τους επιβάλλουν οι πρόνοιες του Νόμου, εφαρμόζοντας τόσο την επιβολή των σχετικών τελών, όσο και εκτελώντας τα συμβόλαια κατασκευής των έργων τους. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, πέραν από το κόστος της λειτουργίας και συντήρησης των εγκαταστάσεων, τα ποσά που εισπράττονται από τα τέλη πρέπει να επιτρέπουν τη δημιουργία τέτοιων αποθεματικών, που να δίδουν τη δυνατότητα επεκτάσεων ή/και ανακαινίσεων των έργων. Το ύψος των αποθεμάτων δεν ορίζεται στο Νόμο. Τα ποσά που το κάθε Συμβούλιο συσσωρεύει και διαθέτει για τον σκοπό αυτό είναι διαφορετικά και με μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους.

Συνολικά όλα τα Συμβούλια έχουν υπόλοιπα δανείων της τάξης των €624.530.430. Το συνολικό παραγόμενο νερό τριτοβάθμιας επεξεργασίας, που παράγεται από τη λειτουργία των σταθμών, ανέρχεται στα 29.715.092 κ.μ. ετησίως, το οποίο προστίθεται στο υδατικό ισοζύγιο και χρησιμοποιείται για αρδευτικούς και άλλους σκοπούς.

Το συνολικό ετήσιο κόστος λειτουργίας όλων των συστημάτων είναι γύρω στα €30.000.133, το οποίο ανεβάζει το κόστος της επεξεργασίας στα €1,010 ανά κυβικό μέτρο.

Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν όλες τις παραμέτρους που υπεισέρχονται τόσο στη λειτουργία των έργων, όσο και στη διοίκηση και οικονομική κατάσταση των Συμβουλίων, βασισμένα στα διαθέσιμα στοιχεία.

Πίνακας 28 – Δαπάνες Λειτουργίας και Διοίκησης των Έργων των Συμβουλίων

	2016	2015	2013	2016	2014	2014	Weighted average	
	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ
Όγκος νερού	11.902.787	7.636.050	3.228.193	4.035.142	1.045.503	1.867.417	29.715.092	
Κόστος Λειτουργίας και Συντήρησης (€ ανά κ.μ.)	0,696	0,657	0,820	0,852	1,174	0,951	0,753	22.387.081
Κόστος Διοίκησης (€ ανά κ.μ.)	0,148	0,402	0,236	0,319	0,227	0,266	0,256	7.613.052
ΣΥΝΟΛΟ	0,844	1,059	1,056	1,171	1,401	1,217	1,010	30.000.133

Πίνακας 29 - Οικονομικοί Δείκτες

	2016	2015	2013	2016	2014	2014	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι		
Έσοδα	32.728.000	25.081.314	10.389.138	10.759.254	3.368.670	5.867.678	88.194.054	14.699.009
Έξοδα (χωρίς αποσβέσεις και δόσεις δανείων)	10.047.700	8.083.228	3.407.882	4.723.756	1.540.791	2.354.210	30.157.567	5.026.261
Αποσβέσεις	15.075.389	8.565.251	2.473.823	6.434.677	1.067.331	2.034.689	35.651.160	5.941.860
Σύνολο εξόδων (με αποσβέσεις χωρίς δόσεις δανείων)	25.123.089	16.648.479	5.881.705	11.158.433	2.608.122	4.388.899	65.808.727	10.968.121
Δόσεις δανείων	19.296.856	5.314.982	1.381.708	4.263.306	1.425.857	2.511.120	34.193.829	5.698.972
Υπόλοιπο δανείων	197.658.998	170.891.114	86.523.171	97.855.188	22.858.635	48.743.324	624.530.430	104.088.405
Σύνολο εσόδων/σύνολο εξόδων (με δόσεις δανείων)	1,12	1,87	2,17	1,20	1,14	1,21		1,45
Σύνολο εσόδων/σύνολο εξόδων (με αποσβέσεις μόνον)	1,30	1,51	1,77	0,96	1,29	1,34		1,36

Πίνακας 30 - Αποχετευτικά τέλη και άλλα στοιχεία

	Λευκωσία	Λεμεσός	Λάρνακα	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
Αποχετευτικά Τέλη %	5	3,49	4	4	3,2	5	4,115
Τέλος Χρήσης €/κ.μ.	0,55	0,64	0,5	0,472	0,34	0,34	0,474
Συνολικά έσοδα €/κ.μ. νερού	2,75	3,28	3,22	2,67	3,22	3,14	3,047
Συνολικά έξοδα €/κ.μ. νερού (με δόσεις δανείων και χωρίς αποσβέσεις)	2,47	1,74	1,47	2,77	3,70	3,65	2,63
Όφελος € /κ.μ. νερού	0,28	1,54	1,75	-0,11	-0,48	-0,51	0,413
Κόστος κατασκευής δικτύου €/μ.	162,59	153,30	171,000	212,00	127,46	113,29	156,61
Μήκος αγωγών μ/κ.μ νερού	0,081	0,107	0,068	0,087	0,081	0,099	0,086
Σύνολο εξόδων/σύνολο εσόδων %	89,66%	53,01%	45,58%	101,71%	114,99%	116,30%	78,95%
Μισθοί Διοίκησης €/κ.μ	0,094	0,246	0,126	0,209	0,120	0,164	0,16
Μισθοί λειτουργίας και Συντήρησης/κ.μ	0,134	0,115	0,300	0,224	0,297	0,199	0,21
Σύνολο μισθών/σύνολο Εσόδων	0,083	0,110	0,132	0,159	0,129	0,116	0,12
Κόστος λειτουργίας και συντήρησης και Διοίκησης/σύνολο Εσόδων	0,307	0,322	0,328	0,439	0,435	0,387	0,37

16.2 Σύγκριση μεταξύ ΣΑ

Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στους πιο πάνω πίνακες, είναι φανερό ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στη διαχείριση της λειτουργίας και συντήρησης των συστημάτων των Συμβουλίων.

Παρόλο που, όπως φαίνεται στον Πίνακα 30, από τον λόγο μήκους αγωγών ως προς τον όγκο νερού, η διασπορά σε έκταση των έργων δεν έχει πολλές διαφορές και ως εκ τούτου γενικά το κόστος λειτουργίας - με εξαίρεση την άντληση - θα έπρεπε να ήταν σε παρόμοια επίπεδα, εντούτοις παρουσιάζεται μεγάλη απόκλιση σε αυτό.

Η μονάδα κόστους των μισθών διοίκησης και λειτουργίας (€/κ.μ.), ιδιαίτερα αυτή της διοίκησης, αποκλίνει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των Συμβουλίων. Αυτό δεν συμβαίνει στον ίδιο βαθμό για τις συνολικές δαπάνες, υποδεικνύοντας δυσαναλογία στον αριθμό του προσωπικού που εργοδοτείται από το κάθε Συμβούλιο.

Ε. Συστάσεις

17.1 Καθορισμός και είσπραξη τελών

Για να υπάρξει βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των Συμβουλίων, να υπάρξει εναρμόνιση με τη βασική αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και τελικά να γίνει εφικτή η μείωση των τελών, γίνονται οι πιο κάτω εισηγήσεις:

- Μετά την πρόσφατη τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας για εφαρμογή των εκτιμήσεων γης με βάση τις τιμές της 1/1/2013, φορολογούνται ορθολογιστικά όλα τα ακίνητα και ιδίως αυτά που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια και δεν είχαν για χρόνια επανεκτιμηθεί. Με αυτό τον τρόπο υπάρχει πλέον δικαιότερη κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης στους δημότες-χρήστες των συστημάτων, καθώς επίσης και αυξημένα έσοδα στα Συμβούλια και επομένως θα μπορούν δυνητικά με αυτό τον τρόπο να μειώσουν τα αποχετευτικά τέλη.
- Να εξευρεθούν πιο αποτελεσματικοί τρόποι είσπραξης των τελών, καθώς οι διαδικασίες που ακολουθούνται (νομικές διαδικασίες και η εκτέλεση των αποφάσεων των Δικαστηρίων) είναι χρονοβόρες και πολλές φορές όχι τόσο αποτελεσματικές. Εργαλεία είσπραξης που χρησιμοποιούνται από τα φορολογικά τμήματα της Κυβέρνησης θα μπορούσαν ενδεχομένως να βελτιώσουν σημαντικά την εισπρακτική ικανότητα των Συμβουλίων.
- Τα τέλη πρέπει να αναθεωρούνται σε πιο τακτικά χρονικά διαστήματα, ώστε να δίδεται η ευκαιρία προσαρμογής τους στις τρέχουσες οικονομικές καταστάσεις, και ανάγκες των Συμβουλίων, ούτως ώστε να διασφαλίζεται τόσο η βιωσιμότητά τους, όσο και η δυνατότητα εκτέλεσης νέων έργων ή επεκτάσεων των υφιστάμενων.
- Το τέλος χρήσης θεωρείται πιο δίκαιο, σε σχέση με τα ετήσια τέλη που αφορούν στις κεφαλαιουχικές δαπάνες και τα οποία επιβάλλονται επί της αξίας της ακίνητης περιουσίας, για τον λόγο ότι πληρώνει περισσότερο αυτός που χρησιμοποιεί πιο πολύ το σύστημα, σε αντίθεση με τα τέλη επί της αξίας του ακινήτου, όπου δεν λαμβάνεται τόσο πολύ υπόψη η χρήση του συστήματος. Επίσης, τα τέλη χρήσης εισπράττονται με τα τιμολόγια του νερού των χρηστών κάθε 2-3 μήνες και έτσι υπάρχει καλύτερη κατανομή των εσόδων κατά τη διάρκεια του χρόνου, αντί των τελών επί της ακίνητης περιουσίας που εισπράττονται μια φορά τον χρόνο.

Όλα τα Συμβούλια πρέπει σταδιακά να αναπροσαρμόσουν τα δύο τέλη που επιβάλλουν στους χρήστες των συστημάτων τους, ώστε:

- να εφαρμόσουν τέτοια τέλη χρήσης τα οποία να καλύπτουν το σύνολο των εξόδων λειτουργίας και συντήρησης, και
- ανάλογα να προσαρμόσουν τα αποχετευτικά τέλη, που υπολογίζονται επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων. Αυτό και με την εφαρμογή των αποχετευτικών τελών επί των τελευταίων εκτιμήσεων των ακινήτων, θα εισαγάγει μια πιο σωστή επιβολή τελών και θα επιτρέψει μια πιο δίκαιη κατανομή των εσόδων με βάση το μέγεθος χρήσης των συστημάτων. («Ο ρυπαίνων πληρώνει»).

Πιο αναλυτικά και πέραν των πιο πάνω παρατηρήσεων που ισχύουν για όλα τα Συμβούλια, παρουσιάζονται κάποια σχόλια ειδικά για κάθε Συμβούλιο, ως ακολούθως:

Το ΣΑ Λευκωσίας θα πρέπει:

- Να επαναφέρει τα αποχετευτικά τέλη επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων στις περιοχές όπου αυτά έχουν σταματήσει να επιβάλλονται, ούτως ώστε οι υπόλοιποι χρήστες να μην επωμίζονται το κόστος αυτών των περιοχών.
- Να επιβάλει τα ορθά προβλεπόμενα τέλη στις υφιστάμενες βιομηχανικές μονάδες και στα ξενοδοχεία εντός της περιοχής του Συμβουλίου.
- Να οργανώσει στην επόμενη προγραμματική περίοδο σταδιακή μείωση των τελών του, μετά το 2024, όταν οι δόσεις αποπληρωμής των δανείων του μειωθούν σε ικανοποιητικό βαθμό, ώστε να το επιτρέπουν.

Το ΣΑΛΑ θα πρέπει:

- Ταυτόχρονα με την εκτέλεση των νέων μεγάλων έργων που προγραμματίζει για την περίοδο μέχρι το 2021, να μελετήσει τη δυνατότητα μείωσης των τελών, σε συνάρτηση με τη μείωση των συσσωρευμένων αποθεμάτων του, δεδομένου ότι αυτό δεν θα επηρεάσει τη δυνατότητά του για την υλοποίηση των έργων.

Τα ΣΑ Παραλιμνίου και ΣΑ Αγίας Νάπας θα πρέπει:

- Να αναθεωρήσουν τα τέλη χρήσης που επιβάλλουν, ούτως ώστε να είναι σε θέση να καλύπτουν τη σωστή λειτουργία των έργων τους και επιπρόσθετα να δημιουργήσουν αποθέματα για σωστή συντήρηση και μελλοντικές επεκτάσεις/ ανακαινίσεις του συστήματος.

Το ΣΑ Πάφου θα πρέπει:

- Να λάβει σοβαρά υπόψη και να μεριμνήσει για το ενδεχόμενο όπου θα χρειαστεί να καταβάλει μεγάλα ποσά στα συμβόλαια που υπάρχουν απαιτήσεις από τους εργολάβους.
- Να φροντίσει να εξεύρει κάποιο τρόπο για είσπραξη των τελών χρήσης του συστήματος από τις Κοινότητες, οι οποίες δεν καταβάλλουν το τέλος λόγω μη ύπαρξης Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας στην Πάφο. Αυτό δεν επηρεάζει μόνο τα οικονομικά του Συμβουλίου, αλλά δημιουργεί και ανισότητες μεταξύ των χρηστών, μέρος των οποίων ουσιαστικά πληρώνουν περισσότερα από ότι τους αναλογεί.

17.2 Ενοποίηση των Συμβουλίων Αποχετεύσεων

Το θέμα της ενοποίησης των Συμβουλίων Αποχετεύσεων έχει συζητηθεί στο παρελθόν χωρίς κατάληξη και με τις επιφυλάξεις των Συμβουλίων επί του θέματος. Μερικοί από τους λόγους που έχουν προταχθεί, ως επιχειρήματα για τη μη ενοποίηση των Συμβουλίων, είναι οι ακόλουθοι:

- Τα έργα που αφορούν στα αποχετευτικά συστήματα δεν είναι Κρατικά και το κάθε Συμβούλιο εφαρμόζει τις δικές του πολιτικές, όσον αφορά στα δάνεια για τα έργα του, τα οποία είναι ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η κάθε περιοχή. Τα τέλη προσαρμόζονται ανάλογα για την εξυπηρέτηση αυτών των δανείων.

- Το κόστος των έργων ποικίλει ανάλογα με την περιοχή. Ενώ η έκταση που εξυπηρετεί κάποιο Συμβούλιο δυνατό να είναι μικρή και το αποχετευτικό δίκτυο ανάλογο, οι άλλες εγκαταστάσεις, όπως τα αντλιοστάσια και η Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων (ΜΕΛ), μπορεί να είναι δυσανάλογα μεγάλες σε δυναμικότητα, λόγω κάποιων ιδιομορφιών, όπως αυξημένη τουριστική κίνηση κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Αυτό εξυπακούει μεγαλύτερες κατασκευαστικές και λειτουργικές δαπάνες για το Συμβούλιο, το οποίο όμως δεν διαθέτει την ανάλογη βάση φορολογουμένων και επομένως εσόδων.
- Επίσης, το κάθε Συμβούλιο έχει τις μορφολογικές του ιδιαιτερότητες, όπως, για παράδειγμα, την έκταση και τη συγκέντρωση των οικιστικών περιοχών ή την τοπογραφία της περιοχής. Αν υπάρχουν περιοχές σε διαφορετικά υψομετρικά επίπεδα, τότε επιβάλλεται η χρήση αντλιοστασίων και κατά συνέπεια αυξημένες κεφαλαιουχικές και λειτουργικές δαπάνες.
- Από ότι φάνηκε από την ανάλυση των σχετικών παραμέτρων για όλα τα Συμβούλια, η διασπορά των αγωγών σε έκταση, σε σύγκριση με τον όγκο του νερού που διαχειρίζεται το κάθε Συμβούλιο, είναι ομοιόμορφη με ελάχιστες αποκλίσεις. Αυτό δείχνει ότι ανά μονάδα επεξεργασμένου νερού χρειάζονται το ίδιο μήκος αγωγών και ότι το έργο κοστίζει περίπου το ίδιο. Παραμένει ωστόσο η παράμετρος της άντλησης που το κάθε έργο απαιτεί και η οποία συνδέεται άμεσα με το συνολικό κόστος λειτουργίας.
- Το πλεονέκτημα της «οικονομίας κλίμακας» που έχουν τα μεγάλα Συμβούλια για χαμηλότερες λειτουργικές δαπάνες θα πρέπει να το «μοιραστούν» με τα μικρότερα Συμβούλια, τα οποία λόγω μεγέθους έχουν ψηλότερες δαπάνες.
- Τα Συμβούλια βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια υλοποίησης των αποχετευτικών τους έργων. Συμβούλια Αποχετεύσεων, όπως αυτά της Αγίας Νάπας και του Παραλιμνίου, έχουν καλύψει πλήρως το σύνολο των υποστατικών που εμπίπτουν εντός της περιοχής των Συμβουλίων. Αντίθετα, όπως υποδεικνύεται, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού και Αμαθούντας προγραμματίζει έργα του ύψους των €138.000.000 και το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λάρνακας έργα της τάξης των €62.000.000.
- Μια άλλη ανομοιομορφία που επικρατεί μεταξύ των Συμβουλίων είναι τα δάνεια που συνάπτουν για εκτέλεση των έργων τους, όσον αφορά στο ύψος τους αλλά και στους όρους τους. Για παράδειγμα, το ΣΑΛΑ έχει συνάψει δάνεια με διάφορους χρηματοδοτικούς οργανισμούς με χαμηλό επιτόκιο. Αντίθετα, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου έχουν συνάψει δάνεια με εμπορική τράπεζα με πολύ πιο ψηλά επιτόκια.
- Παράγοντας που δημιουργεί ανομοιομορφία είναι επίσης οι απαιτήσεις που έχει από τους εργολάβους το κάθε Συμβούλιο, σχετικά με τις συμβάσεις εκτέλεσης των έργων τους, γεγονός που δημιουργεί αβεβαιότητα ως προς την οικονομική ευρωστία τους. Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου, για παράδειγμα, έχει απαιτήσεις από εργολάβους και Κοινοτικά Συμβούλια του ύψους των €37.770.180. Άλλα Συμβούλια έχουν διαφορετικά ποσά απαιτήσεων. Αυτό προκαλεί μεγάλη αβεβαιότητα για την κατάληξη των οικονομικών των Συμβουλίων, αλλά και μια επιφυλακτικότητα εκ μέρους των υπόλοιπων Συμβουλίων για ανάληψη των οικονομικών υποχρεώσεων άλλων.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία, αναγνωρίζοντας τις διαφορετικές συνθήκες και οικονομικές καταστάσεις των Συμβουλίων, καθώς και τον κίνδυνο να δημιουργηθεί ένας τεράστιος οργανισμός, έχει την άποψη ότι πράγματι η ενοποίηση των Συμβουλίων σε Παγκύπρια βάση δεν θα ήταν ορθή. Άλλωστε, η λογική της προωθούμενης μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης βασίζεται στην ενοποίηση (ακόμη μη προσδιορισμένου βαθμού ενοποίησης) των οντοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης ανά Επαρχία.

Παραταύτα, θεωρούμε αναγκαία την ενοποίηση των Συμβουλίων Αποχτεύσεων εντός κάθε Επαρχίας. Συνεπώς, θεωρούμε σημαντική την ενοποίηση των Συμβουλίων Αποχτεύσεων Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας και την ενσωμάτωση (απορρόφηση) των μικρών Συμβουλίων Αποχτεύσεων που λειτουργούν σε ορισμένες Κοινότητες των Επαρχιών Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας (Αγγλισίδες, Αγρός, Ασκάς, Ιδάλιον, Κυπερούντα, Λυθροδόνας, Παλαιχώρι, Πάνω Πλάτρες, Πελένδρι, Πέρα Χωριό-Νήσου), με το Συμβούλιο Αποχτεύσεων της κάθε Επαρχίας.

17.3 Υλοποίηση κατασκευαστικών έργων των Συμβουλίων

Σήμερα, στα μεγάλα αστικά Συμβούλια, τα έργα προωθούνται στη βάση της σχετικής νομοθεσίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων [Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος (Ν. 73(Ι)/2016)]. Η εφαρμογή της νομοθεσίας αποτελεί από μόνη της μια ασφαλιστική δικλίδα, δεν διασφαλίζει όμως πλήρως την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών που τυγχάνουν εφαρμογής στο κεντρικό κράτος. Είναι συνεπώς εισηγήση μας όπως την προκήρυξη και ανάθεση όλων των συμβάσεων έργων αποχτευτικών δικτύων και έργων διάθεσης των λυμάτων αναλάβει στο μέλλον το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το οποίο θα αποτελεί την αναθέτουσα αρχή που θα ενεργεί εκ μέρους των Συμβουλίων Αποχτεύσεων. Τούτο ήδη γίνεται σε σχέση με έργα των μικρών Συμβουλίων Αποχτεύσεων.

Σημειώνεται ότι στο άρθρο 33 του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου (Ν.79(Ι)/2010) προβλέπονται τα πιο κάτω (Διευθυντής σημαίνει τον Διευθυντή Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων):

«Τεχνικός σύμβουλος Συμβουλίων Αποχτεύσεως

33.-(1) Ο Διευθυντής δύναται, κατόπιν συμφωνίας με οποιοδήποτε Συμβούλιο Αποχτεύσεων, να ενεργεί ως τεχνικός σύμβουλος του εν λόγω Συμβουλίου σε θέματα που αφορούν την κατασκευή και τη λειτουργία, εκεί όπου υπάρχει, του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων του εν λόγω Συμβουλίου.

(2) Ειδικότερα, και χωρίς επηρεασμό της γενικότητας των ανωτέρω, ο Διευθυντής, δύναται-

(α) να μεριμνά για την ετοιμασία μελετών για τη συλλογή, την επεξεργασία και τη διάθεση των λυμάτων σε περιοχές όπου πρόκειται να κατασκευαστεί νέο σύστημα αποχέτευσης λυμάτων

(β) να μεριμνά για την ετοιμασία μελετών για επεκτάσεις ή τροποποιήσεις υφιστάμενων συστημάτων αποχέτευσης λυμάτων, ώστε να εξυπηρετούνται τα μεταβληθέντα ή επεκταθέντα όρια περιοχής Συμβουλίου Αποχτεύσεων

(γ) να μεριμνά για την υλοποίηση μελετών που ετοιμάστηκαν σύμφωνα με τις παραγράφους (α) και (β), περιλαμβανομένων και του σχεδιασμού και της

κατασκευής νέων συστημάτων αποχέτευσης λυμάτων ή επεκτάσεων ή τροποποιήσεων σε υφιστάμενα συστήματα αποχέτευσης

(δ) να μεριμνά για το σχεδιασμό και την κατασκευή τροποποιήσεων, βελτιώσεων ή εξειδικευμένων εργασιών συντήρησης σε υφιστάμενα συστήματα αποχέτευσης λυμάτων

(ε) να ελέγχει τη λειτουργία του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων και να παρέχει συμβουλές αναφορικά με τον ενδεδειγμένο τρόπο λειτουργίας του και για οποιαδήποτε απαιτούμενη τροποποίηση, βελτίωση ή συντήρηση αυτού.

(3) Οποιαδήποτε εργασία κατασκευής νέου συστήματος αποχέτευσης λυμάτων ή επέκτασης ή τροποποίησης υφιστάμενου συστήματος και οποιαδήποτε εργασία βελτίωσης ή συντήρησης που αναλαμβάνεται με βάση τις παραγράφους (β) και (γ) του εδαφίου (1), μπορεί να εκτελείται από το Διευθυντή ή να ανατίθεται από τον ίδιο σε οποιοδήποτε πρόσωπο που ο ίδιος θεωρεί κατάλληλο και υπό τους όρους που θα επιβάλει στο εν λόγω πρόσωπο. Μετά την ολοκλήρωση της εργασίας, το εκτελεσθέν έργο παραδίδεται από το Διευθυντή στο Συμβούλιο Αποχετεύσεων σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας που αναφέρεται στο εδάφιο (1).

(4) Για την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που αναφέρεται στο εδάφιο (2), επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός του οικείου Συμβουλίου Αποχετεύσεων και εν πάση περιπτώσει δεν επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων.

(5) Ο Διευθυντής μπορεί να συλλέγει στοιχεία και πληροφορίες από τα Συμβούλια Αποχετεύσεων σχετικά με την κατασκευή και τη λειτουργία των συστημάτων αποχέτευσης που διαχειρίζονται, με σκοπό να διαβιβάζει τα εν λόγω στοιχεία και πληροφορίες στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σύμφωνα με τις σχετικές υποχρεώσεις της Δημοκρατίας.»

Ιδίως προβληματική αποδείχθηκε στο παρελθόν η διαχείριση των κατασκευαστικών έργων του κάθε Συμβουλίου, αφού υπάρχουν συμβόλαια όπου το αρχικό ποσό αυξήθηκε κατά 38% μέχρι τη συμπλήρωσή τους. Όλες αυτές οι αυξήσεις, είτε οφείλονται σε κακό σχεδιασμό, είτε σε ανεπάρκεια του εργολάβου, αλλά με αποτυχία του Συμβουλίου να διασφαλίσει τα συμφέροντά του, επιτρέποντας μετακύλιση των ευθυνών των εργολάβων στο Συμβούλιο, είτε και σε φαινόμενα διαφθοράς, οδηγούν τελικά σε αδικαιολόγητες αυξήσεις στο κόστος του έργου και κατ' επέκταση στα τέλη που καταβάλλουν οι χρήστες.

Εν μέρει το πρόβλημα έχει λυθεί από τον Απρίλιο του 2016, αφού με βάση τους περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμούς (ΚΔΠ 138/2016), η εξουσία εξέτασης αλλαγών και απαιτήσεων των έργων που εκτελούνται από αναθέτουσες αρχές, εκτός του κεντρικού κράτους, ανήκει πλέον στην Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων. Παραμένει, ωστόσο, η ανάγκη διαχείρισης των συμβάσεων από έμπειρες ομάδες επιβλεπόντων, κάτι που δεν είναι πρακτικά δυνατό να επιτυγχάνεται σε όλα τα Συμβούλια Αποχετεύσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 - Οικονομικά και τεχνικά στοιχεία ΣΑΛΑ για τα έτη 2011-2016

		2011	2012	2013	2014	2015
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΛΥΜΑΤΩΝ – ΦΑΣΗ Α						
Ξενοδοχεία	ο/οο	9,4	9,1	8,9	8,65	8,65
Βιομηχανίες	ο/οο	9,4	9,1	8,9	8,65	8,65
Υποστατικά Α' Φάσης από 1991	ο/οο	2,93	3,02	3,11	3,20	3,20
Υποστατικά Α' Φάσης (επέκταση)	ο/οο	3,19	3,29	3,39	3,49	3,49
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΟΜΒΡΙΩΝ						
Όλα τα υποστατικά (που βρίσκονται εντός των ορίων του Συμβουλίου)	ο/οο	0,62	0,75	0,75	0,80	0,80
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ						
Επιβάλλεται επί των συνδεδεμένων ακινήτων	€/m ³	0,46	0,49	0,52	0,56	0,60
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ						
Σύνολο ιδιοκτησιών εντός των ορίων του	αρ	129.287	132.295	134.927	137.318	140.959
Σύνολο εκτιμημένων αξιών περιοχής Συμβουλίου	€'000	3.958.244	4.052.546	4.171.129	4.242.971	4.299.955
Εσοδα	€	26.776.397	30.156.768	28.448.006	29.041.681	29.373.102
Εξοδα	€	17.456.583	18.679.879	18.454.681	17.825.168	17.724.895
Σύνολο κεφαλαιουχικών δαπανών	€	249.270.533	267.570.993	285.550.587	310.130.749	320.903.097
Μακροπρόθεσμα δάνεια	€	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096	170.891.114
Μήκος αγωγών λυμάτων που βρίσκονται σε λειτουργία	Χλμ.	414	530	530	570	635
Υποστατικά συνδεδεμένα με το σύστημα	αρ.	15.000	16.130	17.620	19.100	20.530
ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ						
Μηνιαίοι-μόνιμοι υπάλληλοι	αρ.	40	48	48	48	47
Μηνιαίοι-έκτακτοι υπάλληλοι	αρ.	5	4	4	4	4
Δεκαπενθήμεροι τακτικοί εργάτες	αρ.	14	15	15	15	15
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (βλέπε Σημείωση)						
Σύνολο μισθών/έξοδα διοίκησης και λειτουργίας*	%	31,76	28,67	28,81	32,12	34,12
Μισθοί λειτουργίας / έξοδα λειτουργίας*	%	17,19	14,65	14,81	16,44	17,56
Σύνολο μισθών / σύνολο εσόδων	%	11,08	9,76	9,00	9,00	9,40
Σύνολο εξόδων / σύνολο εσόδων	%	65,19	64,38	64,87	61,37	60,34
Έξοδα λειτουργίας & διοίκησης*/ κυβ. μέτρο ροής	€/m ³	1,38	1,35	1,19	1,10	1,03
Έξοδα λειτουργίας*/ κυβ. μέτρο ροής	€/m ³	0,91	0,9	0,8	0,71	0,64

* Εκτός τόκων και αποβέσεων

Παράρτημα 2 - Δείκτες Απόδοσης ΣΑΛΑ

PERFORMANCE INDICATORS

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
WASTEWATER SERVICES SERVICE INDICATORS								
Population served / Total expected population to be served	%	170.000	96.780	56,93%	103.720	62,19%	114.600	67,41%
P.E. served / P.E. capacity		272.000	127.594	46,91%	115.300	42,39%	119.668	44,00%
Treated wastewater in WWTP / Design capacity	%	14.630.000	7.592.000	52,00%	7.449.000	51,02%	7.418.000	50,81%
BOD ₅ Kgs Treated / BOD ₅ Capacity		5.936.800	2.794.308	46,91%	2.523.080	42,39%	2.620.719	44,00%
Private HC: licences to construct private system (Licences issued / Appl rec)		1	1996/2607	0,77	2079/1744	1,19	1.431 / 1.835	0,78
: Connection Permits (Green card) (No / Licences issued)		1	1596/1996	0,80	1618/2079	0,78	1.456 / 1.431	1,02
PHYSICAL EFFICIENCY INDICATORS								
No of Main sewer blockages / Total length of Sewers in operation	No / Km		98/530	0,185	93/530	0,175	65/570	0,114
Power (KWh) consumed / Treated wastewater in WwTP	KWh/m ³		9.949.305 / 7.592.000	1,31	10.186.586 / 7.449.000	1,37	10.711.891 / 7.418.000	1,44
Power factor		≤1,0	0,988		0,978		0,992	
Sewers jetted / Total length of sewers in operation	%	100%	35/530	6,60%	68/530	12,83%	60,5/570	10,61%
STAFFING EFFICIENCY								
Employees / Connected Households (HC)	No/1000 connections		67 / 16.130 / 1.000	4,15	67 / 17.620 / 1.000	3,80	67 / 19.100 / 1.000	3,51
Total staff costs / Total expenditure	%		2.772.428 / 19.188.617	14,45%	2.562.176 / 18.454.681	13,88%	2.621.668 / 17.825.168	14,71%
Kms of sewer length / Staff employed			530/67	7,91	530/67	7,91	570/67	8,51
Population served / employee			96.780 / 67	1.444	105.720 / 67	1.578	114.600 / 67	1.710
Private HC inspections ratio	NO of inspection / manhour	≈0,85	1.908 / 2.880	0,66	2.076 / 2.520	0,82	1.842 / 2.200	0,84
Head Office Electrical consumption (Kwh) / employee	KWh/employee		180.729 / 52	3,476	160.066 / 52	3,078	143.374 / 52	2,757
Head Office Electrical consumption (Kwh) / building m ³	KWh/m ³		180.729 / 4.707	38,40	160.066 / 4.707	34,01	143.374 / 4.707	30,46

PERFORMANCE INDICATORS

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
FINANCIAL INDICATORS								
COST RECOVERY								
Total income / flow	Euro/m ³		30.156.768 / 7.592.000	€ 3,97	28.448.006 / 7.449.000	€ 3,82	29.041.681 / 7.418.000	€ 3,92
Total cost (with depreciation and interest) / flow	Euro/m ³		19.188.617 / 7.592.000	€ 2,53	18.454.681 / 7.449.000	€ 2,48	17.825.168 / 7.418.000	€ 2,40
Total cost coverage ratio (Total income / Total costs)			30.156.768 / 19.188.617	1,57	28.448.006 / 18.454.681	1,54	29.041.681 / 17.825.168	1,63
Unit running costs (Total operational costs / flow)	Euro/m ³		6.827.012 / 7.592.000	€ 0,90	5.953.203 / 7.449.000	€ 0,80	5.295.324 / 7.418.000	€ 0,71
Operating cost coverage ratio (Total income / Total operational costs)			30.156.768 / 6.827.012	4,42	28.448.006 / 5.953.203	4,78	29.041.681 / 5.295.324	5,48
Service charges / Total income	%		3.281.946 / 28.904.009	11,35%	3.570.823 / 28.448.006	12,55%	4.221.261 / 29.041.681	14,54%
CASH POSITION								
Year collection Rate (Sewerage charges for the year collected / Sewerage charges charged for the year)			14.370.124 / 17.694.436	81,21%	14.740.199 / 18.526.685	79,56%	15.770.767 / 19.713.716	80,00%
BALANCE SHEET AND PROFITABILITY								
Debt equity ratio			158.462.087 / 158.462.087 - 100.837.419 + 30.371.427)	0,55	176.206.096 / 176.206.096 + 85.637.098 + 33.231.750)	0,60	170.891.115 / 170.891.115 + 96.185.677 + +32.078.402)	0,57
Current Ratio (Current Assets / Current Liabilities)			112.207.669 / 11.840.640	9,48	108.986.883 / 12.136.647	8,98	101.117.359 / 15.933.159	6,35
Interest cover (Net operating income/interest)			3.628.646 / (937.619 + 1.501.564)	1,49	11.202.192 / (628.511 - 1.412.803)	5,49	29.529.972 / (1.508.660 + 300.956)	16,32

Παράρτημα 3 - Δείκτες Απόδοσης ΣΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

		Unit of measure	31/12/08	31/12/09	31/12/10	31/12/11	31/12/12	31/12/13	31/12/14	31/12/15
SERVICE INDICATORS										
1	Resident population connected to sewer system	%	51	53	60	68	69	69	69	69
2	Resident population served by WWTP	%	51	52	56	58	59	59	59	59
3	Treated wastewater in WWTP									
	• preliminary treatment	%	100	100	100	100	100	100	100	100
	• primary treatment	%	100	100	100	100	100	100	100	100
	• secondary treatment	%	100	100	100	100	100	100	100	100
	• tertiary treatment	%	100	100	100	100	100	100	100	100
4	Average wastewater charges for direct consumption	EUR/m ³	0.38	0.38	0.38	0.43	0.50	0.50	0.50	0.50
PHYSICAL EFFICIENCY INDICATORS										
5	Inflow / Infiltration / Exfiltration (I / I / E)	%	5	5	5	5	5	5	5	5
6	Sewer blockages	No/100km/yr	50	50	50	50	50	50	50	50
7	Surface flooding	No/100km/yr	10	10	10	10	10	10	10	10
STAFFING EFFICIENCY										
8	Employees per connection	No/1000 conn.	2.30	2.22	2.63	2.60	2.51	2.51	2.51	2.51
FINANCIAL INDICATORS										
Cost Recovery										
9	Unit annual revenue	EUR/m ³	5.09	5.00	5.36	5.65	5.96	6.29	5.68	5.68
10	Unit total costs	EUR/m ³	3.00	2.91	3.07	3.45	3.45	16.29	3.41	3.41
11	Total cost coverage ratio	%	169.59	171.93	174.69	163.87	172.89	38.54	166.64	166.64
12	Operating cost coverage ratio	%	238.67	245.55	231.27	215.26	205.69	180.34	273.77	273.77
Profitability										
13	Return on fixed assets	%	9.09	9.16	9.40	8.20	7.46	- 18.78	3.57	3.57
14	Return on equity	%	12.57	11.57	11.21	9.98	10.41	- 41.84	6.79	6.79
Cash position										
15	Collection rate	%	97.69	97.52	97.2	96.69	96.43	90.70	95.45	95.45
16	Debt service coverage ratio	Times	1.68	1.98	5.22	3.83	1.45	1.80	2.73	2.73
Financial Structure										
17	Current ratio	Times	2.75	18.46	29.38	12.93	6.67	2.51	7.58	7.58
18	Debt equity ratio	Times	0.56	0.83	1.35	1.43	1.63	1.86	2.01	2.01

